Iuri Oleşa

TREI GRĂSANI

partea I

TIBUL - DANSATORUL PE SÎRMĂ

Capitolul I

O zi grea pentru doctorul Gaspar Arneri

A trecut vremea vrăjitorilor. De fapt ei nici n-au existat vreodată. Cele ce se spun despre dînşii sînt simple născociri, poveşti pentru copiii mici. Dar, pentru că unii scamatori ştiau să înşele cu straşnică dibăcie pe orice gură-cască, erau socotiţi de aceştia drept vrăjitori şi magicieni.

Trăia odată un doctor. El se numea Gaspar Arneri. Numai un naiv, un hoinar de prin bîlciuri sau vreun student care nu-şi mai isprăvise studiile îl puteau lua drept vrăjitor. Într-adevăr, acest doctor săvîrşise lucruri atît de uimitoare, încît acestea păreau adevărate minuni. Desigur că el nu avea nimic de-a face cu vrăjitorii şi şarlatanii, care înşelau lumea prea încrezătoare.

Doctorul Gaspar Arneri era un savant. Studiase cică vreo sută de ştiinţe. În orice caz, nu era în ţară un altul mai înţelept şi mai învăţat ca el.

Toată lumea ştia cît e el de iscusit — şi morarul, şi soldatul, şi doamnele şi chiar miniştrii. Şcolarii cîntau despre el chiar şi un cîntec, cu următorul refren:

Cum poţi zbura de pe pămînt spre stele,
Şi cum poţi prinde vulpea de coadă,
Ori cum se scot din piatră seacă aburi,
Pe doctor Gaspar Arneri întreabă-l.

Odată, într-o vară, prin iunie, pe o vreme frumoasă, doctorul Gaspar Arneri hotărî să facă o plimbare mai lungă, pentru a-şi aduna cîteva soiuri de ierburi şi gîndaci.

Doctorul era un om în vîrstă şi de aceea se cam temea de ploaie şi de vînt. De cîte ori se pregătea să iasă din casă, el îşi înfăşura gîtul cu un şal gros, îşi lua ochelarii de praf, bastonul, ca să nu se împiedice, şi în general se pregătea de plimbare cu multă precauţie.

De data aceasta, ziua era minunată. Soarele strălucea din plin. Iarba verde şi fragedă te făcea parcă să-i simţi în gură dulceaţa, puful păpădiilor zbura, păsărelele ciripeau, un vîntuleţ adia uşor, ca o rochie vaporoasă de bal.

„Toate-s bune, îşi spuse doctorul, totuşi trebuie să-mi iau şi pelerina, căci zilele de vară sînt înşelătoare. S-ar putea să plouă."

Doctorul îşi puse la punct treburile gospodăriei, suflă în ochelari, îşi luă lădiţa sa de piele verde, care îi servea de valiză, şi plecă.

Cele mai interesante privelişti se aflau în afara oraşului, către palatul celor Trei Grăsani. Doctorul vizita mai ales aceste locuri. Palatul celor Trei Grăsani era aşezat în mijlocul unui parc imens. Parcul era înconjurat de şanţuri adînci. Peste şanţuri se întindeau poduri negre de fier. Aceste poduri erau păzite de straja palatului — gardieni cu şepci negre de muşama, împodobite cu pene galbene. Cît priveai cu ochii, de jur împrejurul parcului, se întindeau pajişti cu flori, crînguri şi iazuri.

Aici era un loc minunat pentru plimbare. Aici creşteau cele mai felurite şi interesante ierburi, aici răsuna zumzetul celor mai frumoşi gîndaci şi trilurile celor mai iscusite păsărele.

„Să merg pe jos pînă acolo, e prea departe. Am să ies pînă la porţile oraşului şi am să iau o birjă. Aşa voi ajunge pînă la parcul palatului", se gîndi doctorul.

Dar, la porţile oraşului, erau oameni mai mulţi ca niciodată.

„Să fie oare duminică? Nu cred. Azi e marţi", îşi zise doctorul nedumerit.

Arneri se apropie. Piaţa era ticsită de lume. El văzu meseriaşi îmbrăcaţi în haine de postav cenuşiu, cu manşete verzi, marinari cu feţele pămîntii, orăşeni înstăriţi, purtînd veste colorate, însoţiţi de nevestele lor ale căror fuste înflorate semănau cu nişte tufe de trandafiri, negustori cu clondire, tarabe, cărucioare cu îngheţată şi grăta-

re cu cărbuni, actori de bîlci, jigăriţi, îmbrăcaţi în verde, galben şi pestriţ, de parcă straiele lor erau cusute din cuverturi de petice, copii mici, care trăgeau de coadă cîini zburdalnici. Toţi se îngrămădeau în faţa porţilor oraşului. Porţile de fier, înalte cît casa, erau zăvorîte.

„De ce sînt porţile închise?" se miră doctorul.

Mulţimea se agita, toată lumea vorbea cu glas tare, toţi ţipau, înjurau, dar Gaspar nu ştia pentru ce.

Doctorul se apropie de o femeie tînără, care ţinea în braţe o pisică cenuşie, dolofană, şi-o întrebă:

— Fiţi bună şi explicaţi-mi, ce se petrece aici? De ce-i atîta lume? Din ce cauză se frămîntă atît şi de ce sînt închise porţile oraşului?

— Gardienii nu dau voie oamenilor să iasă din oraş...

— Pentru ce nu le dau voie?

— Pentru că se tem să nu dea ajutor celor care au apucat să iasă acum din oraş şi s-au îndreptat spre palatul celor Trei Grăsani...

— Te rog să mă ierţi, cetăţeano, dar nu înţeleg nimic...

— Ah, oare nu ştiţi că astăzi armurierul Prospero şi cu gimnastul Tibul au pornit în fruntea poporului ca să ia cu asalt palatul celor Trei Grăsani?

— Armurierul Prospero?

— Da, cetăţene... Zidul este înalt şi pe partea cealaltă sînt postaţi gardieni înarmaţi. Nimeni nu poate ieşi din oraş, iar cei care au plecat cu Prospero vor fi ucişi de gărzile palatului.

Într-adevăr, în depărtare răsunară cîteva bubuituri.

Femeia scăpă pisica din braţe. Pisica se rostogoli ca un aluat proaspăt. Mulţimea începu să urle.

„Va să zică, am pierdut un eveniment important, se gîndi doctorul. Ce-i drept, n-am ieşit din casă o lună întreagă. Am lucrat cu uşa încuiată. N-am ştiut nimic..."

În timpul acesta, în depărtare s-au mai auzit cîteva bubuituri de tun. Zgomotul a ţupăit ca o minge şi s-a rostogolit în văzduh. Se sperie nu numai doctorul, care făcu cîţiva paşi înapoi, toată lumea se sperie, se dădu într-o parte, apoi se împrăştie. Copiii începură a plînge; porumbeii îşi luară speriaţi zborul în toate părţile. Cîinii se aşezară pe labe şi începură să urle.

Tunurile începură să bubuie cu putere. Se stîrni o zarvă de neînchipuit. Mulţimea încerca să forţeze porţile, strigînd:

— Prospero! Prospero!

— Jos cu cei Trei Grăsani!

Doctorul Gaspar se zăpăci. Fu recunoscut în mulţime, deoarece aproape toţi îl cunoşteau din vedere. Unii se îngrămădiră în jurul lui, de parcă ar fi cerut să-i apere. Dar el, numai că nu plîngea.

„Ce s-o fi petrecînd acolo? Cum s-ar putea afla ce se întîmplă dincolo de porţi? Poate învinge poporul, sau poate că au şi fost uciși!"

Atunci, vreo zece oameni fugiră spre locul de unde piaţa slobozea trei străduţe înguste. În colţ, era o casă cu un turn vechi, înalt. Doctorul, împreună cu ceilalţi, hotărîră să se urce în turn. Jos, se afla o spălătorie ce semăna cu o baie. Înăuntru era întuneric ca într-un beci. De aci, urca o scară în spirală. Prin ferestrele înguste pătrundea o lumină foarte slabă, şi toţi urcau încet, cu mare greutate, mai ales că scara era şubredă şi cu parapetul rupt. E lesne de închipuit cîte eforturi şi cîte emoţii a înfruntat doctorul Gaspar, pînă ce s-a văzut la ultimul etaj. Deodată, la cea de a douăzecea treaptă, în întuneric, răsună strigătul său:

— Ah, inima mea! Mi-am pierdut tocul de la pantof!

(Pelerina şi-o pierduse încă din piaţă cînd răsunase a zecea bubuitură de tun.)

În vîrful turnului se afla o mică platformă înconjurată de un parapet de piatră. De aci, se deschidea în faţa ochilor, pe cel puţin cincizeci de kilometri împrejur, o privelişte minunată. Dar acum nu era timp de admirat privelişteа, deşi aceasta merita să fie admirată. Toţi priveau spre locul unde se dădea lupta.

— Eu am un binoclu. Întotdeauna port cu mine acest binoclu cu opt lentile. Poftim! spuse doctorul şi-i dezlegă cureluşa.

Binoclul trecu din mînă în mînă.

Pe întinderea verde a cîmpiei, doctorul Gaspar văzu o mulţime de oameni alergînd spre oraş. Se retrăgeau. Din depărtare, păreau nişte steguleţe multicolore. Gardienii călări îi urmăreau.

Doctorul Gaspar se gîndea că toate acestea semănau cu o peliculă a unei lanterne magice. Soarele lumina puternic, făcînd să strălucească verdeaţa. Bombele explodau, destrămîndu-şi în aer fumul ca nişte caiere de vată. Flăcările apăreau pentru o clipă, de parcă cineva se tot juca aruncînd în toate părţile raze de lumină cu o oglindă. Caii tropăiau în loc, se ridicau în două picioare şi se învîrteau ca nişte sfîrleze. Parcul şi palatul celor Trei Grăsani erau învăluite într-un fum alb şi transparent.

— Fug!

— Fug!... Poporul e învins!

Fugarii se apropiau de oraş. O mulţime de oameni cădeau pe drum. Iarba părea presărată cu petice de stofă multicolore.

O bombă trecu şuierînd pe deasupra pieţii.

Cineva, speriindu-se, scăpă binoclul din mînă. Bomba explodă şi toţi cei aflaţi pe platformă se rostogoliră înapoi pe scară, spre interiorul turnului.

Un lăcătuş se agăţase cu şorţul lui de piele într-un cîrlig. Privind înapoi, văzu ceva îngrozitor care-l făcu să ţipe de se auzi în toată piaţa.

— Fugiţi! L-au prins pe armurierul Prospero! Curînd vor intra în oraş! În piaţă se produse o mare învălmăşeală. Mulţimea părăsi porţile şi se îndreptă în fugă spre cele trei străduţe. Toţi erau asurziţi de împuşcături.

SPĂLĂTORIE

Doctorul Gaspar şi încă doi cetăţeni se opriră la cel de-al doilea etaj al turnului. Priveau printr-un gemuleţ îngust din zidul cel gros.

Numai unul singur putea să vadă cum trebuie, ceilalţi priveau cu cîte un ochi. Doctorul se uita şi el, tot cu un singur ochi. Dar şi pentru un singur ochi privelişte era destul de înspăimîntătoare.

Porţile mari de fier se dădură în lături. Vreo trei sute de oameni pătrunseră prin ele, toţi deodată. Erau meseriaşi îmbrăcaţi în bluze gri, de stofă, cu manşete verzi. Căzeau scăldaţi în sînge. Peste ei treceau gardienii călări, lovind cu săbiile şi trăgînd cu armele. Penele galbene fîlfîiau, şepcile din muşama neagră străluceau, iar caii îşi căscau boturile rotindu-şi ochii şi împroşcînd cu spumă în jurul lor.

— Priviţi! Priviţi! Iată-l pe Prospero! strigă doctorul.

Pe armurierul Prospero îl duceau trăgîndu-l de o funie cu laţ.

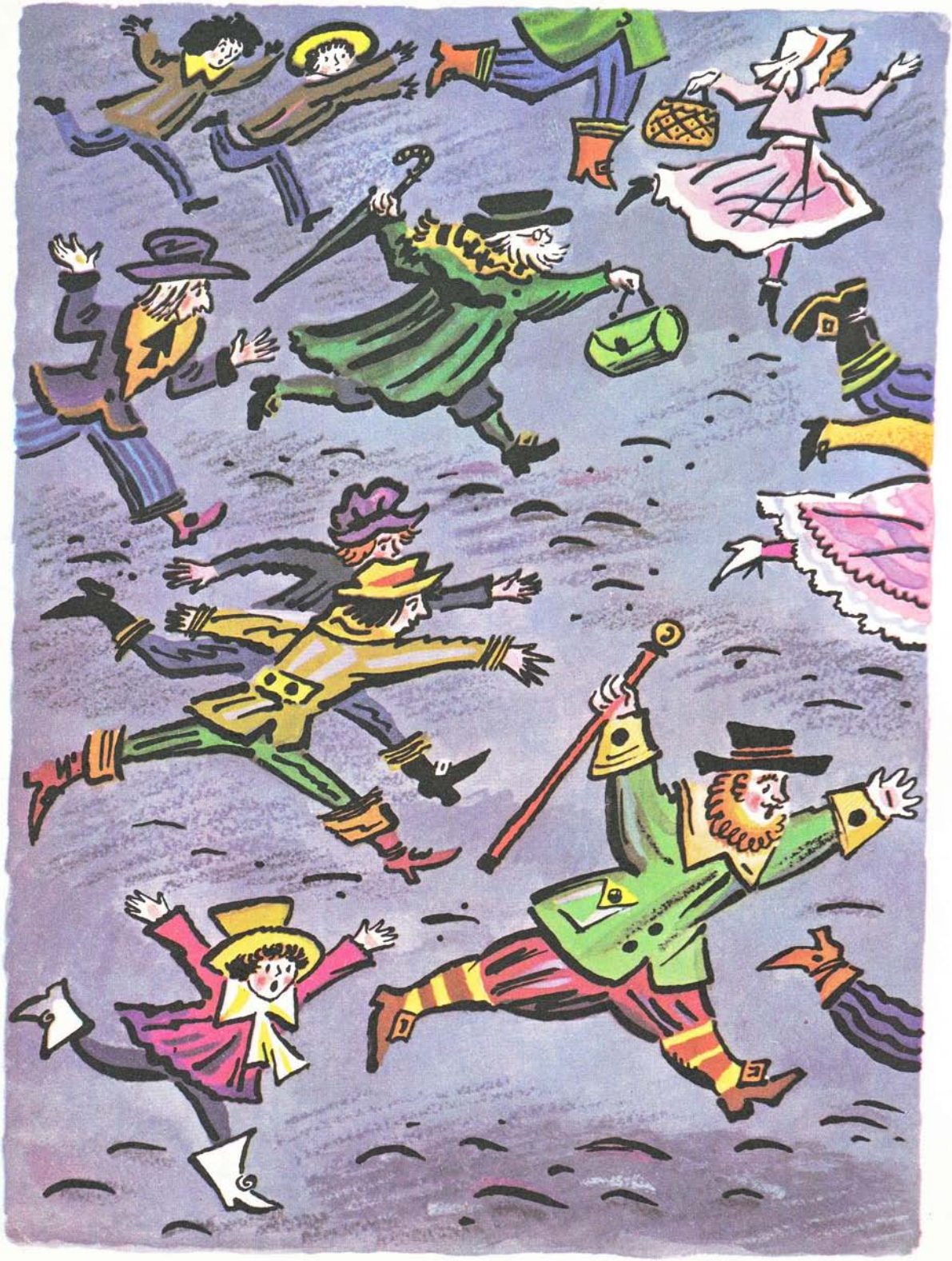

El mergea împleticindu-se, cădea şi se ridica din nou. Părul lui roşcat se răsfira încîlcit, faţa îi era plină de sînge şi gîtul strîns în laţul de frînghie groasă.

— Prospero! A fost făcut prizonier! strigă doctorul.

În timpul acesta o bombă căzu în spălătorie. Turnul se aplecă, se clătină, rămase o secundă înclinat, apoi se prăbuşi. Doctorul se pomeni dîndu-se de-a berbeleacul şi îşi pierdu cel de-al doilea toc, bastonul, lădiţa şi ochelarii.

Capitolul II

Cele zece eşafoade

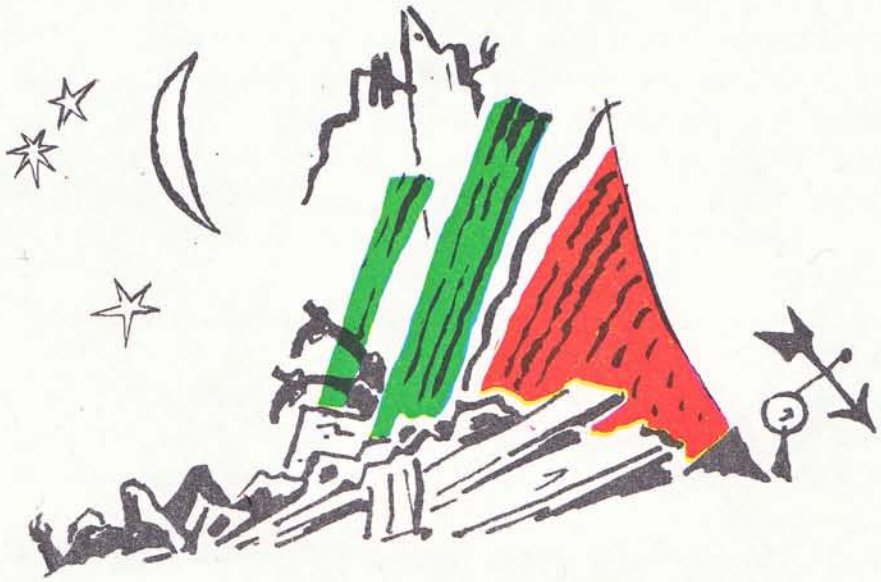

Doctorul căzu destul de bine: nu şi-a spart nici capul, nu şi-a rupt nici picioarele. De altfel, asta nu înseamnă nimic. Oricît de fericită ar fi o asemenea întîmplare, nici o căzătură chiar dacă se produce simultan cu prăbuşirea unui turn nu e prea plăcută, mai ales pentru un om în vîrstă, aproape bătrîn, ca doctorul Arneri. În orice caz, trebuie să arătăm că din cauza spaimei şi-a pierdut cunoştinţa.

Cînd îşi veni în fire, se făcuse seară. Doctorul privi în jur.

— Ce necaz! Ochelarii, desigur, s-au spart. Cînd privesc fără ochelari, văd la fel ca un om cu vederea sănătoasă care îşi pune ochelari. E foarte neplăcut!

Apoi, din cauza tocurilor rupte, mormăi:

— Ce sînt eu mic de statură, acum voi fi cu un toc mai scund. Sau poate chiar cu două, pentru că s-au rupt amîndouă tocurile! Nu, desigur, numai cu un toc...

Sta lungit pe o grămadă de moloz. Turnul se prăbuşise aproape în întregime. O fîşie lungă şi îngustă de zid atîrna ca un ciolan. Undeva, departe, cînta muzica. Acordurile unui vals vesel zburau purtate de

vînt şi se pierdeau în văzduh pînă nu se mai auzeau. Doctorul sălta capul. Deasupra lui atîrnau căpriorii negri, rupţi. Pe cerul verzui al serii străluceau stelele.

— Oare unde cîntă muzica? se miră doctorul.

I se făcuse frig căci era fără pelerină. În piaţă nu se mai auzea nici o voce. Gemînd, doctorul se ridică din mijlocul dărîmăturilor care se surpară sub el. În drum, se împiedică de o cizmă mare a cuiva. Lăcătuşul zăcea întins de-a curmezişul unei grinzi şi privea cu ochii holbaţi spre cer. Doctorul îl zgîlţîi. Lăcătuşul stătea nemişcat. Murise.

Doctorul duse mîna la cap să-şi scoată pălăria.

— Şi pălăria am pierdut-o! Încotro s-apuc?

Părăsi piaţa.. Pe drum, zăceau oameni lungiţi la pămînt; doctorul se aplecă deasupra fiecăruia, privind cum se oglindesc stelele în ochii lor larg deschişi. El le atingea uşor cu palma frunţile. Acestea erau reci şi umede de sîngele care noaptea părea negru.

„Da! Da!... şoptea doctorul. Înseamnă că poporul a fost învins... Ce va fi acum?"

După o jumătate de oră, ajunse în locuri mai populate. Era obosit. Ar fi dorit să bea şi să mănînce ceva. Aici, oraşul avea aspectul lui obişnuit. Doctorul se opri la o răscruce să se odihnească, după efortul făcut, şi cugetă:

„Ce curios! Aici ard felinare multicolore, trăsurile aleargă, geamurile uşilor zăngănesc, ferestrele arcuite strălucesc cu o lumină aurie. Printre coloanele saloanelor se văd perechile dansînd. Acolo, desigur, e un bal vesel. Lampioane chinezeşti, de toate culorile, se rotesc deasupra luciului negru al apei. Aici oamenii trăiesc aşa cum au trăit şi ieri. Oare ei nu ştiu ce s-a întîmplat astăzi de dimineaţă? Oare n-au auzit împuşcăturile şi gemetele celor căzuţi? Oare nu ştiu că armurierul Prospero, conducătorul poporului, e luat prizonier? Sau poate că nici nu s-a petrecut nimic. Poate că am avut eu un vis îngrozitor?..."

În colţul unei străzi, sub un felinar cu trei braţe, de-a lungul trotuarului, staţionau trăsuri înşirate una după alta. Florăresele ofereau trandafiri. Vizitii vorbeau cu ele:

— L-au tîrît de o funie prin tot oraşul. Sărmanul de el!

— Acum l-au băgat într-o cuşcă de fier în palatul celor Trei Grăsani, zise un vizitiu gras, care avea pe cap un joben de culoare albastru-deschis, împodobit cu o fundă.

În clipa aceea, o doamnă cu o fetiţă se apropie de florărese ca să cumpere trandafiri:

— Pe cine l-au închis în cuşcă? întrebă ea.

— Pe armurierul Prospero. Garda palatului l-a luat prizonier.

— Slavă domnului! spuse doamna.

Fetiţa începu să plîngă.

— De ce plîngi, prostuţo? întrebă doamna mirată. Îţi pare rău de armurierul Prospero? Nu trebuie să-ţi pară rău de el. El ne-a dorit răul. Ia uită-te ce trandafiri frumoşi...

Trandafiri mari pluteau lin ca nişte lebede în ligheane pline cu apă şi frunze.

— Alege-ţi trei trandafiri. De plîns n-ai de ce plînge. Ăştia sînt nişte rebeli. Dacă nu-i închide în cuşti de fier, ne iau casele, îmbrăcămintea, trandafirii şi pe urmă ne omoară şi pe noi.

În timpul acesta, un băieţaş trecu în grabă. Întîi o trase pe doamnă de haina ei brodată cu steluţe, apoi smuci fetiţa de cozi.

— Nu-i nimic, doamnă contesă! strigă băiatul. Armurierul Prospero este închis în cuşcă, dar gimnastul Tibul este liber.

— Obraznicule!

Furioasă, doamna bătu din picior atît de tare, încît scăpă poşeta din mînă. Florăresele începură să rîdă cu hohote. Vizitiul cel gras, profitînd de învălmăşeală, propuse doamnei să se urce în trăsură şi să plece. Doamna şi fetiţa plecară cu trăsura.

— Ia stai, ştrengarule! îl strigară florăresele pe băiat. Ia vino încoace! Povesteşte-ne tot ce ştii...

Doi dintre vizitii se dădură jos de pe capră şi, împiedecîndu-se în caftanele lor cu cîte cinci rînduri de pelerine, se apropiară de florărese.

„Ce mai bici! Ce mai coadă de bici! Aşa mai zic şi eu bici!“ îşi spuse în gînd băiatul, uitîndu-se la biciul lung şi fru-

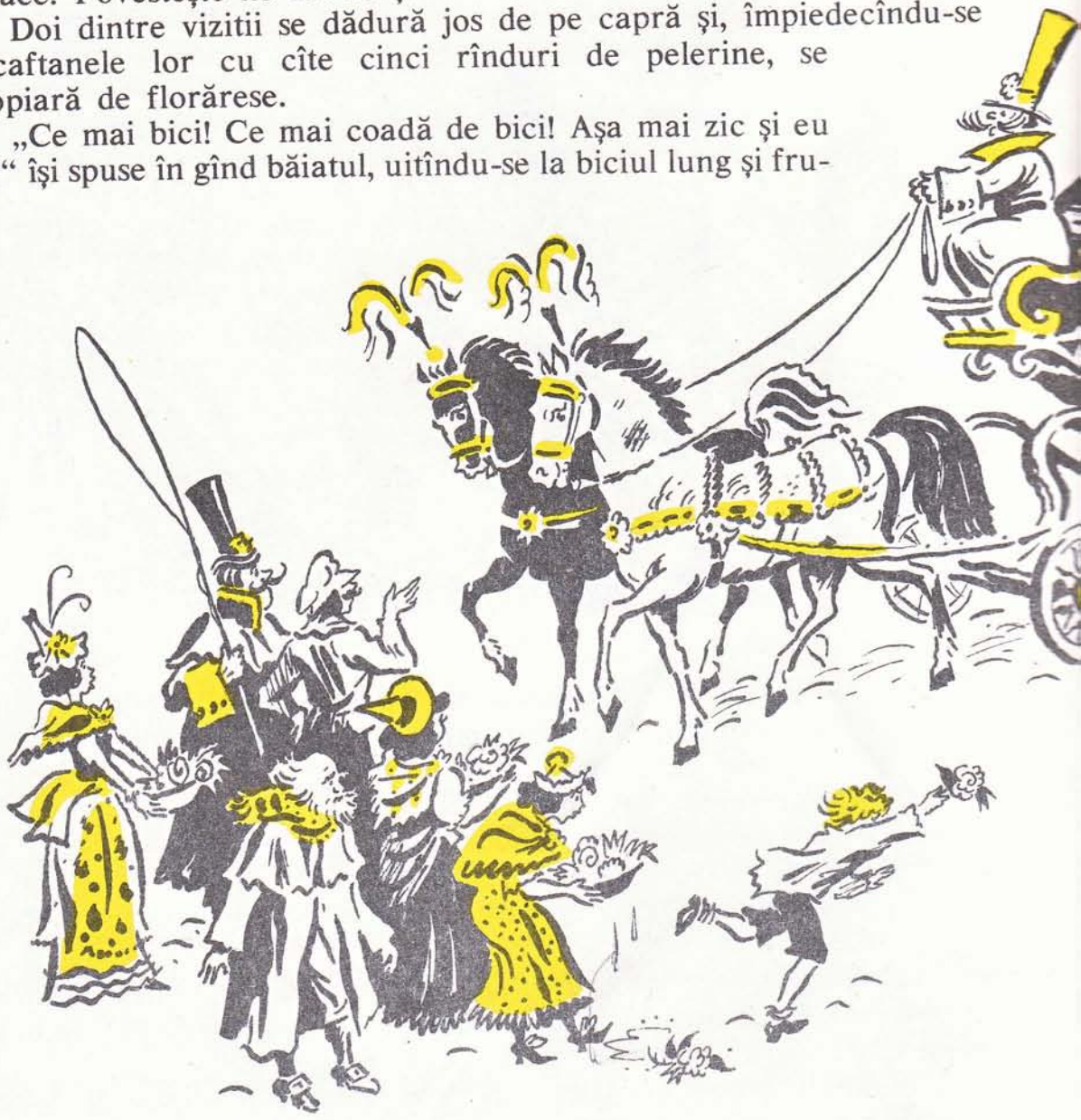

mos pe care-l agita în mînă un vizitiu. Tare ar mai fi dorit să aibă şi el unul la fel, dar aceasta era cu neputinţă din mai multe motive.

— Şi cum spui tu, piciule, întrebă vizitiul cu vocea lui de bas. Gimnastul Tibul e liber?

— Aşa se zice. Eu am fost în port...

— Dar ce, nu a fost ucis astăzi de gardieni? întrebă curios cel de-al doilea vizitiu cu vocea lui groasă.

— Nu, tăticule... Dar hai, frumoaso, şi fă-mi şi mie cadou un trandafir!

— Aşteaptă, piciule! Mai bine povesteşte-ne...

— Da. Va să zică aşa a fost... Mai întîi toţi au crezut că l-au omorît. Pe urmă, cînd l-au căutat printre morţi, nu i-au găsit cadavrul.

— Poate l-au aruncat în canal! spuse vizitiul.

Un cerşetor interveni în discuţie:

— Pe cine să arunce în canal? întrebă el. Gimnastul Tibul doar nu e pisoi. Nu-l poţi îneca! Gimnastul Tibul trăieşte. Vă asigur că a reuşit să fugă!

— Minţi, dromaderule! spuse vizitiul.

— Gimnastul Tibul trăieşte! începură să strige florăresele cu bucurie.

Piciul şterpeli un trandafir şi o rupse la fugă. De pe floarea udă cîţiva stropi se scuturară pe doctor. El îşi şterse picăturile, amare ca nişte lacrimi, de pe faţă şi se apropie ca să asculte ce spune cerşetorul. Deodată discuţia fu întreruptă de o întîmplare deosebită. Pe stradă apăru o procesiune ciudată. În faţă mergeau doi călăreţi cu torţe aprinse, care se legănau ca nişte bărbi de foc. În urma lor venea o trăsură neagră cu emblema celor Trei Grăsani.

Ceva mai în urmă, mergeau tîmplarii. Erau vreo sută. Aveau mînecile suflecate, ca pentru muncă, şorţuri de lucru, ferăstraie, rindele şi lădiţa la subsuoară. Pe de lături, înainta garda, călare. Gardienii îşi struneau cu greu caii neastîmpăraţi.

— Ce e? Ce e? Ce-o fi însemnînd asta? se întrebau neliniştiţi trecătorii.

În trăsura neagră, cu emblemă, un funcţionar din consiliul celor Trei Grăsani stătea nemişcat. Florăresele se speriară. Cu palmele la obraji, ele se uitau îngrozite la funcţionar. Prin uşa cu geamuri îi văzură chipul. Strada era puternic luminată. Capul negru, cu perucă, se clătina de parcă ar fi fost mort. Părea că în trăsură stă o pasăre de pradă.

— La o parte! Faceţi loc! strigau cei din gardă.

— Unde îi duceţi pe tîmplari? întrebă mica florăreasă pe un superior din gardă.

Acesta îi răcni în faţă atît de tare, încît fetei i se zbîrli părul pe cap, suflat parcă de un curent:

— Îi ducem să construiască eşafoade! Ai înţeles? Zece eşafoade vor construi.

— Aha!

Florăreasa scăpă ligheanul şi trandafirii se împrăştiară pe jos.

— Merg să construiască eşafoade! repetă doctorul Gaspar cu spaimă.

— Da, eşafoade! strigă gardianul întorcîndu-se şi rînjindu-şi dinţii acoperiţi de mustăţi răsucite în sus ca vîrful cizmelor. Eşafoade pentru toţi răzvrătiţii. Toţi vor fi decapitaţi. Toţi acei care au cutezat să se ridice împotriva celor Trei Grăsani!

Doctorul simţi cum îl cuprinde ameţeala. Credea că o să şi leşine.

„Am trecut prin multe astăzi, îşi spuse doctorul în sinea lui. Şi, în afară de asta, sînt tare flămînd şi obosit. Trebuie să mă grăbesc spre casă."

Într-adevăr, era timpul să se odihnească. Era atît de tulburat de toate cele petrecute, văzute şi auzite, încît nu mai da nici o importanţă căzăturii suferite în timpul prăbuşirii turnului, pierderii pălăriei, pelerinei, bastonului şi a tocurilor de la pantofi. Mai rău decît toate era, desigur, că rămăsese fără ochelari. Luă o trăsură şi plecă acasă.

Capitolul III

Piaţa Stelei

Doctorul venea spre casă. Trecea pe străzi asfaltate, foarte largi, luminate mai puternic decît saloanele. Şirul felinarelor de sus fugea deasupra lui ca într-un joc. Ele semănau cu nişte baloane umplute cu lapte clocotit, de un alb strălucitor. În jurul lor se învolburau, bîzîind, roiuri de musculiţe. Acum trecea pe chei, de-a lungul balustradei de piatră. Din loc în loc străjuiau lei de bronz care ţineau în labele lor scuturi, arătîndu-şi limbile lungi, încremenite. Jos, apa curgea încet şi dens, neagră şi lucioasă ca smoala. Oraşul se oglindea în apă, se scufunda, plutea, fără să se depărteze, apoi se dizolva în pete gingaşe, aurii. Trăsura traversa podurile curbate în formă de arc. De jos, sau de pe celălalt mal, podurile acestea păreau nişte pisici uriaşe, care îşi încovoiau spinările lor metalice, gata să sară. Aici, la intrarea fiecărui pod, se pusese pază. Soldaţii stăteau pe tobe, trăgeau din pipe, jucau cărţi şi căscau, uitîndu-se la stele.

Doctorul înainta, privind şi ascultînd distrat la toate acestea.

Din stradă, din case, prin ferestrele deschise ale cîrciumilor, de după gardurile grădinilor de vară, răsunau cuvintele răzleţe dintr-un cîntec:

Prospero-n gardă-a nimerit
Şi gărzile l-au potolit;
Acum în cuşcă s-a oprit
Armurierul nărăvit.

Un filfizon, puţin băut, prinse din zbor aceste versuri. Mătuşa lui, care avusese bani mulţi şi mai mulţi pistrui decît bani, murise. Filfizonul primi ca moştenire toţi banii mătuşii. De aceea acum era nemulţumit că poporul se răsculase împotriva puterii bogătaşilor.

La circ se dădea o mare reprezentaţie. Pe o scenă de lemn, trei maimuţe grase şi păroase reprezentau pe cei Trei Grăsani. Un fox-terier cînta la mandolină. Un clovn, îmbrăcat într-un costum de culoarea zmeurei, cu un soare auriu brodat pe spate şi cu luna de aur pe burtă, declama versuri acompaniat de muzică:

Cei Trei Grăsani, calmi şi senini,
Par trei desagi cu grîne plini;
Stau tolăniţi, făr'să gîndească;
Au doar o grijă: să le crească
Averile şi curţile,
Şi cefele şi burţile.
Hei, graşilor, azi pentru voi
Sosit-a ziua de apoi.

— Sosit-a ziua de apoi! începură să strige din toate părţile papagali bărboşi.

Se stîrni o gălăgie infernală. Animalele din cuşti începură să latre, să mîrîie, să clănţăne din dinţi, să şuiere.

Maimuţele de pe scenă se agitau. Nu puteai distinge care le sînt mîinile şi care picioarele. Ele săriră de pe scenă şi se refugiară printre spectatori. În public, de asemenea se iscă scandal. Făceau gălăgie în special cei graşi. Aceştia, aprinşi la faţă, tremurînd de mînie, aruncau în clovn cu pălării şi binocluri. O doamnă grasă făcîndu-şi vînt cu umbrela agăţă din greşeală o vecină — tot o grăsană — şi îi smulse pălăria din cap.

— Vai, vai, vai! cotcodăci vecina şi îşi ridică mîinile în sus desperată, pentru că, o dată cu pălăria, îi zburase şi peruca.

O maimuţă, fugind, lovi cu laba capul chel al doamnei. Aceasta leşină.

— Ha, ha, ha!

— Ha, ha, ha! rîdea în hohote o altă parte a spectatorilor mai slăbănogi şi mai sărăcăcios îmbrăcaţi. Bravo! Bravo! Puneţi mîna pe ei! Jos cu cei Trei Grăsani! Trăiască Prospero! Trăiască Tibul! Trăiască poporul!

Deodată răsună un strigăt puternic:

— Foc! Arde oraşul!...

Spectatorii, speriaţi, se îmbulziră spre ieşire răsturnînd băncile şi strivindu-se între ei. Paznicii circului prindeau maimuţele fugare.

Vizitiul care-l ducea pe doctor cu trăsura întoarse capul şi spuse, arătîndu-i înainte cu biciul:

— Gardienii au dat foc cartierelor muncitoreşti. Vor să-l găsească pe gimnastul Tibul...

Peste oraş, deasupra mulţimii de clădiri întunecate, tremurau flăcările roşietice ale incendiului. Cînd trăsura care-l purta pe doctor fu aproape de piaţa principală a oraşului, numită „Piaţa Stelei", nu se mai putu înainta. La intrarea în piaţă se îngrămădise un mare număr de trăsuri, cupeuri, călăreţi şi pietoni.

— Ce s-a întîmplat? întrebă doctorul.

Nimeni nu-i răspunse, toată lumea fiind preocupată de ceea ce se întîmpla acolo. Vizitiul se ridică în picioare pe capră şi se uită şi el într-acolo.

„Piaţa Stelei" se numea aşa pentru că era înconjurată de clădiri înalte de aceeaşi formă şi era acoperită de o cupolă de sticlă, care o făcea să semene cu un circ imens. În centrul cupolei, la o mare înălţime, ardea cea mai mare lampă din lume. Era o lampă sferică, de o mărime nemaivăzută. Un uriaş cerc metalic, suspendat de cabluri puternice, înconjura lampa, ceea ce te făcea s-o asemui cu planeta Saturn. Lumina ei era atît de puternică şi minunată, încît oamenii, neputînd-o asemui cu vreo lumină pămîntească, i-au dat încîntătorul nume de „stea". De aici şi-a căpătat denumirea şi piaţa.

Nici piaţa, nici casele şi nici străzile din apropiere nu mai aveau nevoie de altă lumină. „Steaua" lumina toate ulicioarele şi toate clădirile care formau în jurul pieţei un inel de piatră. Aci, oamenii nu aveau nevoie nici de lămpi şi nici de lumînări.

Vizitiul privea peste îngrămădirea de cupeuri şi trăsuri, peste jobenele altor vizitii, care semănau cu dopurile flacoanelor farmaceutice.

— Ce vezi? Ce se întîmplă acolo? se agita doctorul uitîndu-se peste umărul vizitiului. Scund cum era doctorul nu putea vedea nimic, cu atît mai mult cu cît era şi miop.

Vizitiul îi povestea tot ce vedea.

Şi iată ce vedea el:

În piaţă era o mare agitaţie. Oamenii fugeau de colo-colo. Întreaga piaţă părea că se învîrteşte ca un carusel. Oamenii se mişcau dintr-un loc în altul ca să vadă mai bine ce se petrece sus, deasupra lor. Uriaşa lampă, care lumina de la înălţime, orbea ochii cu strălucirea ei. Oamenii cînd ridicau privirile îşi umbreau ochii cu palmele.

— Uite-l! Uite-l! se auzeau strigăte.

— Uitaţi-vă! Acolo!

— Unde? Unde?

— Mai sus!

— Tibul! Tibul!

Sute de degete arătătoare se îndreptau spre stînga. Acolo se afla o casă obişnuită. Ferestrele celor cinci etaje se deschiseră larg. Din fiecare apăreau capete. Fiecare avea altă înfăţişare: unele în scufii de noapte cu ciucuri, altele cu bonete trandafirii, cu bucle de culoarea petrolului, altele cu basmale; sus, unde locuia tineretul sărac — poeţii, pictorii, actorii — apăreau chipuri vesele de tineri fără mustăţi, învăluite în nori de fum de ţigară şi căpşoare de femei încununate de păr blond, ca o aureolă, revărsîndu-şi pletele pe umeri ca nişte aripi. Această casă, la ale cărei ferestre cu gratii se iveau capete pestriţe, ca nişte păsări, semăna cu o colivie mare, plină cu sticleţi. Cei ce-şi arătau capetele voiau să vadă ceva foarte important ce se petrecea pe acoperiş. Acest lucru era tot atît de imposibil, ca şi acela de a-ţi vedea propriile-ţi urechi fără oglindă. Dar mulţimea, care se agita în piaţă, era, pentru cei ce nu părăsiseră casa, o oglindă destul de grăitoare. Ea vedea totul, striga, gesticula: unii îşi exprimau bucuria, alţii indignarea.

Sus, pe acoperiş, se mişca un om mărunţel care cobora încet, păşind cu siguranţă pe coama alunecoasă a acoperişului. Tabla suna zgomotos sub picioarele lui.

Omul acesta îşi flutura pelerina, păstrîndu-şi echilibrul la fel ca un dansator de circ pe sîrmă, care caută să-şi ţină echilibrul cu ajutorul unei umbrele galbene chinezeşti.

Era gimnastul Tibul.

Mulţimea striga:

— Bravo, Tibul! Bravo, Tibul!

— Ţin-te bine! Doar ai umblat pe sîrmă, la iarmaroc!

— N-o să cadă! E cel mai bun acrobat din ţară...

— Nu o face pentru prima dată. Noi l-am văzut cu ce îndemînare mergea pe sîrmă.

— Bravo, Tibul!

— Fugi! Salvează-te! Eliberează-l pe Prospero!

Alţii se revoltau şi agitau pumnii:

— N-ai să fugi nicăieri, paiaţă nenorocită.

— Pungaşule!

— Rebelule! Ai să fii împuşcat ca un iepure!...

— Bagă de seamă! Te vom tîrî de pe acoperiş direct pe eşafod. Mîine vor fi gata cele zece eşafoade.

Tibul îşi continua drumul lui periculos.

— De unde a apărut? se întreba mulţimea. Cum de s-a ivit în această piaţă? Cum a ajuns pe acoperiş?

— A scăpat din mîinile gardienilor, răspundeau alţii. A fugit, a dispărut, apoi a fost văzut în diferite părţi ale oraşului, sărind de pe un acoperiş pe altul. E sprinten ca o pisică. Meşteşugul lui i-a folosit. Nu degeaba faima lui a străbătut toată ţara.

În piaţă apărură gardienii. Mulţimea de gură-cască o rupse la fugă spre străzile laterale. Tibul escaladă grilajul de la marginea acoperişului şi se opri pe cornişă. Întinse mîna înfăşurată în pelerină. Pelerina verde fîlfîia ca un drapel.

Purta aceeaşi pelerină şi acelaşi tricou cusut din triunghiuri galbene şi negre, cu care lumea era obişnuită să-l vadă în timpul reprezentaţiilor, la serbările cîmpeneşti şi la iarmaroace.

Acum, sus, sub cupola de sticlă, Tibul, mic, subţirel şi dungat semăna cu o viespe ce se caţără pe peretele alb al clădirii. Cînd i se umfla pelerina, părea că viespea îşi desface aripile verzi şi strălucitoare.

— Ai să te prăbuşeşti îndată, paiaţă de bîlci! Ai să fii împuşcat! strigă filfizonul cherchelit, care primise moştenirea de la mătuşa pistruiată.

Gardienii îşi aleseră o poziţie cît mai bună. Un ofiţer alerga foarte agitat. Avea în mîini un pistol şi pinteni lungi, ca nişte tălpi de sanie, la cizme.

Se făcu linişte deplină. Doctorul îşi duse mîna la inima ce i se zbătea ca un ou în apă clocotită.

Tibul se opri pentru o clipă pe cornişă. Trebuia să ajungă de partea cealaltă a pieţii; de acolo ar fi putut fugi din Piaţa Stelei spre cartierele muncitoreşti.

Ofiţerul se postă în centrul pieţii, între straturile de flori galbene şi albastre. Aici era un bazin şi o fîntînă arteziană care ţîşnea dintr-o cupă rotundă de piatră.

— Staţi! strigă ofiţerul spre soldaţi. Îl împuşc eu. Sînt cel mai iscusit trăgător din regiment. Luaţi seama la mine şi învăţaţi cum se trage!

De la nouă case, din nouă direcţii erau întinse spre mijlocul cupolei, spre stea, nouă cabluri de oţel, asemenea parîmelor de pe vase.

Părea că de la lampă, de la steaua luminoasă, se întindeau pe deasupra pieţii nouă raze negre, foarte lungi.

Nu se ştie la ce se gîndea în acele clipe dansatorul Tibul. Dar, probabil că el se hotărîse aşa: „Voi traversa piaţa pe această sîrmă, aşa cum am mers pe sîrmă şi la iarmaroc. N-am să cad. O sîrmă se întinde de la casă spre lampă, alta de la lampă spre clădirea opusă. Mergînd pe aceste două sîrme, voi ajunge pe acoperişul ce se află de partea cealaltă şi mă voi salva".

Ofiţerul ridică pistolul şi începu să ochească. Tibul merse pe cornişă pînă la locul de unde începea sîrma, se îndepărtă de perete şi porni pe sîrmă spre lampă. Mulţimea scoase un ţipăt.

Tibul mergea cînd încet, cînd repede, aproape în fugă, păşind prudent şi în grabă, balansîndu-se cu mîinile întinse. În fiecare clipă părea gata să se prăbuşească. Acum umbra îi apăru pe perete. Cu cît se apropia mai mult de lampa uriaşă, cu atît umbra cobora mai jos, pe zid, devenind mai mare şi mai palidă.

Jos era prăpastia.

Cînd se afla pe la jumătatea drumului dintre cornişă şi lampă, în liniştea deplină, răsună vocea ofiţerului:

— Atenţie! Acum voi trage! Va cădea drept în bazin. Unu, doi, trei!

Împuşcătura răsună.

Tibul continua să meargă, în schimb ofiţerul căzu, nu se ştie de ce, drept în bazin.

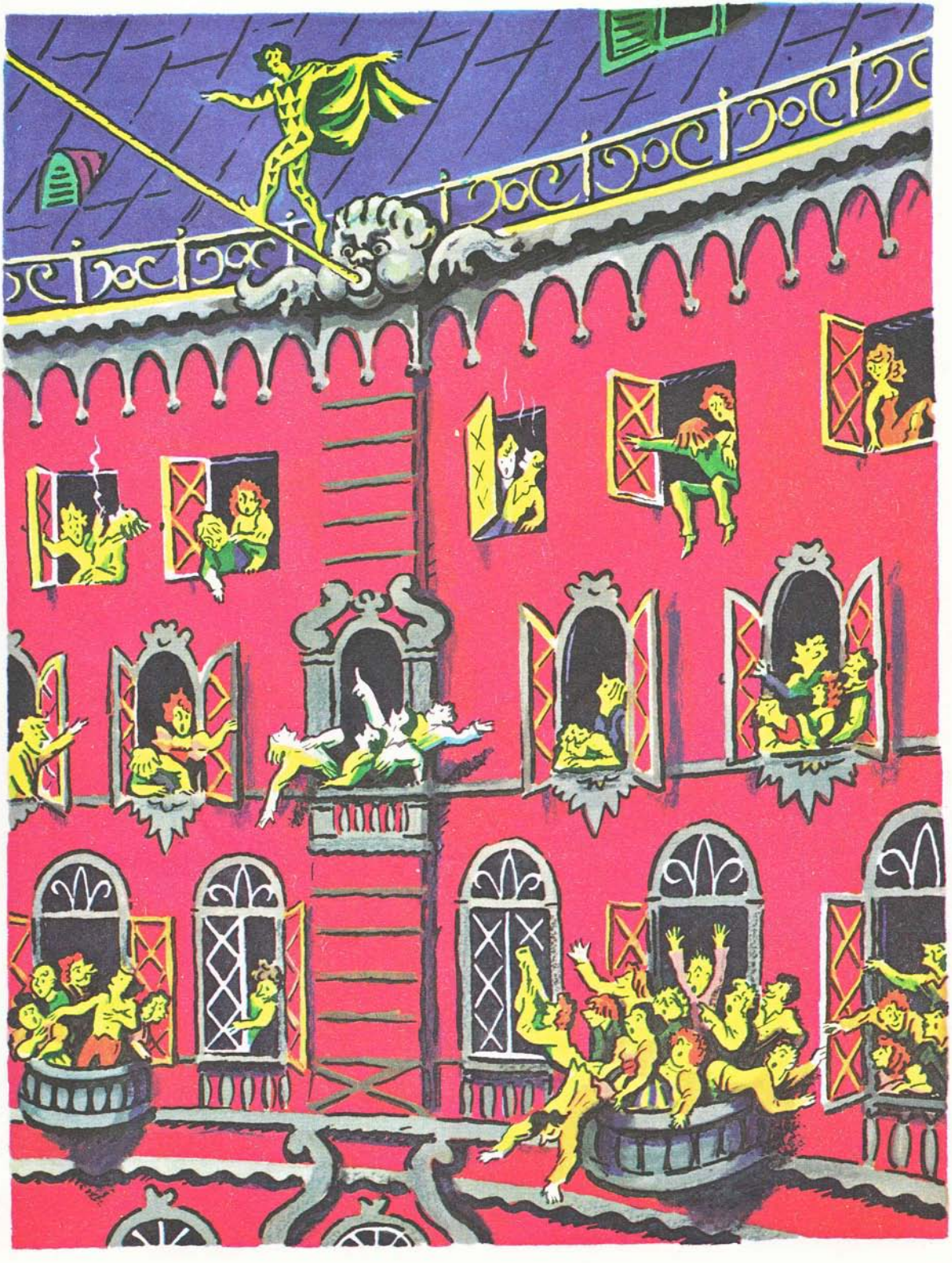

Fusese ucis. Unul dintre gardieni ţinea în mînă un pistol din care ieşea un fum albastru. Îl împuşcase pe ofiţer.

— Cîine! spuse gardianul. Ai vrut să ucizi pe prietenul poporului. Eu am împiedecat această crimă. Trăiască poporul!

— Trăiască poporul! îl susţinură ceilalţi gardieni.

— Trăiască cei Trei Grăsani! strigară adversarii lor.

Aceştia se risipiră în toate părţile şi începură să tragă în omul care mergea pe sîrmă.

Cînd ajunse la doi paşi de lampă Tibul îşi flutură pelerina, spre a-şi feri ochii de lumina orbitoare. Gloanţele zburau pe lîngă el. Mulţimea striga cu entuziasm:

— Bum! Bum!

— Pe alături!

— Ura! Pe alături!

Tibul se urcă pe cercul care înconjura lampa.

— Nu-i nimic! strigară gardienii. Va trece pe partea cealaltă... Va merge pe cealaltă sîrmă. Acolo-l vom prinde!

Deodată, se petrecu un lucru cu totul neprevăzut. Figurina aceea dungată, care în strălucirea lămpii devenise neagră, se aşeză pe inelul de fier, întoarse o manetă, ceva ţăcăni şi zornăi iar felinarul se stinse brusc.

Nimeni nu apucase să spună o vorbă. Se făcuse întuneric beznă şi o linişte ca-n mormînt.

În minutul următor, sus, sus de tot, ceva bocăni din nou şi zăngăni. În cupola întunecoasă se deschise un pătrat palid de lumină, prin care toţi văzură o porţiune de cer punctată de două stele mici. Apoi în acest pătrat, pe fondul cerului se strecură o siluetă neagră şi se auzi cum cineva aleargă pe cupola de sticlă.

Gimnastul Tibul se salvase din Piaţa Stelei printr-un luminator.

Caii se speriară de împuşcături şi de întunericul neaşteptat.

Trăsura doctorului numai că nu se răsturnă. Vizitiul coti brusc şi îl duse pe doctor acasă pe un drum ocolit.

Aşa se făcu că, după o zi şi o noapte neobişnuite, doctorul Gaspar Arneri se întoarse, în sfîrşit, acasă. Menajera sa, mătuşa Ganimed, îl întîmpină în cerdac. Era foarte tulburată. Într-adevăr, doctorul lipsise mult timp de acasă! Pocnindu-şi palmele, oftînd şi dînd din cap, mătuşa Ganimed îl întrebă:

— Unde vă sînt ochelarii?... S-au spart? Of, doctore! Dar unde vă este pelerina? Aţi pierdut-o? Vai! Vai!

— Mătuşă Ganimed, în afară de asta mi-am pierdut şi tocurile de la pantofi...

— Vai, ce nenorocire!

— Astăzi s-a întîmplat o nenorocire şi mai mare, mătuşă Ganimed: armurierul Prospero a fost făcut prizonier. L-au închis într-o cuşcă de fier.

Mătuşa Ganimed nu ştia nimic din cîte se petrecuseră în ziua aceea. Auzise salve de tun, văzuse vîlvătaia de deasupra caselor. O vecină îi povestise că o sută de dulgheri construiau în Piaţa Justiţiei eşafoade pentru răzvrătiţi.

— Mi-a fost frică. Am închis obloanele şi am hotărît să nu ies nicăieri. S-a răcit şi mîncarea de la prînz şi cea de seară şi dumneavoastră tot nu veneaţi, adăugă ea.

Noaptea se sfîrşise. Doctorul începu să se pregătească de culcare.

Printre cele o sută de ştiinţe pe care le studiase el, era şi istoria. Doctorul avea o carte mare cu coperţi de piele. În această carte însemnase cugetările sale în legătură cu evenimentele cele mai importante.

— Trebuie să fii ordonat, îşi spuse doctorul ridicînd un deget în sus.

Şi fără să ţină seama de oboseală, îşi luă cartea de piele, se aşeză la masă şi începu să scrie:

„Astăzi meseriaşii, minerii, marinarii, tot poporul muncitor, sărac, din oraş, s-a răzvrătit împotriva puterii celor Trei Grăsani. Gărzile au învins. Armurierul Prospero a fost luat prizonier, iar gimnastul Tibul a fugit. Adineauri în Piaţa Stelei, unul dintre gardieni a împuşcat pe ofiţerul său. Aceasta înseamnă că în curînd toţi soldaţii vor refuza să lupte împotriva poporului şi să apere pe cei Trei Grăsani. Totuşi trebuie să ne îngrijorăm de soarta lui Tibul..."

Deodată, doctorul auzi îndărătul său un zgomot. Se întoarse. În spatele său era un horn. De acolo ieşi un om înalt îmbrăcat într-o pelerină verde. Era gimnastul Tibul.

partea a II-a

PĂPUŞA MOŞTENITORULUI

TUTTI

Capitolul IV

Neobişnuita întîmplare a unui vînzător de baloane

A doua zi, în Piaţa Justiţiei, lucrul era în toi: dulgherii ridicau cele zece eşafoade. Un convoi de gardieni supravegheau lucrarea. Dulgherii lucrau fără nici o tragere de inimă.

— Nu vrem să ridicăm eşafoade pentru meseriaşi şi mineri, se revoltau lucrătorii.

— Doar ne sînt fraţi!

— Ei au mers la moarte pentru eliberarea tuturor celor ce muncesc.

— Tăcere! urlă comandantul convoiului cu o voce atît de înfricoşătoare, încît se prăbuşiră scîndurile pregătite pentru construcţie. Tăcere, sau voi ordona să vă bată cu bicele!

Încă din zori, pîlcuri mari de oameni se îndreptau din diferite părţi spre Piaţa Justiţiei.

Bătea un vînt puternic, praful se ridica, firmele se clătinau şi scîrţîiau, pălăriile zburau de pe capetele cetăţenilor şi se rostogoleau sub roţile trăsurilor, care alergau săltînd.

Undeva, din cauza vîntului, se întîmplă un incident neobişnuit: un vînzător de baloane pentru copiii fu ridicat de baloane în aer.

— Ura! Ura! strigau copiii, urmărind zborul fantastic, şi bătînd din palme.

În primul rînd, spectacolul în sine era interesant. Iar în al doilea rînd, copiii simţeau o deosebită plăcere văzînd în ce situaţie complicată se găsea vînzătorul de baloane zburînd, ba chiar îl şi invidiau. Invidia este un sentiment urît. Însă ce-i de făcut! Baloanele acelea roşii, albastre, galbene, păreau superbe. Fiecare şi-ar fi dorit un astfel de balon. Vînzătorul avea un mănunchi întreg. Dar minuni nu există! Nici unui băiat, chiar celui mai ascultător, nici unei fetiţe, chiar celei mai cuminţi, vînzătorul, niciodată în viaţa lui, nu i-a dăruit măcar un balon, nici roşu, nici albastru, nici galben.

Acum soarta îl pedepsise pentru zgîrcenia lui. El zbura pe deasupra oraşului, atîrnînd de sfoara de care erau legate baloanele. Sus, pe albastrul strălucitor al cerului, semănau cu un ciorchine fermecat de struguri, multicolor, care şi-a luat zborul.

— Ajutor! striga vînzătorul fără vreo speranţă şi dînd deznădăjduit din picioare.

Era încălţat cu nişte pantofi de paie, prea mari pentru el. Atîta timp cît umblase pe pămînt mai mergea. Pentru ca să nu şi-i piardă pe drum, îşi tîra picioarele asemenea unui leneş. Dar acum, în aer, nu mai putea să recurgă la acest vicleşug.

Buchetul de baloane avîntîndu-se tot mai sus şi fîşîind, se legăna în vînt. Totuşi unul din pantofi îi căzu.

— Ia te uită! O nucă chinezească! O nucă chinezească! strigau copiii alergînd.

Într-adevăr, pantoful care cădea semăna cu o nucă chinezească.

În acel moment, pe stradă trecea un profesor de dans. El păşea foarte graţios. Era înalt, avea un cap mic şi rotund şi picioarele subţiri; semăna cu o vioară sau cu un greieraş. Urechea lui fină, obişnuită cu sunetele triste ale flautului şi cu şoaptele tandre ale dansatorilor, nu putea suporta strigătele vesele şi zgomotoase ale copiilor.

— Încetaţi odată cu gălăgia asta! se supără el. Se poate să ţipaţi atît de tare? Entuziasmul trebuie exprimat în fraze frumoase, melodioase... De exemplu...

Se pregăti, dar nu avu timp să le dea un exemplu. Ca orice profesor de dans, era obişnuit să se uite mai ales în jos, la picioare. Vai! Nu văzuse ce se petrecea sus. Papucul vînzătorului îi căzu drept în cap. Capul lui era micuţ şi pantoful mare de paie se aşeză pe el ca o pălărie. Atunci, elegantul profesor de dans scoase un strigăt ca un om care îşi îndeamnă boii leneşi.

Papucul îi acoperise jumătate din față.
Copii rîdeau ținîndu-se cu mîinile de burtă și strigau:

Profesorul Un-doi-trei,
Cînd mergea ca de-obicei,
Se uita mereu în jos,
Socotind c-așa-i frumos.
De-ar fi mers privind mai sus,
N-am fi rîs și n-am fi spus
Nici povestea cu papucul
Ce i-a cam „tăiat" năsucul;
Nu s-ar fi zbătut, sărmanul,
Ca în cursă șobolanul.

Așa cîntau copii cocoțați pe garduri, gata în orice clipă să sară de partea cealaltă și s-o ia la sănătoasa.

— Vai! gemea profesorul de dans. Vai, ce grozăvie! Măcar de-ar fi fost un pantofior de bal și nu un papuc atît de grosolan și respingător.

Totul se sfîrși cu arestarea profesorului.

— Drăguțule, îi spuseră, înfățișarea dumitale inspiră groază. Dumneata tulburi liniștea publică. Și aceasta, în general, nu trebuie să se întîmple, cu atît mai mult cu cît vremurile sînt foarte neliniștite.

Profesorul de dans își frîngea mîinile.

— Ce minciună! plîngea el în hohote. Ce calomnie! Eu care îmi petrec viața în mijlocul valsurilor și zîmbetelor, eu cu figura mea care seamănă cu cheia lui sol, pot eu oare să tulbur liniștea publică? Vai!... Vai!...

Ce s-a întîmplat mai departe cu profesorul de dans nu se știe. Dar la urma urmei, nici nu ne interesează. Mai important este să aflăm ce s-a întîmplat cu vînzătorul de baloane.

El zbura ca un adevărat puf de păpădie.

— E revoltător! zbiera vînzătorul. Nu vreau să zbor! Doar nu știu să zbor...

Totul era zadarnic. Vîntul devenea din ce în ce mai puternic. Baloanele se urcau din ce în ce mai sus, tot mai sus. Vîntul le împingea afară din oraș, spre palatul celor Trei Grăsani.

Din cînd în cînd, vînzătorul reușea să se uite în jos. Și atunci, vedea acoperișuri, țigle care semănau cu niște unghii murdare, cartiere, o fîșie albastră de apă, oameni piperniciți și amestecul verde al grădinilor. Orașul se rotea sub el ca o morișcă de hîrtie înfiptă

într-un ac. Lucrurile luau treptat o întorsătură neplăcută:

„Încă puţin şi voi cădea în parcul celor Trei Grăsani!" se sperie vînzătorul.

În clipa următoare el plutea încet, încet, falnic şi frumos, deasupra parcului, coborînd din ce în ce mai jos. Vîntul se potolise.

„S-ar putea să aterizez dintr-o clipă într-alta. Mă vor prinde. Mai întîi o să mănînc o bătaie zdravănă. Apoi o să mă bage la închisoare. Sau, ca să nu aibă prea multă bătaie de cap cu mine, mă vor decapita."

Nu-l văzu nimeni. Doar păsărelele dintr-un copac o zbughiră care încotro. Buchetul zburător de baloane multicolore lăsa o umbră uşoară, vaporoasă, ca umbra norilor. Împletită din culori vesele de curcubeu, ea aluneca pe aleea presărată cu pietriş, pe stratul de flori, pe statuia copilului călare pe o gîscă, şi pe gardianul ce adormise în postul de sentinelă. Din această cauză, faţa gardianului suferi schimbări uluitoare. Dintr-o dată, nasul lui deveni vînăt ca de mort, apoi verde ca la un scamator şi, în sfîrşit, roşu ca al unui beţiv. Tot aşa, schimbîndu-şi culoarea, se mişcă cioburile de sticlă într-un caleidoscop.

Se apropia clipa fatală: vînzătorul se îndreptă spre ferestrele deschise ale palatului. Nu se mai îndoia că peste o clipă va intra ca un fulg pe una din ele.

Şi iată că aşa se şi întîmplă.

Intră în zbor pe un geam. Era geamul de la bucătăria palatului, unde se afla secţia de cofetărie.

Pentru azi, în palatul celor Trei Grăsani se pregătea un mic dejun festiv în cinstea înfrîngerii răzmeriţei de ieri. După ospăţ, cei Trei Grăsani împreună cu întregul consiliu guvernamental, suita şi invitaţii de onoare, urmau să meargă în Piaţa Justiţiei.

Ei, dragii mei prieteni! Ce plăcut e să nimereşti în cofetăria palatului. Grăsanii se pricepeau la bunătăţi. Unde mai pui că şi ocazia era excepţională. O masă de gală! Vă puteţi închipui ce muncă interesantă depuneau în acea zi bucătarii şi cofetarii palatului.

Pătrunzînd în cofetărie, vînzătorul simţi în acelaşi timp şi groază, şi bucurie. Probabil tot aşa se îngrozeşte şi se bucură o albină care zboară pe un tort pus pe marginea unei ferestre de o gospodină neglijentă.

Vînzătorul pluti un minut şi nu reuşi să-şi dea seama de nimic. Întîi i se păru că a nimerit într-o colivie minunată, în care se roteau, cu cîntece şi şuierături, păsări rare de diferite culori, din ţările sudului. Dar în clipa următoare se gîndi că aceasta nu e o colivie,

ci o prăvălie plină de fructe tropicale, zdrobite, zemoase, plutind în propriul lor suc. Arome ameţitor de dulci îi pătrunseră în nări. Din cauza căldurii şi a năduşelii i se puse un nod în gît.

Deodată, totul se amestecă, şi colivia minunată şi prăvălia cu fructe.

Din plină viteză vînzătorul se prăbuşi peste ceva moale şi cald. Baloanele nu le scăpă: ţinea strîns sfoara în mînă. Baloanele i se opriră nemişcate deasupra capului.

Închise pleoapele, hotărît să nu le deschidă pentru nimic în lume.

„Acum înţeleg totul, gîndi el. Aceasta nu-i nici colivie cu păsări, nici prăvălie cu fructe. Trebuie să fie o cofetărie. Iar eu m-am aşezat pe un tort!"

Aşa se şi întîmplase!

Se afla în regatul ciocolatei, al portocalelor, al rodiilor, al cremei, al fructelor zaharisite, al pudrei de zahăr şi al dulceţii şi şedea pe tron ca un stăpînitor al unui regat aromat şi multicolor. Tronul era tortul.

Vînzătorul nu-şi deschidea ochii. Se aştepta la un scandal nemaipomenit, la o furtună, şi era pregătit pentru orice. Dar se întîmplă ceva la care nu se aşteptase de loc.

— Na, că s-a stricat tortul, zise supărat şi aspru ajutorul de cofetar.

Apoi se făcu linişte. Se auzea doar cum se spărgeau bulele de aer din ciocolata care fierbea.

— Ce se va întîmpla? şopti vînzătorul de baloane, sufocîndu-se de groază şi strîngînd pleoapele pînă la durere.

Inima i se zbătu ca un ban în puşculiţă.

— Fleacuri! zise cofetarul şef la fel de aspru. În salon s-a servit felul doi. Peste douăzeci de minute trebuie să servim tortul. Baloanele acestea multicolore şi mutra tîmpită a acestui nemernic zburător vor servi drept un minunat ornament pentru tortul festiv. Şi spunînd acestea, cofetarul strigă:

— Aduceţi crema!

Şi i s-a adus crema.

Ce s-a întîmplat mai departe?

Trei cofetari şi douăzeci de ajutoare se avîntară asupra lui cu un zel demn de laudele celui mai gras dintre cei Trei Grăsani.

Într-o clipă, vînzătorul fu uns pe toate părţile. Sta tot cu ochii închişi şi nu vedea nimic. Dar privelişte era îngrozitoare. Cofetarii îl acoperiră aproape în întregime cu cremă. Numai capul, cu o mutră rotundă ce părea un ceainic pictat cu margarete, ieşea în afară. Restul fusese acoperit cu cremă albă de o minunată nuanţă roz. Vînzătorul putea fi asemuit cu orice, numai cu el însuşi nu. Îşi pierduse înfăţişarea, aşa cum îşi pierduse şi papucul de paie.

Un poet l-ar fi putut asemui cu o lebădă cu pene albe ca zăpada. Un grădinar — cu o statuie de marmoră. O spălătoreasă — cu un munte de spumă albă de săpun. Iar un copil ştrengar — cu un om de zăpadă.

Deasupra lui zburau baloanele. Decorul era cu totul neobişnuit, dar luat în ansamblu forma un tablou interesant.

— Aşa! zise cofetarul şef cu aerul unui pictor care-şi admiră propria sa operă.

Apoi vocea lui deveni ca mai înainte, aspră şi stridentă. Zbieră: fructele zaharisite! Şi apărură fructele zaharisite. Erau de toate felurile şi de toate formele: amărui, acrişoare, vanilate, triunghiulare, rotunde, în formă de steluţe, de semilună şi în formă de trandafiri.

Ajutorii de bucătar lucrau de zor. Nici n-apucă să bată de trei ori din palme cofetarul şef, şi grămada de cremă, întregul tort, fu împresurat cu fructe zaharisite.

— Gata! zise cofetarul şef. Acum ar trebui să-l băgăm în cuptor pentru a-l rumeni puţin.

„În cuptor! se îngrozi vînzătorul. Ce? În care cuptor? Pe mine la cuptor?"

În clipa aceea, una din slugi intră în fugă în cofetărie.

— Tortul! Tortul! strigă el. Imediat tortul! În salon este aşteptat desertul!

— Gata! răspunse cofetarul şef.

„Slavă domnului!" se gîndi vînzătorul. Acum deschise şi el puţin ochii.

Şase servitori în livrele albastre ridicară pe sus tava uriaşă pe care şedea vînzătorul. Porniră. Îndepărtîndu-se, el auzea cum ajutorii de bucătar rîdeau în hohote.

Pe o scară largă, îl duseră sus în salon. Vînzătorul din nou

închise pleoapele pentru o clipă. În sală era zgomot şi veselie. Răsunau o mulţime de voci, rîsete puternice şi se auzeau bătăi din palme. După toate aparenţele, masa festivă reuşise de minune.

Vînzătorul, sau mai bine zis tortul, fu adus şi aşezat pe masă.

Atunci, vînzătorul deschise ochii.

Drept în faţa lui văzu pe cei Trei Grăsani.

Aceştia erau atît de graşi, încît vînzătorul rămase cu gura căscată.

„Trebuie să închid gura numaidecît, îşi dete el seama. În situaţia mea e mai bine să nu dau semne de viaţă."

Dar, vai! gura nu se mai închidea. Aşa trecură două minute. Mirarea vînzătorului mai scăzu. În cele din urmă, forţîndu-se, îşi închise gura. Dar atunci i se holbară ochii. Cu mari eforturi, închi-

zînd pe rînd, cînd gura, cînd ochii, își birui definitiv mirarea.

Grăsanii ocupau locurile de onoare, înălțîndu-se deasupra celorlalți comeseni.

Ei mîncau mai mult decît ceilalți. Unul dintre ei începu să-și mănînce chiar șervetul.

— Mîncați șervetul!...

— Oare? Am fost distrat...

Grăsanul lăsă șervetul și în aceeași clipă se apucă să rontăie urechea celui de-al Treilea Grăsan. Fie vorba între noi, urechea semăna foarte bine cu un colțunaș.

Toată lumea izbucni în hohote de rîs.

— Să lăsăm gluma! zise cel de-al Doilea Grăsan, ridicînd furculița în sus. Avem ceva mai serios de făcut. Iată că au adus tortul!

— Ura!

Toată lumea se învioră.

„Ce se va întîmpla oare? se frămînta vînzătorul. Ce se va întîmpla? Au să mă mănînce."

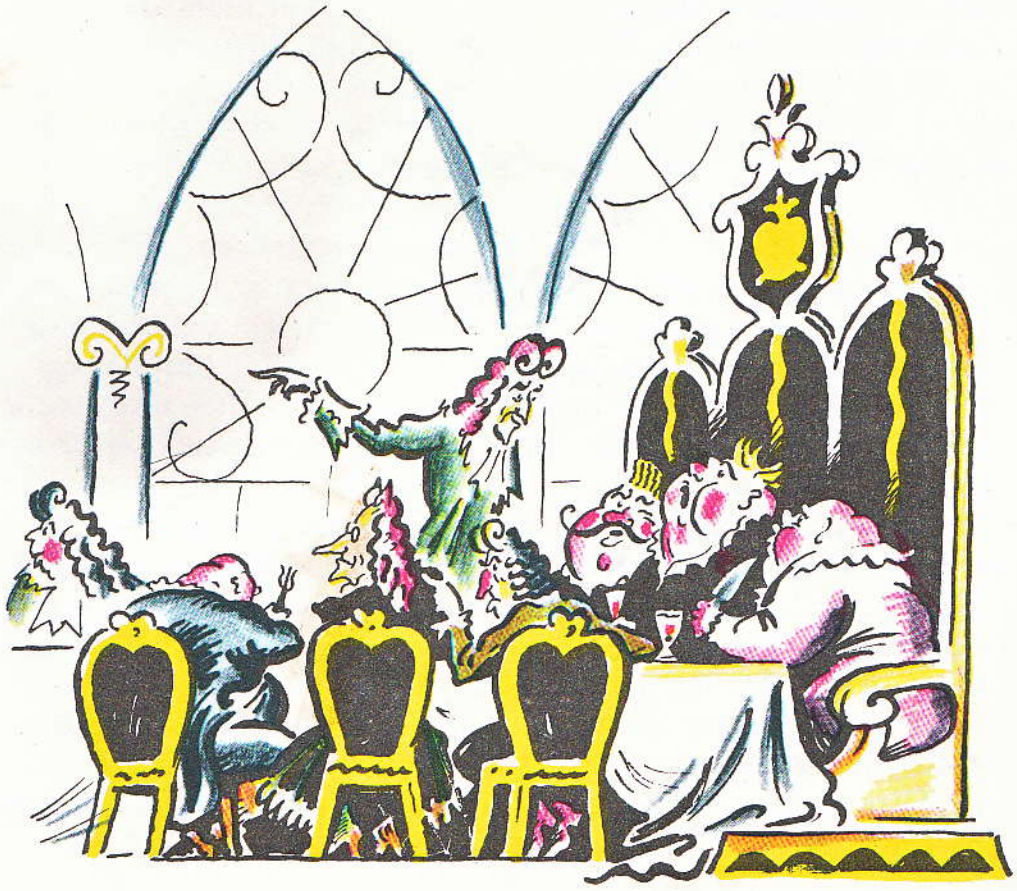

În clipa aceea, orologiul bătu de două ori.

— Peste o oră, în Piaţa Justiţiei vor începe execuţiile, rosti Primul Grăsan.

— Nu-i aşa că cel dintîi va fi executat armurierul Prospero? întrebă unul dintre oaspeţii de onoare.

— Nu va fi executat azi, spuse cancelarul de stat.

— Cum? Cum? De ce?

— Deocamdată îl mai lăsăm în viaţă. Vrem să aflăm de la el planurile rebelilor şi numele principalilor instigatori.

— Şi unde-i el acum?

Toţi cei de faţă se arătară curioşi. Uitară pînă şi de tort.

— Stă închis tot în cuşca de fier, aci, în palat, în menajeria moştenitorului Tutti.

— Chemaţi-l!

— Aduceţi-l aci! strigară oaspeţii.

— Bună idee, zise Primul Grăsan. Să privească toţi oaspeţii noştri această fiară îndeaproape. Aş propune să mergem noi în menajerie, dar acolo n-ar fi decît urlete, ţipete şi miroase atît de urît... Toate astea sînt mult mai puţin plăcute decît clinchetul cupelor şi aroma fructelor.

— Desigur! Desigur! Nu face să mergem în menajerie...

— Să fie adus Prospero aici! Vom servi tortul şi vom privi acest monstru.

„Iarăşi tortul! se sperie vînzătorul. Ce tot au cu tortul?... Mîncăii!"

— Aduceţi-l pe Prospero! spuse Primul Grăsan.

Cancelarul de stat ieşi. Slugile, care stăteau aşezate pe două rînduri, formînd un culoar, se dădură la o parte, înclinîndu-se. Culoarul deveni de două ori mai scund. Mîncăcioşii amuţiră.

— E înspăimîntător la înfăţişare! zise al Doilea Grăsan. E cel mai puternic dintre toţi. E mai puternic decît un leu. Îi ard ochii de ură. Nu poţi privi în ei.

— Are un cap îngrozitor! zise secretarul consiliului guvernamental. Un cap enorm! Seamănă cu capitelul unei coloane. Şi are părul roşu. Capul său parcă ar fi înconjurat de flăcări.

Deodată, în vreme ce se discuta despre armurierul Prospero, cu mîncăcioşii se petrecu ceva. Încetară să mai mănînce, să glumească, să facă zgomot. Îşi supseră burţile. Unii chiar păliră. Regretau că au dorit să-l vadă.

Cei Trei Grăsani deveniră dintr-o dată mai gravi şi parcă mai slăbiseră puţin.

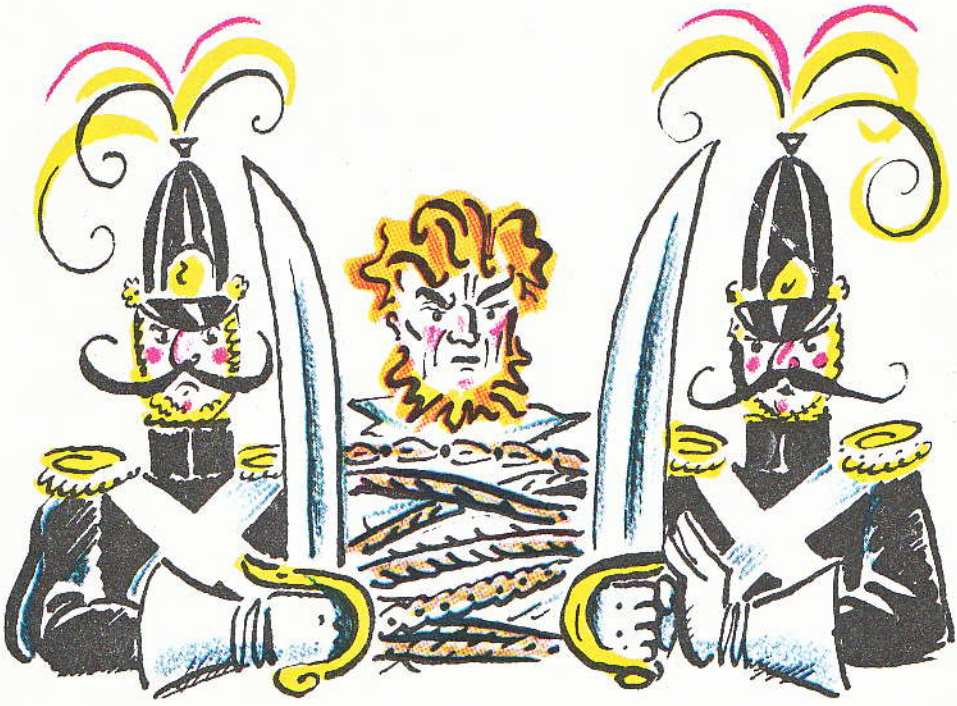

Deodată toată lumea tăcu. Se făcu liniște deplină. Fiecare dintre Grăsani făcu o mișcare de parcă voia să se ascundă unul în spatele celuilalt.

În sală fu introdus armurierul Prospero.

Înaintea lui mergea cancelarul de stat. De o parte și de alta erau gardienii. Aceștia intrară cu săbiile afară din teacă, fără să-și scoată șepcile negre de mușama. Lanțurile zăngăneau. Mîinile armurierului erau încătușate. Îl aduseră aproape de masă. El se apropie la cîțiva pași de cei Trei Grăsani.

Armurierul Prospero era palid și sta cu capul plecat. Sîngele i se închegase pe frunte și pe tîmple, în părul roșcovan și încîlcit.

Ridică fruntea și privi pe cei Trei Grăsani drept în față. Toți cei de față se dădură înapoi.

— De ce l-ați adus? întrebă răstit unul dintre musafiri, care era cel mai bogat morar din țară. Mi-e frică de el!

Și morarul leșină, căzînd cu nasul în chisel. Cîțiva dintre oaspeți se năpustiră spre ușă. Nu-i mai ardea nici unuia de tort.

— Ce vreți de la mine? întrebă armurierul.

Primul Grăsan prinse puțin curaj.

— Am vrut să te vedem, spuse el. Oare tu nu vrei să-i vezi pe acei în ale căror mîini te afli?

— Mi-e silă să vă văd!

— Da? Ei bine, în curînd te vom decapita şi ai să fii scutit să ne mai vezi.

— Nu mi-e frică! Eu am un singur cap. Poporul însă are sute de mii de capete. Nu veţi izbuti să le tăiaţi pe toate.

— Astăzi în Piaţa Justiţiei va fi execuţia! Acolo călăii se vor răfui cu tovarăşii tăi.

Mîncăcioşii zîmbiră puţin. Morarul îşi reveni din leşin şi chiar începu să-şi lingă chiselul de trandafiri de pe obraji.

— Se vede că vi s-a acoperit creierul cu grăsime! spuse Prospero. Mai departe de burţile voastre nu vedeţi nimic...

— Ia te uită! se supără cel de al Doilea Grăsan. Şi, mă rog, ce trebuie să vedem noi?

— Întrebaţi-vă miniştrii. Ei trebuie să ştie ce se petrece în ţară.

Cancelarul de stat se prefăcu că tuşeşte. Nervoşi, miniştrii începură să bată darabana cu degetele în farfurii.

— Întrebaţi-i, continuă Prospero, ei vă vor povesti...

Apoi tăcu. Toţi îşi încordară atenţia.

— Ei vă vor povesti cum ţăranii, cărora le-aţi luat pîinea agonisită cu atîta trudă, se ridică împotriva moşierilor. Le dau foc la conace şi-i izgonesc de pe pămînturile lor. Minerii nu mai vor să extragă cărbuni pentru a vă face voi stăpîni pe rodul muncii lor. Muncitorii din fabrici distrug maşinile ca să nu mai lucreze pentru îmbogăţirea voastră. Soldaţii voştri refuză să mai execute ordinele. Savanţii, funcţionarii, judecătorii, actorii, trec de partea poporului. Vedeţi dar că toţi aceia care pînă acum lucrau pentru voi şi nu primeau în schimb aproape nimic, în timp ce voi vă îngrăşaţi, toţi oropsiţii, flămînzii, orfanii, slăbănogii, schilozii şi cerşetorii, toţi s-au răzvrătit împotriva voastră, împotriva celor graşi şi bogaţi, a acelora care aveţi inimă de piatră!

— Mi se pare că el vorbeşte mai mult decît îi este îngăduit, interveni cancelarul de stat.

Dar Prospero continuă:

— De cincisprezece ani îndemn poporul să vă urască şi pe voi şi puterea voastră. O, de cînd ne adunăm forţele! Acum v-a sunat ceasul de pe urmă!

— Destul! guiţă cel de al Treilea Grăsan.

— Trebuie să-l băgăm din nou în cuşcă! propuse al Doilea Grăsan.

Iar Primul Grăsan hotărî:

— Vei sta închis în cuşca ta pînă ce-l vom prinde pe gimnastul

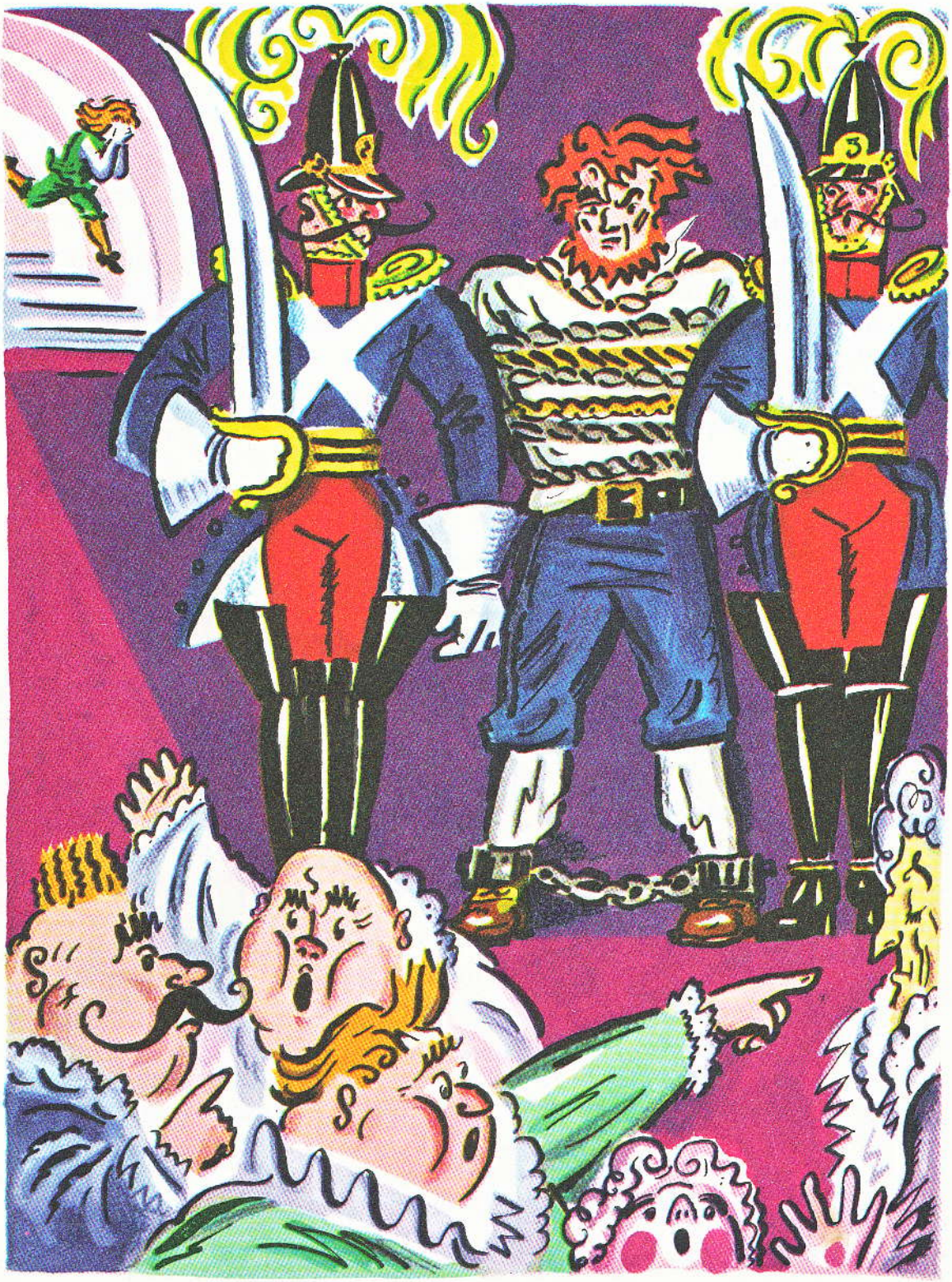

Tibul. Vă vom executa pe amîndoi deodată. Poporul va vedea cadavrele voastre. Îi va trece pofta pentru mult timp să se războiască cu noi.

Prospero tăcea. Din nou lăsă capul în jos.

Grăsanul continuă.

— Ai uitat împotriva cui vrei să lupți? Noi, cei Trei Grăsani, sîntem tari și atotputernici. Totul ne aparține. Eu, Primul Grăsan, sînt stăpînul grînelor ce rodesc pe pămînturile noastre. Celui de al Doilea Grăsan îi aparțin toate minele de cărbuni. Iar al Treilea Grăsan a cumpărat tot fierul. Noi sîntem mai bogați decît oricine! Cel mai bogat om din țară este de o sută de ori mai sărac decît noi. Cu aurul nostru putem cumpăra tot ce dorim!

Deodată, toți mîncăcioșii se înfuriară. Cuvintele Grăsanului le dăduseră curaj.

— În cușcă cu el! În cușcă! începură să zbiere.

— La menajerie!

— În cușcă!

— Rebelule!

— În cușcă!

Prospero fu scos afară.

— Ei, acum putem servi tortul! zise Primul Grăsan.

„Hait, s-a terminat cu mine!" se gîndi vînzătorul de baloane.

Toate privirile se îndreptară spre el. Îngrozit, închise ochii. Mîncăcioșii se înveseliră.

— Ho, ho, ho!

— Ha, ha, ha! Ce tort minunat! Uitați-vă la baloane!

— Sînt fermecătoare!

— Ia priviți această mutră!

— O, e minunată!

Toți se apropiară de tort.

— Dar ce-o fi înăuntrul acestei momîi caraghioase? întrebă cineva și-i dete un bobîrnac puternic în frunte.

— Trebuie să fie bomboane!

— Sau șampanie...

— Foarte interesant! Într-adevăr foarte interesant!

— Haideți mai întîi să-i tăiem capul, să vedem ce-o să iasă!

— Vai!

Vînzătorul nu mai putu suporta și, rostind răspicat „Vai!", deschise ochii. Curioșii se dădură în lături. În acel moment, pe culoar se auzi strigătul disperat al unui copil:

— Păpușa! Păpușa mea!

Toată lumea rămase încremenită, ascultînd cu atenţie. Mai ales cei Trei Grăsani şi cancelarul de stat începură să se agite.

Strigătele copilului se transformară în plînsete jalnice. Pe culoar plîngea în hohote un copil necăjit.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Primul Grăsan. Plînge moştenitorul Tutti?

— Plînge moştenitorul Tutti! repetară într-un glas ceilalţi doi Grăsani.

Toţi trei Grăsani păliră. Erau tare speriaţi.

Cancelarul de stat, cîţiva miniştri şi slugile se îndreptară grăbiţi spre ieşirea dinspre coridor.

— Ce s-a întîmplat? Ce s-a întîmplat? trecu un murmur prin salon.

Copilul intră alergînd. Împrînci pe miniştri şi pe slugi. Se apropie de cei Trei Grăsani. Era un băieţel drăguţ, cu părul vîlvoi, încălţat cu pantofi de lac strălucitori. Plîngînd în hohote, el scotea cuvinte răzleţe, neînţelese de nimeni.

„O să mă vadă copilul ăsta... se agită vînzătorul. Afurisita de cremă, care nu mă lasă să respir şi să mişc măcar un deget, desigur că-i va place mult băiatului. Pentru a-l linişti, îi voi oferi o bucată de tort o dată cu unul din călcîiele mele."

Dar băiatul nici nu se uită la tort. Nici chiar baloanele fermecătoare, care erau suspendate deasupra capului vînzătorului, nu-l ispitiră pe copil.

El continua să plîngă amarnic.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Primul Grăsan.

— De ce plînge moştenitorul Tutti? întrebă cel de al Doilea Grăsan.

Al Treilea Grăsan îşi umflă obrajii.

Moştenitorul Tutti avea doisprezece ani. El creştea ca un prinţişor şi era educat în palatul celor Trei Grăsani. Cei Trei Grăsani doreau să aibă un moştenitor. Ei nu aveau copii. Toată averea lor şi conducerea ţării urmau să treacă în mîinile moştenitorului Tutti.

Lacrimile băieţaşului speriară pe Grăsani mai mult decît cuvintele armurierului Prospero.

El strîngea furios pumnii, îi agita şi bătea din picioare. Mînia şi supărarea copilului nu cunoşteau margini.

Nimeni nu ştia pricina.

Educatorii îşi scoteau capul de după coloane, fiindu-le frică să intre în salon. Îmbrăcaţi în haine negre şi purtînd peruci negre, semănau cu nişte sticle de lampă afumate.

Liniştindu-se puţin, copilul povesti despre ce era vorba.

— Păpuşa mea, păpuşa mea minunată s-a spart!... Mi-au stricat păpuşa: gardienii au străpuns-o cu săbiile!

Tutti izbucni din nou într-un plîns cu hohote. Cu pumnii lui mici îşi freca ochii, întinzîndu-şi lacrimile pe obraji.

— Ce?! zbierară Grăsanii.

— Ce?!

— Gardienii?

— Au străpuns?

— Cu săbiile?

— Păpuşa moştenitorului Tutti?

Şi toată sala pronunţă încet într-un oftat:

— Asta nu se poate!

Cancelarul de stat se apucă cu mîinile de cap. Acelaşi morar nervos leşină din nou, dar îşi reveni imediat din cauza strigătelor furioase ale unuia dintre Grăsani:

— Să înceteze festivitatea! Să se suspende totul! Să se convoace consiliul! Toţi funcţionarii! Toţi judecătorii! Toţi miniştrii! Toţi călăii! Să se amîne execuţia de astăzi! În palat e trădare!

Se produse panică. Într-un minut, cupeurile palatului împînziră drumurile. Peste cinci minute din toate părţile soseau în mare viteză judecătorii, consilierii, călăii. Mulţimea adunată în Piaţa Justiţiei, aşteptînd executarea rebelilor, fu nevoită să se împrăştie. Crainicii, urcîndu-se pe tribună, anunţară mulţimea că din cauza unor evenimente importante execuţiile se amînă pentru ziua următoare.

Vînzătorul, o dată cu tortul, fu scos din salon. Mîncăcioşii parcă se treziseră deodată.

Toată lumea se strînse în jurul moştenitorului Tutti şi asculta.

— Eram în parc şi stam cu păpuşa lîngă mine întins pe iarbă. Voiam să se producă o eclipsă de soare. Ar fi fost interesant. Ieri am citit într-o carte că atunci cînd se produce eclipsa, pe cer apar stele ziua...

Din cauza plînsului, moştenitorul Tutti nu mai putea vorbi. În locul lui povesti totul unul din educatorii săi. Acesta, de altfel, vorbea şi el cu greutate, deoarece tremura de frică. Se bîlbîia.

— Eu mă aflam în apropierea moştenitorului Tutti şi a păpuşii sale. Stăteam cu nasul ridicat în sus, spre soare. Am un coş pe nas şi credeam că razele soarelui mă vor ajuta să scap de coşul acesta urît. Şi dintr-o dată apărură gardienii. În total erau vreo doisprezece. Strigau agitaţi. Apropiindu-se de noi, se opriră. Aveau un aer ameninţător. Unul dintre ei spuse arătînd spre moştenitorul Tutti:

„Iată un pui de lup. Cei trei porci graşi cresc un pui de lup". Vai! Am înţeles imediat ce înseamnă aceste cuvinte...

— Şi cine sînt cei trei porci graşi? întrebă Primul Grăsan.

Ceilalţi doi se înroşiră ca nişte sfecle. Atunci, văzîndu-i, se înroşi şi Primul Grăsan. Toţi trei răsuflau atît de zgomotos încît uşa de sticlă dinspre verandă se închidea şi se deschidea.

— Ei îl înconjurară pe moştenitorul Tutti, continuă educatorul. Spuneau: „Va să zică, trei porci graşi cresc un pui de lup. Moştenitorul Tutti, în ce parte ai inima? întrebau ei batjocoritor. I s-a scos inima. El trebuie să crească rău, crud, lipsit de milă, să urască lumea... şi atunci cînd vor crăpa cei trei porci, lupul cel rău le va ocupa locul".

— De ce n-aţi pus capăt acestor vorbe îngrozitoare? strigă cancelarul de stat, zgîlţîindu-l pe educator de umăr. Oare nu ţi-a trecut prin minte că aceştia sînt nişte trădători dintr-aceia care au trecut de partea poporului?

Educatorul era îngrozit. Se bîlbîi:

— Am înţeles, dar mi-a fost frică. Erau porniţi pe rele, foarte agitaţi. Şi eu nu aveam nici o armă în afară de coşul de pe nas... Ţineau mîinile pe mînerul săbiilor, gata la orice. „Uitaţi-vă, a spus unul dintre gardieni: o momîie. O păpuşă. Puiul de lup se joacă cu păpuşa. Lui nu i se arată copii adevăraţi. Drept tovarăş de joacă i-au dat această păpuşă cu arcuri." Atunci, altul a strigat: „Cînd am plecat din sat, am lăsat acolo soţia şi un copil! Într-o zi băiatul meu a tras cu praştia şi a nimerit într-o pară dintr-un pom din parcul moşierului. Moşierul

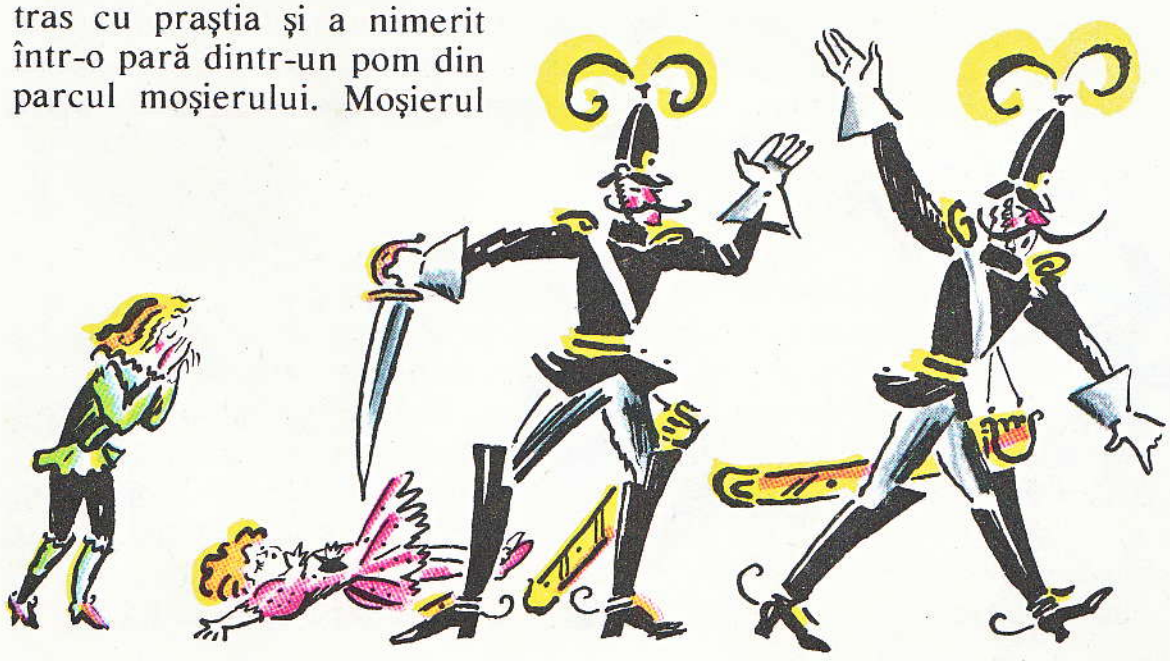

a dat ordin ca să-l biciuiască cu nuielele pentru ofensa adusă puterii bogătaşilor, iar slugile lui au legat pe soţia mea la stîlpul infamiei". Gardienii au început să vocifereze şi să înainteze spre moştenitorul Tutti. Acela care povestise despre copilul său, a scos sabia şi a înfipt-o în păpuşă. Ceilalţi au făcut la fel...

La aceste cuvinte, moştenitorul Tutti izbucni într-un plîns cu hohote.

„Na, puiule de lup! ziceau ei. Pînă la urmă vom ajunge noi la cei trei porci graşi ai tăi."

— Unde se află acum aceşti trădători? zbierară Grăsanii.

— Au aruncat păpuşa şi au fugit în fundul parcului. Strigau: „Trăiască armurierul Prospero! Trăiască gimnastul Tibul! Jos cu cei Trei Grăsani!"

— Paznicii de ce n-au tras în ei? se indignară cei din sală.

Atunci educatorul spuse ceva îngrozitor:

— Paza îi saluta cu pălăriile. Am văzut de după gard cum paznicii îşi luau rămas bun de la ei. Le ziceau: „Tovarăşi, duceţi-vă şi spuneţi tuturor că în curînd armata va trece de partea poporului..."

Iată deci ce s-a întîmplat în parc.

Se dădu alarma. Unităţile cele mai de nădejde ale gărzii palatului au fost postate la intrări şi la ieşiri, pe poduri şi pe drumul ce duce spre porţile oraşului.

Consiliul guvernamental se adună îndată pentru consfătuire. Musafirii se împrăştiară. Cei Trei Grăsani se cîntăriră pe cîntarul medicului şef al palatului şi constatară că, cu toată emoţia, nu pierduseră nici o picătură de grăsime. Pentru aceasta, medicul şef fu pus la arest, dîndu-i-se numai pîine şi apă.

Păpuşa moştenitorului Tutti fu găsită pe iarbă în parc. Nu reuşise să vadă eclipsa. Era stricată definitiv.

Moştenitorul Tutti nu se putea linişti. Strîngea la piept păpuşa stricată şi plîngea. Păpuşa semăna cu o fetiţă. Era de aceeaşi înălţime cu el, o păpuşă scumpă, lucrată artistic şi după aspect nu se deosebea cu nimic de o fetiţă.

Acum rochia ei era ruptă, iar în piept avea urmele lăsate de loviturile săbiilor. Numai cu o oră în urmă, ea ştia să se aşeze, să stea în picioare, să zîmbească, să danseze. Acum devenise o simplă momîie, o zdreanţă. De undeva, din gîtul ei, şi din piept, de sub mătasea roz, horcăia arcul rupt, aşa cum hîrîie un ceasornic vechi înainte de a bate ora.

— A murit păpuşa mea! plîngea moştenitorul Tutti. Vai, vai! A murit!

Micul Tutti nu era un pui de lup.

— Păpuşa trebuie reparată, zise cancelarul în şedinţa consiliului guvernamental. Durerea moştenitorului Tutti e nemărginită. Cu orice preţ păpuşa trebuie să fie reparată.

— Trebuie cumpărată alta, propuseră miniştrii.

— Moştenitorul Tutti nu vrea altă păpuşă. El vrea ca această păpuşă să învie.

— Dar cine poate s-o repare?

— Ştiu eu! spuse ministrul învăţămîntului public.

— Cine?

— Domnilor, noi am uitat că în oraşul nostru locuieşte doctorul Gaspar Arneri. Acest om ştie să facă orice. Sînt sigur că el va repara păpuşa moştenitorului Tutti.

Se produse un entuziasm general.

— Bravo! Bravo!

Şi, aducîndu-şi aminte de doctorul Gaspar, întregul consiliu se porni să cînte în cor:

Cum poţi zbura de pe pămînt spre stele,
Şi cum poţi prinde vulpea de coadă,
Ori cum se scot din piatră seacă aburi,
Pe doctor Gaspar Arneri întreabă-l.

Fără întîrziere, întocmiră un ordin către doctorul Gaspar Arneri cu următorul cuprins:

Domnului doctor Gaspar Arneri,

Înaintîndu-vă alăturat păpuşa avariată a moştenitorului Tutti, Consiliul guvernului celor Trei Grăsani vă ordonă să o reparaţi. În caz că păpuşa va căpăta aspectul său anterior, viu şi sănătos, veţi primi răsplata pe care o veţi dori. În caz de neîndeplinire a acestui ordin, în timp de 24 de ore, veţi avea de suferit cele mai aspre sancţiuni.

Preşedintele Consiliului
Cancelarul de stat

Cancelarul semnă ordinul întărindu-l cu marele sigiliu de stat. Sigiliul era rotund şi pe el era gravat un sac plin şi îndesat.

Căpitanul gărzii palatului, contele Bonaventura, însoţit de doi gardieni, plecară în oraş ca să-l caute pe doctorul Gaspar Arneri şi să-i transmită ordinul Consiliului.

Ei mergeau călare, iar în urma lor venea trăsura. În ea se afla un funcţionar al palatului. El ţinea păpuşa pe genunchi. Căpşorul ei minunat, cu bucle scurte, aurii, se odihnea trist pe umărul lui.

Moştenitorul Tutti se mai linişti. Era sigur că a doua zi păpuşa îi va fi înapoiată pe deplin sănătoasă.

Aşa s-a sfîrşit pentru cei de la palat ziua aceea atît de bogată în întîmplări.

Dar cum s-a terminat aventura vînzătorului de baloane?

Că a fost scos afară din salon, asta se ştie.

El ajunse din nou în cofetărie. Aci se produse o catastrofă.

Unul dintre servitorii care duceau tava cu tortul călcă pe o coajă de portocală.

— Ţine-te! îi strigară tovarăşii săi.

— Ajutor! strigă vînzătorul, simţind cum se clatină cu tort cu tot.

Dar servitorul nu reuşi să-şi ţină echilibrul. El alunecă şi căzu pe pardoseala de faianţă, întinzîndu-şi picioarele cît erau de lungi şi urlînd din toate puterile.

— Ura! strigară încîntaţi micii ajutori de cofetar.

— Dracilor! zise vînzătorul cu o tristeţe disperată, căzînd pe podea în urma servitorului împreună cu tava de tort.

Tava se sparse în mii de ţăndări. Crema zbură în toate părţile, întocmai unor bulgări de zăpadă. Servitorul sări în sus şi o rupse la fugă.

Micii ajutori de cofetar se zbenguiau şi zbierau cît îi ţinea gura.

Vînzătorul stătea pe podea în mijlocul cioburilor, într-o băltoacă de sirop de zmeură şi scufundat în crema franţuzească, aromată şi gustoasă, care se topea trist pe ruinele tortului.

Vînzătorul observă cu mare uşurare că în cofetărie sînt numai micii ajutori de cofetari, cei trei şefi lipseau.

„Cred că o să pot face eu un tîrg cu cofetăraşii ăştia. Ei mă vor ajuta să fug, gîndi vînzătorul. Baloanele mă vor salva."

El ţinea strîns sforicica cu baloane.

Băieţandrii îl înconjurară din toate părţile. După sclipirea ochilor lor, vînzătorul îşi dădu seama că pentru dînşii baloanele lui însemna o adevărată comoară — un balon pentru un ajutor de bucătar e totuna cu visul şi fericirea.

Vînzătorul spuse:

— M-am plictisit de aventuri. Eu nu-s nici erou şi nici copil. Nu-mi place să zbor, mi-e frică de cei Trei Grăsani. Nu sînt făcut pentru a împodobi torturile festive. Ţin foarte mult să scutesc palatul de prezenţa mea.

Micii cofetari încetară să mai rîdă. Baloanele se legănau şi se roteau. Din cauza acestei mişcări, lumina soarelui părea că aprinde în ele flăcări ba albastre, ba galbene, ba roşii. Baloanele acestea erau într-adevăr minunate.

— Puteţi să-mi aranjaţi fuga? întrebă vînzătorul trăgînd de sforicică.

— Putem, spuse în şoaptă unul dintre băieţandri şi adăugă: În schimb ne veţi da baloanele.

Vînzătorul păli dar se simţi învingător.

— Bine! zise el cu indiferenţă. Sînt de acord. Baloanele costă foarte scump şi am mare nevoie de ele, dar mă învoiesc. Îmi plăceţi. Aveţi feţele vesele, deschise şi glasuri cristaline.

„Lua-v-ar toţi dracii!“ adăugă el în gînd.

— Cofetarul şef e acum în cămară, spuse micul cofetar. Cîntăreşte alimentele pentru prăjiturile ce vor fi servite seara, la ceai. Noi trebuie să isprăvim totul înainte de a se întoarce.

— Bine! fu de acord vînzătorul. Nu face să tărăgănăm.

— Imediat! Ştiu eu un secret.

Zicînd aceste cuvinte, micul ajutor de cofetar se apropie de o cratiţă mare de aramă, care stătea pe o placă de faianţă, ridică cu o mînă capacul şi zise:

— Daţi baloanele!

— Ai înnebunit? se sperie vînzătorul. Ce-mi trebuie mie cratiţa ta? Eu vreau să fug. Că doar n-o să mă bag în cratiţă!

— Întocmai.

— În cratiţă?

— Da. În cratiţă.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă veţi vedea. Acum băgaţi-vă în cratiţă. E mijlocul cel mai bun de a fugi.

Cratiţa era atît de voluminoasă, încît încăpea în ea nu numai vînzătorul cel slăbănog, dar şi cel mai gras dintre cei Trei Grăsani.

— Băgaţi-vă mai repede, dacă vreţi să fugiţi la timp.

Vînzătorul privi în cratiţă. Ea nu avea fund. I se păru o prăpastie adîncă şi neagră ca o fîntînă.

— Bine, suspină el. Fie şi în cratiţă! Lucrul acesta nu-i mai rău decît zborul aerian şi baia de cremă. Aşadar, la revedere, ştrengarilor! Primiţi preţul libertăţii mele.

Desfăcu nodul sforii şi împărţi baloanele micilor cofetari. Fură de ajuns pentru toţi: avusese exact douăzeci de bucăţi, legate fiecare de o sforicică.

Pe urmă, cu multă stîngăcie se băgă în cratiţă cu picioarele înainte. Micul cofetar puse capacul.

— Baloane! Baloane! strigau plini de bucurie băieţandrii.

Şi o zbughiră pe pajiştea din parc, de sub ferestrele cofetăriei.

Aci, în aer liber, era mult mai plăcut să te joci cu baloanele.

Dar, deodată, în cele trei ferestre ale cofetăriei apărură capetele celor trei cofetari.

— Ce?! izbucniră cu toţii deodată. Ce înseamnă asta? Ce-i dezordinea asta? Marş înapoi!

Micii cofetari se speriară aşa de tare încît scăpară sforicelele.

Fericirea lor durase prea puţin!

Cele douăzeci de baloane zburară iute în sus spre înaltul cerului albastru şi strălucitor. Iar băieţandrii rămaseră jos pe iarbă, printre „sîngele voinicului", ridicîndu-şi capetele cu bonetele lor albe în sus, cu gurile căscate.

Capitolul V

Negrul şi căpăţîna de varză

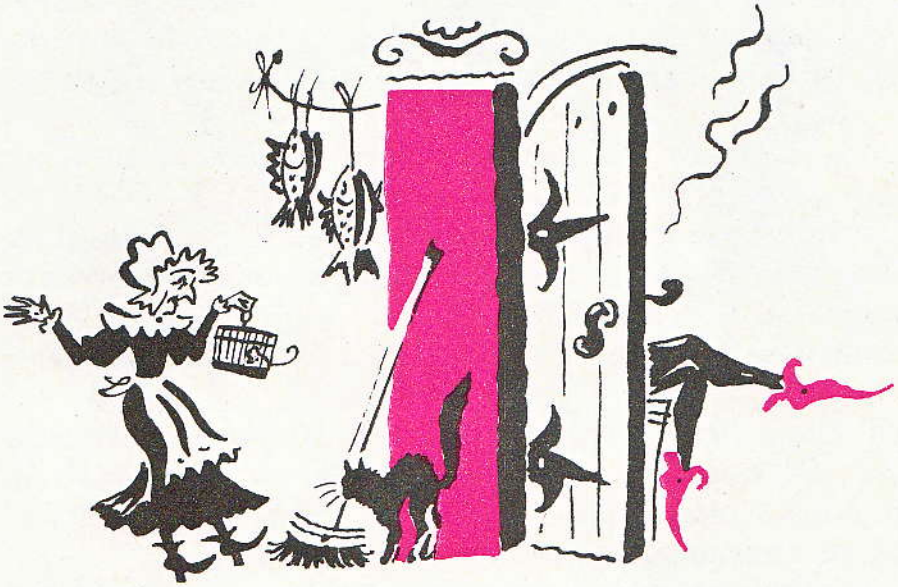

Vă amintiţi, desigur, că zbuciumata noapte a doctorului Arneri s-a încheiat cu apariţia din hornul căminului a gimnastului Tibul.

Ce s-a petrecut în noaptea aceea, în cabinetul doctorului, între cei doi, nu se ştie. Mătuşa Ganimed, obosită de atîtea emoţii şi de aşteptarea îndelungată a doctorului, dormea dusă, visînd că mănîncă o găină friptă.

A doua zi, adică în ziua în care vînzătorul de baloane intrase în zbor în palatul celor Trei Grăsani şi cînd gardienii străpunseseră păpuşa moştenitorului Tutti, mătuşa Ganimed avusese o mică neplăcere. Scăpase un şoarece din capcană. Cu o noapte înainte, acest şoarece mîncase aproape jumătate de kilogram de marmeladă. Mai înainte, adică în noaptea de vineri spre sîmbătă, acelaşi şoarece răsturnase un pahar în care se aflau nişte cuişoare. Paharul se spărsese şi cuişoarea, nu se ştie de ce, căpătase un miros de picături de valeriană.

În noaptea aceea zbuciumată, şoarecele căzu în cursă.

Sculîndu-se dis-de-dimineaţă, mătuşa Ganimed cercetă capcana. Şoarecele stătea foarte indiferent, de parcă numai aşa era el obişnuit, între gratii. Se prefăcea.

— Altădată să nu mai mănînci marmeladă, dacă nu-ţi aparţine, îi spuse dojenitor mătuşa Ganimed, punînd capcana undeva, la vedere.

După ce se îmbrăcă, mătuşa Ganimed se duse în atelierul doctorului Gaspar. Avea de gînd să-i împărtăşească şi lui bucuria. Ieri dimineaţă, doctorul îşi exprimase faţă de ea regretul pentru dispariţia marmeladei.

— Şoricelului i-a plăcut marmelada, pentru că avea mulţi acizi, spuse el.

Aceasta o consolase pe mătuşa Ganimed, care îşi spuse în gînd: „şoarecilor le place marmelada cu acizi făcută de mine, dar să vedem dacă şi capcana mea o să le placă."

Mătuşa Ganimed se apropie de uşa care da în atelier. În mînă ţinea capcana.

Era în zorii zilei. Prin fereastra deschisă strălucea verdeaţa. Vîntul, care avea să-l ducă în această dimineaţă pe vînzătorul de baloane, s-a stîrnit ceva mai tîrziu.

În dosul uşii se auzeau zgomote.

„Sărăcuţul! se gîndi mătuşa Ganimed. Nu s-o fi culcat de loc în noaptea asta."

Se apropie de uşă şi bătu.

Doctorul spuse ceva, dar ea nu auzi.

Uşa se deschise. În prag apăru doctorul Gaspar. În atelier plutea un miros de plută arsă. Într-un colţ, în creuzet, pîlpîia o lumină roşie, gata-gata să se stingă.

După cum se vedea, doctorul îşi petrecuse restul nopţii ocupîndu-se de experienţele sale ştiinţifice.

— Bună dimineaţa! spuse vesel doctorul.

Mătuşa Ganimed ridică în sus capcana. Şoarecele adulmeca, mişcînd din botişor.

— Am prins şoarecele!

— O! zise doctorul foarte mulţumit. Ia să-l văd.

Mătuşa Ganimed se apropie cu paşi mărunţi de fereastră.

— Iată-l!

Întinse capcana. Deodată ea văzu un negru. Lîngă fereastră, pe cufărul ce purta inscripţia „atenţie", stătea un negru frumos, era aproape gol.

Avea pantaloni scurţi, roşii.

Pielea îi era atît de neagră şi de lucioasă, încît căpătase reflexe vinete-cafenii.

Trăgea dintr-o pipă.

Mătuşa Ganimed strigă atît de tare „vai!“, că era cît pe aci să se rupă în două. Începu să se învîrtă ca o sfîrlează cu braţele întinse, asemenea unei sperietori dintr-o grădină de zarzavat. În acest timp, făcu o mişcare greşită; zăvorul capcanei se deschise cu zgomot şi şoarecele scăpă, dispărînd cine ştie unde.

Mătuşa Ganimed se sperie grozav.

Negrul rîdea în hohote, întinzîndu-şi picioarele goale şi negre, încălţate cu pantofi roşii, ascuţiţi, care semănau cu nişte ardei uriaşi.

Pipa îi sălta între dinţii albi, ca un ciot în voia furtunii. Doctorului i se cutremurau ochelarii pe nas, aruncînd sclipiri ciudate. Rîdea şi el.

Mătuşa Ganimed ieşi în fugă din cameră.

— Şoarecele! strigă ea. Şoarecele! Marmelada! Negrul!

Doctorul Gaspar se repezi după ea.

— Mătuşă Ganimed, căută el s-o liniştească, degeaba te agiţi. Am uitat să te previn despre noua mea experienţă. Dar puteai să te

aştepţi. Doar ştii că eu sînt savant, doctor în diverse ştiinţe şi meşter de diferite aparate. Eu fac fel de fel de experienţe. În atelierul meu se poate vedea nu numai un negru, dar chiar şi un elefant. Mătuşă Ganimed... Mătuşă Ganimed... Negrul este una şi scrobul alta... Noi aşteptăm dejunul. Negrului meu îi place foarte mult scrobul...

— Şoarecelui îi plac acizii, spuse cu groază mătuşa Ganimed, iar negrului dumitale scrobul...

— Ei, da! Scrobul acum şi şoarecele la noapte. Noaptea el o să cadă în cursă, mătuşă Ganimed... Nu mai are ce să facă în libertate: marmelada a mîncat-o deja, odată pentru totdeauna.

Mătuşa plîngea, vărsînd în scrob lacrimile ei în loc de sare. Şi acestea erau atît de amare, încît înlocuiau şi piperul.

— E bine că are mult piper. E foarte gustos! lăudă negrul scrobul, înfulecînd cu poftă.

Mătuşa Ganimed luă cîteva picături de valeriană, care acum, nu ştiu de ce, mirosea a cuişoare. Probabil, din pricina lacrimilor.

Apoi, ea văzu prin geam pe doctorul Gaspar trecînd pe stradă. Totul era în ordine: un fular nou, un baston nou, ghetele, deşi vechi păreau noi, cu tocuri roşii şi întregi. Alături de el mergea negrul.

Mătuşa Ganimed închise ochii şi se aşeză pe duşumea. Mai exact, nu se aşeză pe duşumea, ci pe pisică. Îngrozită, pisica miorlăi. Scoasă din răbdări, mătuşa Ganimed luă pisica la bătaie, în primul rînd pentru că i se învîrtea printre picioare şi în al doilea rînd pentru că nu ştiuse să prindă şoarecele la timp.

Iar şoarecele, pătrunzînd din atelierul doctorului în scrinul mătuşii Ganimed, ronţăia acum fursecuri cu migdale amintindu-şi cu plăcere despre marmelada ce-o mîncase în ajun.

Doctorul Gaspar Arneri locuia pe strada Umbrei. De pe această stradă, cotind pe stînga, dădeai într-o străduţă ce purta numele de Văduva Lizabeta, iar de acolo, traversînd această stradă, renumită prin stejarul cel lovit de trăsnet, puteai pătrunde, dacă mai mergeai încă cinci minute, în Piaţa Paisprezece.

Doctorul Gaspar, împreună cu negrul, se îndreptară într-acolo. Vîntul începu să sufle. Stejarul ciuntit scîrţîia ca un scrînciob. Un om care lipea afişe nu reuşea să ţină foaia pe care trebuia s-o lipească. Vîntul smulgea hîrtia din mîinile lui şi-i acoperea faţa. Din depărtare, părea că omul îşi şterge obrajii cu un şervet alb.

În sfîrşit, după multe chinuri, reuşi să lipească afişul pe gard.

Doctorul Gaspar citi:

— Iată, zise doctorul Gaspar, e clar. Azi, în Piaţa Justiţiei urmează să aibă loc execuţia rebelilor. Călăii celor Trei Grăsani vor decapita pe cei care s-au ridicat împotriva puterii mîncăcioşilor şi a celor bogaţi. Cei Trei Grăsani vor să înşele poporul. Lor le e teamă ca lumea adunată în Piaţa Justiţiei să nu distrugă eşafoadele, să omoare călăii şi să elibereze pe fraţii lor condamnaţi la moarte.

Pentru aceasta organizează distracţii. Ei vor să abată atenţia poporului de la execuţiile ce vor avea loc astăzi.

Doctorul Gaspar şi însoţitorul său negru ajunseră în piaţă. Pe lîngă barăcile unui teatru ambulant se înghesuiau o mulţime de oameni. Printre cei adunaţi, doctorul Gaspar nu văzu nici un filfizon, nici o cucoană înveşmîntată în haine de culoarea peştilor de aur şi a strugurilor, nici un bătrîn de vază, purtat pe litieră brodată cu aur, nici un negustor cu punga-i enormă de piele la brîu.

Erau doar locuitorii săraci ai mahalalelor: meşteşugari, muncitori, vînzători de plăcinte din făină de secară, muncitoarele cu ziua, hamali, bătrîne, cerşetori şi infirmi. Îmbrăcămintea lor veche, zdrenţuită, de culoare cenuşie, era înfrumuseţată pe alocuri de panglici multicolore, ori de pelerine pestriţe, ori de manşetele mînecilor de culoare verzuie.

Vîntul răsfira părul alb al bătrînelor ce semăna cu pîsla, înroşea ochii, rupea zdrenţele cerşetorilor.

Chipurile oamenilor erau mohorîte; toţi se aşteptau la ceva rău.

— În Piaţa Justiţiei are loc execuţia, spuneau oamenii. Acolo vor cădea capetele tovarăşilor noştri, iar aci se vor schimonosi clovnii, cărora cei Trei Grăsani le-au plătit mult aur.

— Să mergem cu toţii în Piaţa Justiţiei! se auzeau strigăte.

— Nu avem arme! Nu avem pistoale şi săbii! Iar Piaţa Justiţiei este înconjurată de trei coloane de gardieni.

— Soldaţii încă mai sînt în serviciul lor. Au tras în noi. Nu-i nimic. Dacă nu azi, mîine vor merge cu noi împotriva superiorilor lor.

— Chiar în noaptea trecută un gardian l-a împuşcat pe ofiţerul său. El a salvat viaţa gimnastului Tibul.

— Dar unde e Tibul? A reuşit să fugă?

— Nu se ştie. Din noapte pînă-n zori, gardienii au dat foc cartierelor muncitoreşti. Au vrut să-l prindă.

Doctorul Gaspar şi negrul se apropiară de barăcile teatrului ambulant. Încă nu începuse reprezentaţia. De după perdelele pestriţe, de după paravane, se auzeau voci, sunau clopoţei, cîntau flaute, unii ţipau, alţii urlau; era forfotă mare. Actorii se pregăteau pentru spectacol.

Se ridică cortina şi apăru o mutră. Era un spaniol, cel mai renumit ochitor cu pistolul. Avea mustăţile zburlite şi un ochi i se rotea.

— A! zise el văzîndu-l pe negru, şi tu vei lua parte la reprezentaţie? Cît ţi s-a plătit?

Negrul nu-i răspunse.

— Mie mi s-au dat zece galbeni, se lăudă spaniolul. Îl luase pe negru drept actor. Vino aici, îi zise el în şoaptă, făcînd pe misteriosul.

Negrul se apropie de cortină. Spaniolul îi divulgă taina. Reieşea că cei Trei Grăsani tocmiseră o sută de actori pentru ca aceştia să dea astăzi reprezentaţii în toate pieţele şi, prin jocul lor, să preamărească în fel şi chip puterea celor bogaţi şi mîncăcioşi. O dată cu aceasta, să ponegrească pe răzvrătiţi, pe armurierul Prospero şi pe gimnastul Tibul.

— Au adunat o întreagă trupă de scamatori, îmblînzitori de animale, clovni, călăreţi, ventrilogi, dansatori... Tuturor le-au plătit bani grei.

— Oare toţi actorii s-au învoit să preamărească pe cei Trei Grăsani? întrebă doctorul Gaspar.

Spaniolul şuieră printre dinţi.

— Tss! şi îşi duse degetul la gură. Despre asta nu se poate vorbi tare. Mulţi dintre ei au refuzat. Au fost arestaţi.

Negrul scuipă cu ciudă.

În momentul acela începu să cînte muzica. În unele barăcile teatrului ambulant începu reprezentaţia. Mulţimea începu să se agite.

— Cetăţeni! striga clovnul cu o voce de cocoş, de pe platforma de scînduri. Cetăţeni! Daţi-mi voie să vă felicit...

Se opri aşteptînd să se restabilească liniştea. De pe faţă îi curgea făina cu care se pudrase.

— Cetăţeni! Permiteţi-mi să vă felicit cu ocazia evenimentului fericit care se va petrece astăzi: călăii celor Trei Grăsani rumeni şi dragi ai noştri vor tăia capetele trădătorilor mizerabili.

Dar nu avu timp să-şi termine discursul. Un meseriaş aruncă în el cu plăcinta din care tocmai mînca. Plăcinta i se lipi drept pe gură.

— M-m-m-m-m...

Clovnul mugea cu disperare, dar asta nu-i ajuta la nimic. Aluatul, pe jumătate crud, îi lipise gura. El dădea din mîini, se strîmba caraghios.

— Aşa! Foarte bine! strigau spectatorii.

Clovnul fugi după paravan.

— Mizerabilul! S-a vîndut celor Trei Grăsani. De dragul bani-

lor ponegreşte pe cei care au mers la moarte pentru libertatea noastră.

Muzica începu să cînte mai tare. Se mai adăugară cîteva orchestre, nouă fluiere, trei fanfare, trei tobe turceşti şi o vioară, ale căror sunete produceau dureri de măsele.

Proprietarii teatrului ambulant căutau să acopere strigătele mulţimii cu această muzică înfiorătoare.

— Nu cumva să se sperie actorii noştri de nişte plăcinte, spuse unul dintre ei. Trebuie să procedăm aşa ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Poftiţi! Poftiţi! Spectacolul începe.

De după cortina unui alt teatru ambulant, cu firma „La Calul Troian", apăru directorul. Pe cap purta o pălărie foarte înaltă din postav verde, pe piept avea nasturi rotunzi de alamă, iar faţa îi era sulemenită cu grijă.

— Tăcere! zise el cu un accent nemţesc, tăcere! reprezentaţia noastră merită toată atenţia domniilor voastre.

Se restabili oarecum liniştea.

— În cinstea sărbătorii de azi, l-am invitat pe renumitul atlet Lapitup. „Ta-ti-tu-ta!" repetă fanfara.

Pîrîitoarele căutară să imite cît mai bine aplauzele.

— Atletul Lapitup vă va demonstra minunile forţei sale...

Orchestra începu să cînte. Cortina se ridică. Pe scenă apăru atletul Lapitup.

Într-adevăr, acest vlăjgan, în tricou roz, părea foarte puternic.

Sforăia şi-şi proptea capul în piept ca un taur. Muşchii i se mişcau sub piele ca iepurii de casă înghiţiţi de şarpele boa.

Ajutătorii îi aduseră greutăţile şi le aruncară pe scenă. Din pricina greutăţilor, scîndurile erau cît pe-aci să se rupă. Praful şi rumeguşul se ridicau în sus ca un nor. Se produce un vuiet în tot bîlciul. Atletul începu să-şi arate meşteşugul. El lua cîte o greutate în fiecare mînă, le arunca în sus ca pe nişte mingi, le prindea şi apoi le lovea cu putere una de alta... Săreau scîntei.

— Iată, zise el. Aşa vor zdrobi cei Trei Grăsani capetele armurierului Prospero şi al gimnastului Tibul.

Se vede că şi acest atlet era cumpărat cu aurul celor Trei Grăsani.

— Ha-ha-ha! izbucni el înveselindu-se de propria lui glumă.

Era sigur că nimeni nu va îndrăzni să-i arunce cu plăcinte în faţă. Toţi văzuseră cît era de puternic.

În tăcerea ce se aşternuse vocea negrului răsună răspicat. O mare de capete se întoarseră înspre el.

— Ce spui? întrebă negrul punînd un picior pe scară.

— Zic că tot aşa, cei Trei Grăsani îi vor lovi cap în cap pe armurierul Prospero şi pe gimnastul Tibul, pînă le vor sparge căpăţînile.

— Taci!

Negrul vorbea liniştit, cu glas scăzut şi cu ton sever.

— Dar tu cine eşti, pocitanie neagră? se mînie atletul.

Aruncă greutăţile şi îşi puse mîinile în şolduri.

Negrul se urcă pe scenă.

— Pe cît eşti de tare, pe atît de ticălos eşti. Mai bine spune cine eşti. Cine te-a împuternicit să-ţi baţi joc de popor? Eu te cunosc. Eşti fiul fierarului. Tatăl tău e un om cinstit şi azi lucrează la uzină. Sora ta, Eli, e spălătoreasă. Îşi cîştigă pîinea spălînd rufele bogătaşilor. Poate că ieri a fost împuşcată de gardieni. Iar tu eşti un trădător.

Atletul, de mirare, se dădu cîţiva paşi înapoi. Într-adevăr, negrul nu minţise. Nu mai înţelegea nimic.

— Cară-te de aci! strigă negrul.

Atletul îşi reveni. De mînie, sîngele i se ridică în obraji. Strînse pumnii.

— N-ai dreptul să-mi comanzi! îngăimă el. Nu te cunosc. Eşti dracu-n persoană!

— Pleacă! Număr pînă la trei! Unu!

Mulţimea amuţi. Negrul era cu un cap mai mic decît Lapitup

şi de trei ori mai subţire. Nimeni nu se îndoia însă că în caz de bătaie negrul va învinge. Aşa de hotărîtă, severă, plină de încredere era atitudinea lui.

— Doi!

Atletul îşi adună capul între umeri.

— Drace! scrîşni el.

— Trei!

Atletul dispăru. Mulţi dintre cei de faţă închiseră ochii, aşteptînd lovitura năprasnică, dar cînd îi deschiseră atletul nu mai era. El dispăruse fulgerător în dosul paravanului.

— Aţi văzut, cetăţeni? Aşa va alunga poporul pe cei Trei Grăsani! strigă negrul vesel, ridicînd mîinile.

Mulţimea îşi manifesta zgomotos entuziasmul. Oamenii aplaudau şi aruncau cu şepcile în aer.

— Trăiască poporul!

— Bravo! Bravo!

Numai doctorul Gaspar dădea din cap nemulţumit. De ce anume era nemulţumit, nu se ştie.

— Cine-i negrul acesta, cine-i? Cine-i? se întrebau spectatorii.

— Şi ăsta e actor?

— Nu l-am văzut niciodată!

— Cine eşti?

— De ce ne-ai luat apărarea?

— Daţi-mi voie! Daţi-mi voie!

Un zdrenţăros răzbi prin mulţime. Era cerşetorul care seara trecută discutase cu florăreasa şi cu vizitiul. Doctorul Gaspar îl recunoscu.

— Daţi-mi voie! se agita cerşetorul. Oare nu vă daţi seama că sîntem traşi pe sfoară? Acest negru este tot actor, ca şi atletul Lapitup. Aceeaşi bandă. Şi el s-a vîndut pe bani celor Trei Grăsani.

Negrul îşi strînse pumnii.

Entuziasmul mulţimii se transformă în mînie.

— Desigur! un mizerabil a alungat pe altul.

— I-a fost frică să nu-i schilodim tovarăşul şi, ca să-l scape, ne-a jucat festa.

— Jos cu el!

— Mizerabilul!

— Trădătorul!

Doctorul Gaspar vru să spună ceva, ca să potolească mulţimea, însă era prea tîrziu. Vreo doisprezece oameni întărîtaţi se năpustiră pe scenă şi îl înconjurară pe negru.

— Arde-l! ţipă strident o bătrînă.

Negrul întinse braţul. Era calm.

— Opriţi-vă!

Vocea lui acoperi ţipetele, fluierăturile şi urletele. Se făcu linişte. Şi-n tăcerea care se lăsase, răsunară simplu şi calm cuvintele negrului:

— Eu sînt gimnastul Tibul.

Stupoare. Lanţul atacanţilor se rupse.

— Of! răsuflă mulţimea.

Sutele de oameni se frămîntară nedumeriţi, apoi încremeniră.

Cineva întrebă buimăcit:

— Dar de ce eşti negru?

— Întrebaţi-l pe doctorul Gaspar Arneri! Şi zîmbind, negrul arătă spre doctor.

— Desigur, cetăţeni, el este.

— Tibul!

— Ura! Tibul este nevătămat! Tibul trăieşte! Tibul e cu noi!

— Să trăias...

Strigătul însă se frînse. Se întîmplă ceva neprevăzut şi foarte neplăcut. În ultimele rînduri se produse învălmăşeală. Mulţimea se împrăştie în toate părţile.

— Tăcere! Tăcere!

— Fugi, Tibul, salvează-te!

În piaţă apărură trei călăreţi şi un cupeu.

Era căpitanul gărzii palatului, contele Bonaventura, însoţit de doi gardieni. În cupeu era un funcţionar al palatului cu păpuşa moştenitorului Tutti pe genunchi. Ea îşi pusese trist căpşorul ei fermecător, cu bucle scurte, pe umărul lui.

Aceştia îl căutau pe doctorul Arneri.

— Gardienii! strigă cineva din toate puterile.

Cîţiva oameni săriră peste gard.

Cupeul negru se opri. Caii scuturară din cap. Hamurile luceau şi zurgălăii sunau. Vîntul răsfira penele albastre.

Călăreţii înconjurară cupeul.

Căpitanul Bonaventura avea o voce fioroasă. Dacă vioara produce dureri de măsele, vocea lui producea senzaţia pe care o provoacă extracţia unei măsele.

El se ridică pe scări şi întrebă:

— Unde este locuinţa doctorului Gaspar Arneri?

Căpitanul strîngea frîul. În mîini avea mănuşi grosolane de piele, cu manşete largi.

O bătrînă pe care această voce o lovi ca un fulger globular arătă speriată cu mîna într-o direcţie nedefinită.

— Unde? repetă întrebarea căpitanul.

Acum vocea lui răsună ca răcnetul unuia căruia nu i s-a scos numai o măsea, ci întreaga falcă.

— Aci sînt! Cine mă caută?

Mulţimea făcu loc doctorului Gaspar. Acesta, păşind tacticos, se apropie de cupeu.

— Dumneavoastră sînteţi doctorul Gaspar Arneri?

— Da, eu sînt doctorul Gaspar Arneri.

Uşa cupeului se deschise.

— Urcaţi-vă imediat în trăsură. Vă vom duce la dumneavoastră acasă. Acolo veţi afla despre ce este vorba.

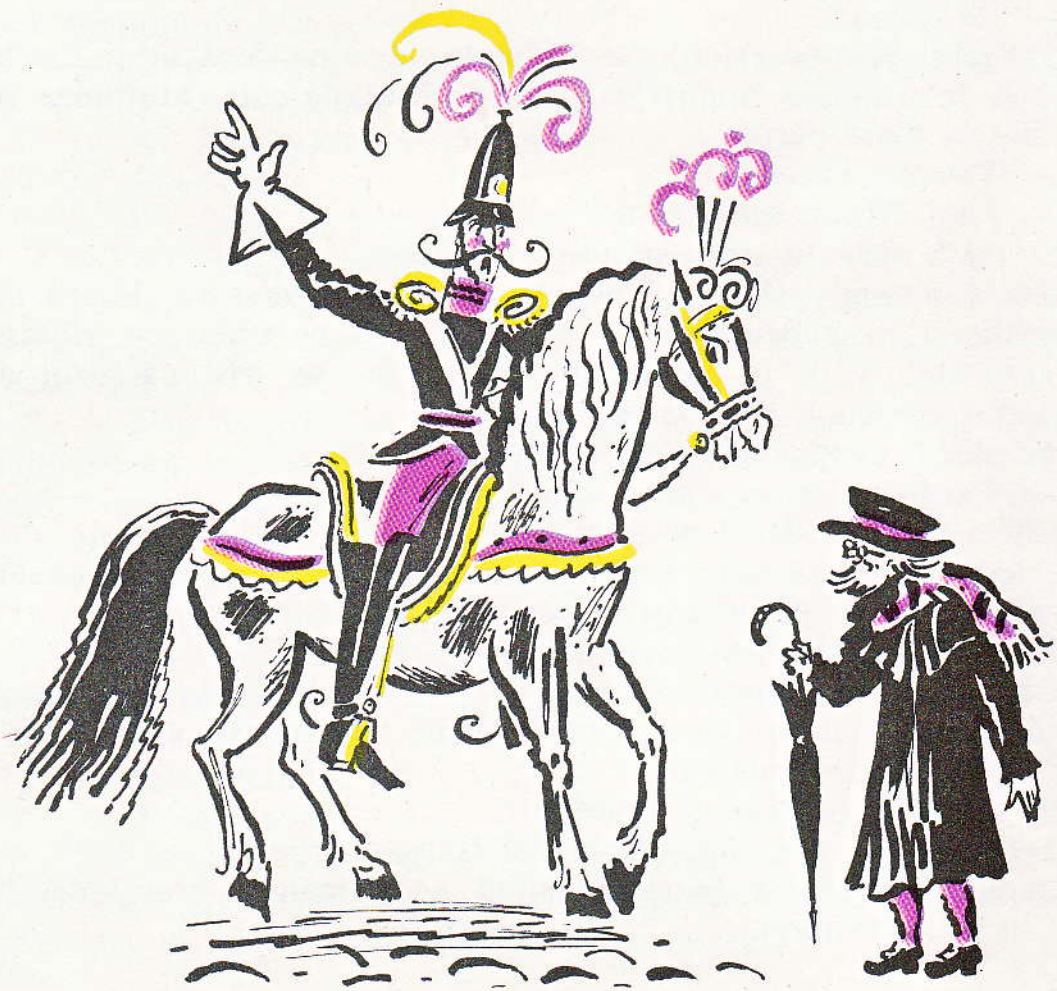

Lacheul sări de pe scaunul din spate şi ajută doctorului să urce. Uşa se închise cu zgomot.

Cavalcada porni în goană, stîrnind praful. Peste un minut, dispăru după colţul uliţei.

Nici căpitanul Bonaventura, nici gardienii nu văzură pe gimnastul Tibul printre spectatori. Se prea poate că chiar dacă ar fi văzut un negru n-ar fi recunoscut în el pe acela pe care îl vînaseră în noaptea trecută.

Părea că pericolul trecuse. Dar pe neaşteptate, se auzi un şuierat perfid.

Atletul Lapitup scosese capul de după paravan şi şuiera printre dinţi:

— Aşteaptă... aşteaptă, prietene! îl ameninţă el pe Tibul cu pumnul lui enorm. Aşteaptă, ajung eu imediat garda din urmă şi te denunţ.

Zicînd acestea, încercă să treacă peste bară. Bara însă nu rezistă sub greutatea trupului roz ci se rupse cu un zgomot asurzitor. Atletul îşi smulse piciorul dintre sfărîmături şi, dînd la o parte mulţimea, o rupse la fugă ca să ajungă din urmă trăsura.

— Opriţi! strigă el fugind şi gesticulînd cu mîinile rotunde şi goale. Opriţi! Gimnastul Tibul se află aici! E în mîinile mele!...

Lucrurile deveniră pe neaşteptate periculoase. Şi pe deasupra se mai amestecă şi spaniolul, căruia i se rotea mereu ochiul şi care avea un pistol la brîu şi un altul în mînă. Spaniolul stîrni zarvă. El sări pe scenă şi strigă ţopăind:

— Cetăţeni! Trebuie să-l predăm gardienilor pe Tibul, altfel o păţim! Cetăţeni, nu trebuie să ne punem rău cu cei Trei Grăsani.

Spaniolului i se alătură şi directorul teatrului din bîlci unde atletul Lapitup dăduse reprezentaţia sa atît de nereuşită.

— El mi-a stricat reprezentaţia! El a gonit pe atletul Lapitup! Nu vreau să răspund pentru negrul ăsta în faţa celor Trei Grăsani!

Mulţimea făcu zid în jurul lui Tibul.

Atletul Lapitup nu reuşise să ajungă gardienii. El apăru din nou în piaţă. Se îndreptă cu toată viteza spre Tibul. Spaniolul sări de pe scenă şi îşi scoase şi cel de al doilea pistol. Directorul teatrului scoase, nu se ştie de unde, un cerc alb de carton. Prin asemenea cercuri sar cîinii dresaţi la circ. Agitîndu-l, coborî de pe scenă şi şchiopătînd îl urmă pe spaniol.

Acesta ridică cocoşul pistolului.

Tibul văzu că trebuie neapărat să fugă. Mulţimea se dete la o parte. Într-o clipă el dispăru din piaţă. Dintr-un salt fu dincolo de

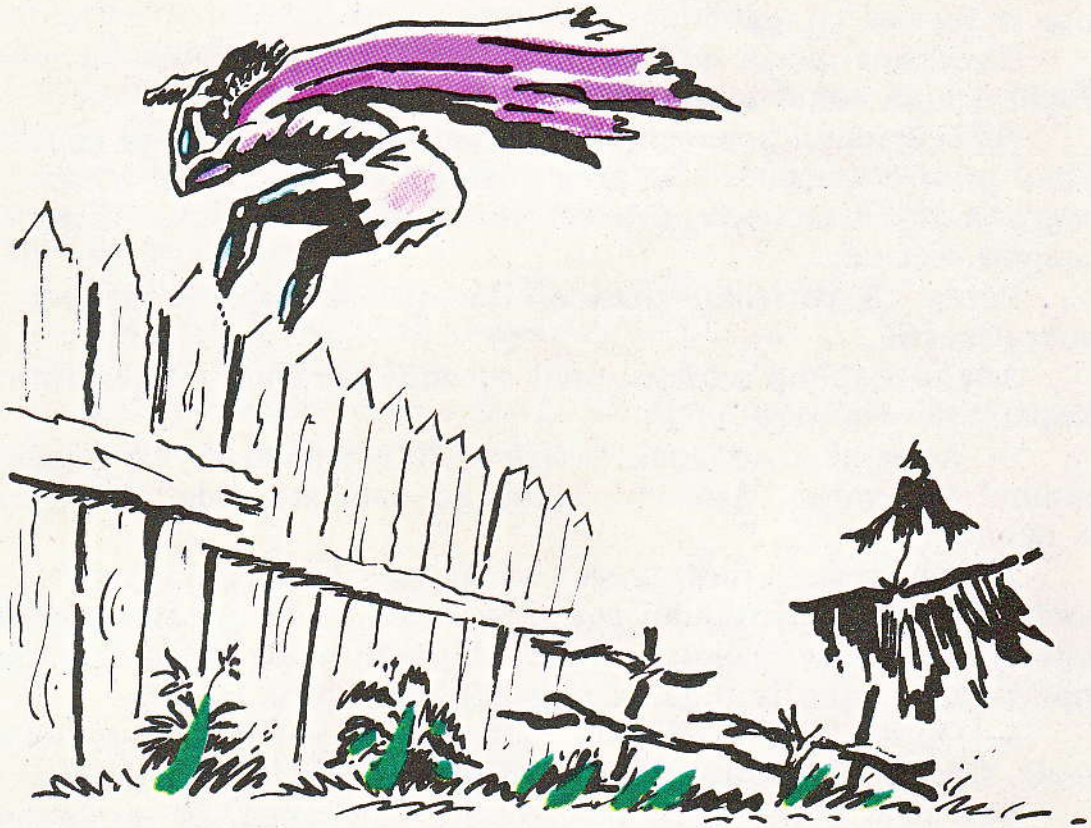

un gard ce împrejmuia o grădină de zarzavat. Se uită printr-o crăpătură. Atletul, spaniolul şi directorul alergau spre grădina de zarzavat. Spectacolul era amuzant. Tibul începu să rîdă. Atletul alerga ca un elefant turbat, spaniolul semăna cu un şobolan ce ţopăie pe picioarele din spate, iar directorul şchiopăta ca o cioară rănită.

— Te prindem de viu! ţipau ei. Predă-te!

Spaniolul clănţănea din cocoşul pistolului şi din dinţi. Directorul agita cercul de hîrtie.

Tibul aştepta atacul. El sta pe pămîntul negru afînat. În jurul lui erau straturi pe care creşteau varză, sfeclă, se împleteau nişte lujere verzi, ca nişte mustăcioare, de care atîrnau păstăi, pe ici pe colo zăceau împrăştiate frunze late.

Totul foşnea din cauza vîntului care începuse să bată. Cerul albastru şi senin strălucea puternic.

Lupta începu. Tustrei se apropiară de gard.

— Aci eşti? întrebă atletul.

Nu răspunse nimeni.

Atunci spaniolul strigă:

— Predă-te! Am în fiecare mînă cîte un pistol. Sînt pistoale de la cea mai renumită firmă „Excroc şi fiul". Sînt cel mai bun ochitor din ţară. Ai înţeles?

Tibul nu se pricepea în arta de a trage cu pistolul. Şi nici nu avea pistol. Însă el avea la îndemînă, sau, mai corect, sub picioare, foarte multe căpăţîni de varză. Se aplecă, smulse o varză rotundă şi grea şi o aruncă peste gard. Căpăţîna de varză nimeri pe director drept în burtă. Apoi zbură a doua, a treia... Explodau ca şi bombele.

Duşmanii îşi pierdură cumpătul.

Tibul se aplecă după cea de a patra. O apucă de obrajii ei rotunzi, se sforţă să o smulgă, dar, vai! căpăţîna de varză nu cedă. Mai mult, ea începu să vorbească cu o voce omenească:

— Asta nu e căpăţînă de varză. Ăsta-i capul meu! Eu sînt

vînzătorul de baloane pentru copii. Am fugit din palatul celor Trei Grăsani şi am nimerit într-o galerie subterană. Începutul ei este în cratiţa din cofetăria palatului, iar sfîrşitul, aci. Se întinde pe sub pămînt ca un maţ lung...

Tibul nu-şi credea urechilor: căpăţîna de varză se dădea drept cap de om!

Atunci el se aplecă şi, privind minunea, fu nevoit să creadă ceea ce vedea cu ochii. Ochii omului care ştia să meargă pe sîrmă nu se putea înşela.

Ceea ce văzuse, într-adevăr, nu avea nimic comun cu căpăţîna de varză. Era mutra rotundă a vînzătorului de baloane, care, ca întotdeauna, semăna cu un ceainic cu nasul subţire şi cu margarete zugrăvite pe el.

Vînzătorul îl privea de sub pămîntul afînat, care, împrăştiindu-se sub formă de bulgări sfărîmicioşi, îi înconjurase gîtul ca un guler negru.

— Grozav! zise Tibul.

Vînzătorul se uită la el cu ochii lui rotunzi, în care se reflecta cerul.

— Am dat ajutoarelor de cofetari toate baloanele şi ei mi-au dat drumul... Dar uite colo, cum zboară unul dintre ele...

Tibul se uită şi văzu sus de tot, în albastru strălucitor al cerului, un balon mic, de culoare portocalie.

Era unul dintre baloanele cu care vînzătorul îşi răscumpărase libertatea.

Cei trei, care stăteau după gard şi întocmeau planul de atac, văzură şi ei balonul. Spaniolul uită de toate. Sări în sus de-un stînjen şi, rotindu-şi şi cel de-al doilea ochi, îşi luă poziţia de tragere. Era un ochitor pasionat.

— Priviţi! strigă el. Colo sus, la o înălţime de zece clopotniţe, zboară un balon zurbagiu. Pun rămăşag pe zece galbeni că-l voi nimeri. Nu există ochitor mai bun ca mine!

Nimeni nu vru să se prindă cu el, ceea ce nu-l descurajă. Atletul şi directorul se înfuriară.

— Măgarule! strigă atletul. Măgarule! Acum nu e timpul să te ocupi cu vînătoarea de baloane. Măgarule! Noi trebuie să-l prindem pe Tibul. Nu consuma zadarnic muniţiile.

Nimic nu-l putea însă convinge. Balonul părea o ţintă mult prea ispititoare pentru un trăgător bun. Spaniolul închise ochiul cel neastîmpărat şi ţinti. Şi pînă ce el ochi, Tibul scoase pe vînzător din pămînt. În ce hal era! Ce nu atîrna de veşmintele lui! Resturi

de cremă şi sirop, peste care se lipiseră bulgări de pămînt, steluţe din fructe zaharisite şi cîte altele!

În locul de unde Tibul smulsese din pămînt pe vînzător, ca pe un dop dintr-o sticlă, rămăsese o gaură neagră. În acea gaură pămîntul se prăbuşi cu zgomot, de parcă o ploaie torenţială cădea pe poclitul unei trăsuri.

Spaniolul trase. Desigur, nu nimeri balonul. Dar, vai! Nimeri în pălăria verde a directorului său, care şi ea era înaltă ca o clopotniţă.

Tibul fugi din grădina de zarzavat, sărind peste gardul de vizavi.

Pălăria cea verde căzu, rostogolindu-se ca burlanul de la samo-

var. Spaniolul se ruşină de-a binelea. Renumele de bun ochitor şi-l pierduse, mai mult, chiar şi stima directorului.

— A, mizerabile! Directorul îşi ieşi din fire şi înecîndu-se de furie şi făcîndu-şi vînt aruncă cercul de hîrtie în capul spaniolului.

Cercul se rupse cu zgomot şi capul spaniolului rămase înconjurat de un guler colţurat de hîrtie.

Numai Lapitup nu făcea nimic. Dar împuşcăturile spaniolului alarmaseră toţi cîinii de prin împrejurimi. Unul dintre ei ieşi de undeva şi se năpusti asupra atletului.

— Salvaţi-vă care cum puteţi! reuşi să strige Lapitup.

Tustrei o rupseră la fugă.

Vînzătorul rămase singur. El se căţără pe gard şi se uită împrejur. Cei trei prieteni se rostogoleau pe panta verde. Lapitup sărea într-un picior, ţinîndu-se cu o mînă de pulpa sfîşiată a celuilalt picior. Directorul se cocoţase într-un pom şi rămăsese spînzurat pe creangă ca o bufniţă, iar spaniolul, al cărui cap împodobit

cu gulerul de hîrtie se mişca tare caraghios, trăgea furios cu pistoalele în cîine, nimerind de fiecare dată în sperietoarea de ciori din grădina de zarzavat.

Cîinele se oprise pe marginea de sus a vîlcelei, nemaiavînd poftă să-i atace. Foarte mulţumit de gustul piciorului lui Lapitup, el dădea din coadă şi, căscînd o gură pînă la urechi, îşi scoase limba roză şi lucioasă.

Capitolul VI

Un fapt neprevăzut

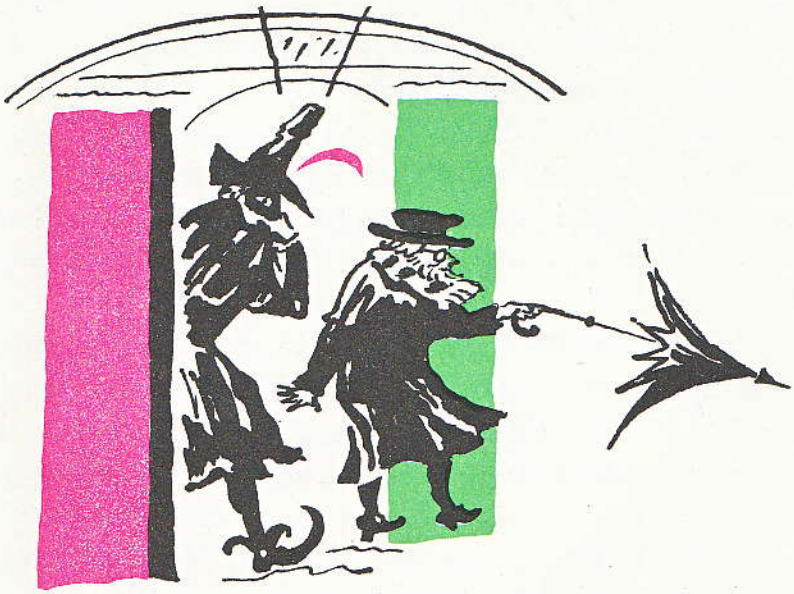

„Întrebaţi-l pe doctorul Gaspar Arneri", răspunse gimnastul Tibul la întrebarea cum de căpătase culoarea neagră.

Însă şi fără a mai întreba pe doctor se poate ghici cauza. Să ne reamintim: Tibul reuşise să dispară de pe cîmpul de luptă şi că gardienii, urmărindu-l, aprinseseră cartierele muncitoreşti şi trăseseră asupra lui în Piaţa Stelei. Tibul se refugiase în casa doctorului Gaspar. Însă şi aci putea fi găsit în orice moment. Pericolul era evident. Toată lumea îl cunoştea după chip.

Toţi negustorii erau de partea celor Trei Grăsani, deoarece şi ei erau graşi şi bogaţi. Orice bogătaş care locuia în vecinătatea doctorului Gaspar îl putea denunţa gărzii că-l adăposteşte pe Tibul.

— Trebuie să-ţi schimbi înfăţişarea, zisese doctorul în noaptea aceea în care Tibul apăru în casa lui.

Şi doctorul Gaspar îl transformă pe Tibul.

El îi spuse:

— Eşti un uriaş! Ai un piept enorm, umerii laţi şi puternici, dinţii albi şi strălucitori, părul negru, creţ şi aspru. Dacă nu aveai

pielea albă, ai fi semănat cu un negru din America de Nord. Ei, bine. Eu te voi ajuta să devii un negru adevărat.

Doctorul Gaspar Arneri studiase aproape o sută de ştiinţe. Era un om foarte grav, dar cu un suflet bun. Treaba-i treabă, totuşi din cînd în cînd o distracţie nu strică. Cîteodată îi mai plăcea şi lui să se distreze, însă şi atunci rămînea tot savant. În răstimpuri el pregătea abţibilduri pe care le dăruia copiilor săraci din orfelinate, făcea tot felul de jucării, artificii minunate, făurea instrumente muzicale cu o sonoritate extraordinară, combina diferite culori.

— Iată, zise doctorul către Tibul. Priveşte. În acest flacon este un lichid incolor, însă aplicat pe piele, sub influenţa aerului uscat, el o colorează în negru cu o nuanţă de violet, proprie negrilor. Iar în acest flacon am o altă soluţie, care face să dispară această culoare.

Tibul îşi scoase tricoul cusut din triunghiuri de diferite culori şi se frecă cu lichidul înţepător, care răspîndea un puternic miros de cărbune ars. Într-o oră deveni negru.

Atunci intră mătuşa Ganimed cu şoarecele ei. Restul îl cunoaştem.

Dar să ne întoarcem la doctorul Gaspar. Ne-am despărţit de el în clipa în care căpitanul Bonaventura l-a luat în trăsura funcţionarului de la palat.

Trăsura zbura ca vîntul. Ştim că atletul Lapitup n-a prins-o din urmă.

În trăsură era întuneric. Trezindu-se înăuntru, doctorului i se păru la început că funcţionarul care şedea alături de el ţine un copil pe genunchii săi, o fetiţă cu buclele în dezordine.

Funcţionarul tăcea. Copilul la fel.

— Scuzaţi-mă, nu cumva am ocupat prea mult loc? întrebă doctorul politicos, ridicîndu-şi pălăria.

Funcţionarul îi răspunse sec:

— Nu vă deranjaţi.

Lumina abia pătrundea prin ferestrele înguste ale cupeului. După cîteva minute ochii doctorului se obişnuiră cu întunericul. Atunci el văzu nasul lung şi pleoapele întredeschise ale funcţionarului şi o fetiţă adorabilă, într-o rochiţă elegantă. Fetiţa părea foarte tristă. Şi probabil că era palidă, însă în semiobscuritatea din trăsură, acest lucru nu se putea stabili.

„Sărăcuţa! se gîndi doctorul Gaspar. Poate e bolnavă". Şi din nou se adresă funcţionarului:

— După toate aparenţele, e nevoie de ajutorul meu. Sărmanul copil s-a îmbolnăvit?

— Da, se cere ajutorul dumneavoastră, răspunse funcţionarul cu nasul lung.

„Fără îndoială că fetiţa este nepoata unuia dintre cei Trei Grăsani sau vreun mic musafir al moştenitorului Tutti... Doctorul merse înainte cu presupunerile. E îmbrăcată elegant, o aduc din palat însoţită de căpitanul gărzii. E clar că-i o persoană marcantă. Da, însă copiii adevăraţi sînt ţinuţi departe de moştenitorul Tutti. Cum s-a întîmplat că totuşi acest îngeraş a pătruns în palat?"

Doctorul făcea fel de fel de ipoteze. Încercă din nou să intre în vorbă cu funcţionarul cu nasul lung.

— Spuneţi-mi, de ce suferă fetiţa? Poate are difterie?

— Nu, are o gaură în piept.

— Vreţi să spuneţi că are ceva la plămîni?

— Are o gaură în piept, repetă funcţionarul.

Din politeţe, doctorul nu mai insistă.

— Săraca fetiţă, oftă el.

— Asta nu e fetiţă, ci păpuşă, zise funcţionarul.

În momentul acela trăsura ajunse la locuinţa doctorului.

Căpitanul Bonaventura şi funcţionarul cu păpuşa intrară în urma doctorului în casă. Acesta îi primi în laborator.

— Dacă asta e o păpuşă, ce nevoie mai aveţi de ajutorul meu?

Funcţionarul începu să explice şi totul se lămuri.

Mătuşa Ganimed, care încă nu-şi venise în fire după emoţiile din dimineaţa aceea se uita prin gaura cheii. Ea văzu pe temutul căpitan Bonaventura. El stătea rezemat în sabie, săltîndu-se mereu pe un picior. Era încălţat cu nişte cizme enorme, cu margini răsfrînte. Pintenii lui semănau cu un fel de comete. Mătuşa mai văzu şi pe fetiţa cea tristă şi bolnavă, îmbrăcată elegant cu o rochiţă roz, pe care funcţionarul o aşezase în fotoliu. Fetiţa plecase capul cu păru-i în dezordine şi părea că se uită în jos, la picioruşele-i gingaşe, încălţate cu pantofiori de atlas şi cu trandafiri de aur în loc de pămătufi.

Un vînt puternic izbea oblonul din galerie şi acest zgomot

împiedica pe mătuşa Ganimed s-audă tot ce se vorbea în laborator. Totuşi ea înţelese cîte ceva.

Funcţionarul arătă doctorului Gaspar ordinul Consiliului celor Trei Grăsani. Doctorul îl citi şi începu să se agite.

— Păpuşa trebuie să fie reparată pînă mîine dimineaţă, zise funcţionarul sculîndu-se în picioare.

Căpitanul Bonaventura îşi zăngăni pintenii.

— Da... însă... doctorul îşi desfăcu mîinile nedumerit. Mă voi strădui, dar parcă poţi să garantezi?! Eu nu cunosc mecanismul acestei fermecătoare păpuşi. Trebuie mai întîi să-l studiez, să-mi dau seama ce anume este stricat, trebuie să confecţionez piese noi pentru mecanismul ei. Toate acestea cer foarte mult timp. Se poate ca priceperea mea să fie neputincioasă... Poate că nu voi reuşi să restabilesc buna stare a păpuşii rănite... Mi-e teamă, domnilor... Într-un timp atît de scurt... Numai o singură noapte... Nu pot făgădui nimic...

Funcţionarul îi tăie vorba. Ridicînd degetul în sus spuse:

— Durerea moştenitorului Tutti e prea mare, ca să putem întîrzia. Păpuşa trebuie adusă la viaţă pînă mîine dimineaţă. Aceasta este voinţa celor Trei Grăsani. Nimeni nu poate îndrăzni să se împotrivească ordinelor lor. Mîine dimineaţă veţi aduce păpuşa reparată la palatul celor Trei Grăsani.

— Da... însă... protestă doctorul.

— Nici o vorbă! Păpuşa trebuie să fie reparată pînă mîine dimineaţă. Dacă veţi reuşi să faceţi acest lucru, vă aşteaptă o răsplată frumoasă; dacă nu, atunci pedeapsa va fi foarte aspră.

Doctorul fu zguduit.

— Mă voi strădui, murmură el, însă trebuie să mă înţelegeţi, acesta este un lucru de foarte mare răspundere...

— Am terminat! îi reteză vorba funcţionarul şi îşi coborî degetul. Eu v-am transmis ordinul, dumneavoastră sînteţi obligat să-l executaţi. La revedere!...

Mătuşa Ganimed se dete repede la o parte din faţa uşii şi fugi în camera ei, unde, într-un colţ, ronţăia fericit şoarecele. Îngroziţorii musafiri plecară. Funcţionarul se urcă în trăsură; contele Bonaventura, zăngănindu-şi pintenii strălucitori, sări pe cal; gardienii îşi înfundară mai mult şepcile pe cap. Şi toţi plecară în galop.

Păpușa moștenitorului Tutti rămase în laboratorul doctorului. După ce conduse pe vizitatori, doctorul intră în casă, căută pe mătușa Ganimed și îi zise cu o voce neobișnuit de severă:

— Mătușă Ganimed! Ia aminte. Eu țin la renumele meu de om înțelept, doctor iscusit și meșter dibaci. Afară de aceasta, țin la capul meu. Mîine dimineață s-ar putea să-mi pierd și una, și alta. Mă așteaptă o muncă grea în noaptea asta. Ai înțeles? El flutură ordinul Consiliului guvernamental al celor Trei Grăsani. Nimeni nu trebuie să mă deranjeze! Să nu faci nici un zgomot. Să nu zdrăngănești farfuriile, să nu faci fum, să nu chemi găinile, să nu prinzi șoareci. Nu vreau nici un fel de scrob, conopidă, marmeladă și picături de valeriană. Ai înțeles?

Doctorul Gaspar era foarte supărat.

Mătușa Ganimed se închise în camera ei.

— Ciudate lucruri, foarte ciudate lucruri! mormăia ea. Nu înțeleg nimic... Un negru... o păpușă, un ordin... Ciudate zile am mai ajuns!

Pentru a se liniști, se hotărî să scrie o scrisoare nepoatei sale. Trebuia să scrie cu multă prudență, ca să nu scîrțîie penița. Îi era frică să nu deranjeze pe doctor.

Trecu o oră. Mătușa Ganimed scria. Ea ajunsese la descrierea ciudatului negru, care apăruse azi-dimineață în laboratorul doctorului Gaspar.

„...Au plecat împreună. Doctorul s-a întors cu funcționarul palatului și cu garda. Ei au adus o păpușă care nu se deosebește cu nimic de o fetiță. Însă negrul nu mai era cu ei. Unde a dispărut, nu știu..."

Problema dispariției negrului, care nu era altul decît gimnastul Tibul, îl neliniștea și pe doctorul Gaspar. Lucrînd la repararea păpușii, el nu înceta să se gîndească la soarta lui Tibul. Era supărat. Vorbea cu el însuși:

— Ce imprudență! L-am vopsit într-o culoare minunată, l-am făcut de nerecunoscut, l-am transformat în negru, iar el s-a trădat singur în Piața Paisprezece! S-ar putea să-l prindă... Of! Ce imprudent! Vrea oare să nimerească în cușca de fier?

Doctorul Gaspar era foarte supărat. Întîi imprudența lui Tibul, pe urmă această păpușă... Afară de aceasta, emoțiile de ieri și cele zece eșafoade din Piața Justiției...

— Ce vremuri îngrozitoare! exclamă doctorul.

El nu ştia că execuţia care trebuia să aibă loc în ziua aceea fusese amînată. Funcţionarul palatului fusese zgîrcit la vorbă. El nu povestise doctorului despre cele ce se petrecuseră în ziua aceea la palat.

Doctorul examină sărmana păpuşă şi rămase nedumerit.

— De unde proveneau aceste răni? Erau provocate de o armă albă — probabil de o sabie. Păpuşa, fetiţa minunată, fusese înjunghiată... Cine să fi făcut aceasta? Cine a îndrăznit să taie cu sabia păpuşa moştenitorului Tutti?

Doctorul nu-şi putea închipui că acest lucru a fost făcut de gardieni. Lui nu-i trecea prin gînd că însăşi garda palatului refuzase să servească pe cei Trei Grăsani şi că trecuse de partea poporului. Cît de bucuros ar fi fost dacă ar fi aflat acest lucru!

Doctorul luă în mîini căpşorul păpuşii. Soarele ce pătrundea prin fereastră lumina puternic păpuşa. Doctorul o privea.

„Ciudat, foarte ciudat, îşi zise el, eu am mai văzut undeva această faţă... Da, desigur! Am văzut-o, o recunosc. Dar unde? Cînd? Acest obraz a fost viu, faţa vie a unei fetiţe, care zîmbea, făcea mutrişoare drăgălaşe, era cochetă, atentă şi cîteodată tristă... Da, da! Asupra acestui lucru nu poate fi nici un dubiu! Dar miopia mea blestemată mă împiedică să ţin minte figurile."

Doctorul apropie căpşorul buclat al păpuşii de ochii săi.

„Ce păpuşă minunată! Ce meşter iscusit trebuie să fie cel care a creat-o. Ea nu seamănă cu o păpuşă obişnuită. Păpuşile au de obicei ochi albaştri mari, neomeneşti, fără expresie, năsucul cîrn, buzele ca o fundiţă, buclişoare blonde şi creţe întocmai ca la miei. O păpuşă, după înfăţişare pare fericită, dar în realitate, e indiferentă... Păpuşa aceasta nu are nimic caracteristic păpuşilor. Jur, ea pare o fetiţă transformată în păpuşă!"

Doctorul Gaspar îşi admira neobişnuita sa pacientă. Tot timpul nu-l părăsi gîndul că undeva, cîndva, el mai văzuse acest obrăjor palid, ochii aceştia cenuşii, atenţi, părul scurt şi ciufulit. Mai ales i se păreau cunoscute felul cum ţinea capul şi privirea: ea înclinase căpşorul puţin pe o parte şi privea la doctor de jos, atent şi şiret...

Doctorul nu putu rezista şi întrebă tare:

— Cum te cheamă, păpuşico?

Însă fetiţa tăcea. Atunci, doctorul îşi aduse aminte. Păpuşa e

stricată: trebuie să-i redau vocea, să-i repar inima, s-o învăţ din nou să zîmbească, să danseze şi să se poarte la fel ca fetiţele de vîrsta ei.

„După înfăţişare să tot aibă vreo doisprezece ani."

Nu mai era timp de pierdut. Doctorul se apucă de lucru. „Trebuie să înviez păpuşa!"

Mătuşa Ganimed terminase scrisoarea. Ea se plictisi timp de două ore. Apoi o apucă curiozitatea: „Ce treabă urgentă are de făcut doctorul Gaspar? Ce fel de păpuşă o fi asta?"

Ea se furişă tiptil spre uşa laboratorului şi se uită prin gaura cheii. Dar vai! Cheia era în uşă. Aşa că nu văzu nimic, în schimb uşa se deschise şi doctorul Gaspar ieşi. El era aşa de supărat, încît nu făcu nici o observaţie mătuşii Ganimed pentru indiscreţia ei. Dar şi aşa mătuşa Ganimed se ruşină.

— Mătuşă Ganimed, zise doctorul, eu plec. Mai precis sînt nevoit să plec. Cheamă te rog un birjar.

Tăcu, apoi începu să-şi frece fruntea cu podul palmei.

— Merg la palatul celor Trei Grăsani. E foarte posibil să nu mă mai întorc de acolo.

Uimită, mătuşa Ganimed se dete înapoi:

— La palatul celor Trei Grăsani?

— Da, mătuşă Ganimed. Stăm tare prost. Mi s-a adus păpuşa moştenitorului Tutti. Asta este cea mai grozavă păpuşă din lume. Mecanismul ei s-a stricat. Consiliul guvernamental al celor Trei Grăsani mi-a ordonat să repar această păpuşă pînă mîine dimineaţă. Mă ameninţă o pedeapsă aspră.

Mătuşica Ganimed era gata să plîngă.

— Şi iată, eu nu pot să repar această sărmană păpuşă. Am demontat mecanismul ascuns în pieptul ei, mi-am dat seama de secretul acestuia, aş putea s-o repar, dar... dar mai e un fleac. Din cauza acestui fleac, mătuşă Ganimed, nu pot s-o repar. Acolo, în acest mecanism ingenios, se găseşte o rotiţă dinţată care a plesnit... Nu mai e bună de nimic! Trebuie făcută una nouă... Am un metal potrivit, asemănător cu argintul, însă înainte de a mă apuca de lucru, trebuie să ţin acest metal într-o soluţie de vitriol cel puţin două zile. Înţelegi? Două zile... Iar păpuşa trebuie să fie gata mîine dimineaţă...

— Dar nu se poate pune altă roată? propuse timid mătuşa Ganimed.

Doctorul dădu trist din mînă.

— Am încercat de toate, dar nu iese nimic.

Peste cinci minute, în fața casei doctorului Gaspar se opri un cupeu.

Doctorul hotărîse să meargă la palatul celor Trei Grăsani.

— Am să le spun că pentru mîine dimineață păpușa nu poate să fie gata. Să facă cu mine ce vor...

Mătușa Ganimed își mușcă șorțul și clătină din cap atît de tare, încît se sperie că i se va desprinde capul.

Doctorul Gaspar așează păpușa alături de el și plecă.

Capitolul VII

O noapte a ciudatei păpuşi

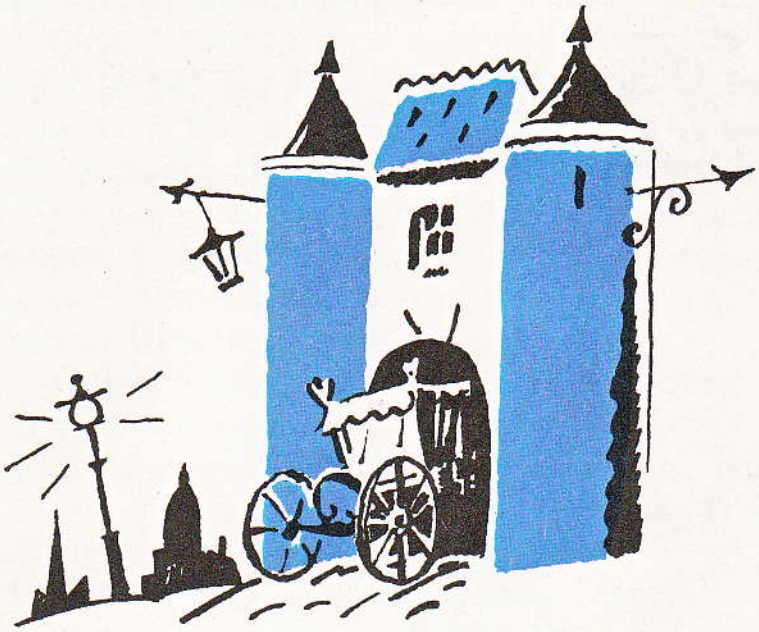

Vîntul şuiera pe la urechile doctorului Gaspar. Melodia ieşea respingătoare, mai îngrozitoare decît galopul cailor, executat în duet de roata tocilei şi un cuţit condus de mîna unui tocilar sîrguincios.

Doctorul îşi acoperi urechile cu gulerul, expunîndu-şi spatele vîntului.

Atunci, vîntul îşi văzu de stele. Ba le stingea, ba le rostogolea, ba le prăbuşea după triunghiurile negre ale acoperişurilor. Cînd se plictisi de acest joc, el iscă norii. Însă norii s-au năruit ca nişte turnuri. Deodată vîntul se făcu rece: se răcise de furie.

Doctorul trebui să se înfăşoare în pelerină. Jumătate din pelerină o cedase păpuşii.

— Mînaţi! Mînaţi! Vă rog mînaţi!

Din senin, doctorului i se făcu frică şi de aceea grăbise pe birjar. Era ceva foarte alarmant, era întuneric şi pustiu. Doar la cîteva ferestre apărură luminiţe roşietice, celelalte ferestre fiind astupate cu obloane. Oamenii erau în aşteptarea unor evenimente groaznice.

În această seară, multe lucruri păreau neobişnuite şi suspecte. Şi, cîteodată, doctorului îi era teamă chiar ca nu cumva ochii ciudatei păpuşi să înceapă a străluci în întuneric, ca două nestemate. El căută să nu privească spre însoţitoarea lui.

„Fleacuri! se încurajă singur. Nervii îmi sînt tare zdruncinaţi. E o seară obişnuită. Numai că-s cam puţini trecători. Iar vîntul le mişcă atît de ciudat umbrele, încît fiecare dintre cei întîlniţi pare un ucigaş mercenar într-o misterioasă pelerină înaripată... Şi felinarele cu gaz de la răscruci ard cu o lumină albastră, moartă... Vai, de-aş ajunge mai repede la palatul celor Trei Grăsani!"

Există un mijloc foarte bun împotriva fricii: să adormi. Se recomandă mai ales să tragi plapuma peste cap. Doctorul recurse la acest procedeu. Dar înlocui plapuma cu pălăria, pe care o îndesă bine pe ochi. Şi, bineînţeles, începu să numere pînă la o sută. Aceasta totuşi nu-l ajută. Atunci, se folosi de un mijloc care acţiona puternic. Începu să repete:

— Un elefant şi cu un elefant fac doi elefanţi; doi elefanţi şi cu un elefant fac trei elefanţi; trei elefanţi şi cu un elefant fac patru elefanţi...

Şi aşa, ajunse pînă la o întreagă turmă de elefanţi. Iar, la al o sută douăzeci şi treilea elefant, elefantul închipuit se transformă într-un elefant adevărat. Şi, întrucît doctorul nu-şi putea da seama dacă este vorba de un elefant sau de atletul roz, Lapitup, se vede că el adormise şi începu să viseze.

În timpul somnului, vremea trece mult mai repede decît în realitate. În tot cazul, în vis, doctorul ajunse deja la palatul celor Trei Grăsani şi se înfăţişă chiar la judecată. Grăsanii stăteau în faţa lui, ţinînd păpuşa de mînă, cum îşi ţine arapul maimuţa sa în fusta albastră. Nu voiau să asculte nici o explicaţie.

„N-ai îndeplinit ordinul, spuneau ei. Meriţi o pedeapsă aspră. Trebuie să mergi pe sîrmă, cu păpuşa de mînă, deasupra Pieţii Stelei. Dar mai întîi scoate ochelarii"...

Doctorul ceru iertare. Îi era frică în special de soarta păpuşii... El argumenta astfel:

„Eu sînt obişnuit, ştiu să cad... Dacă voi cădea de pe sîrmă şi voi nimeri în bazin, nu se va întîmpla nimic. Am experienţă: am mai căzut doar, odată cu turnul, în piaţa de la porţile oraşului... Dar păpuşa, săraca păpuşă! ea se va sparge în ţăndări... Fie-vă milă de ea!... Eu sînt convins că nu este păpuşă, ci o fetiţă vie, cu un nume fermecător, pe care l-am uitat, de care nu-mi mai pot aduce aminte..."

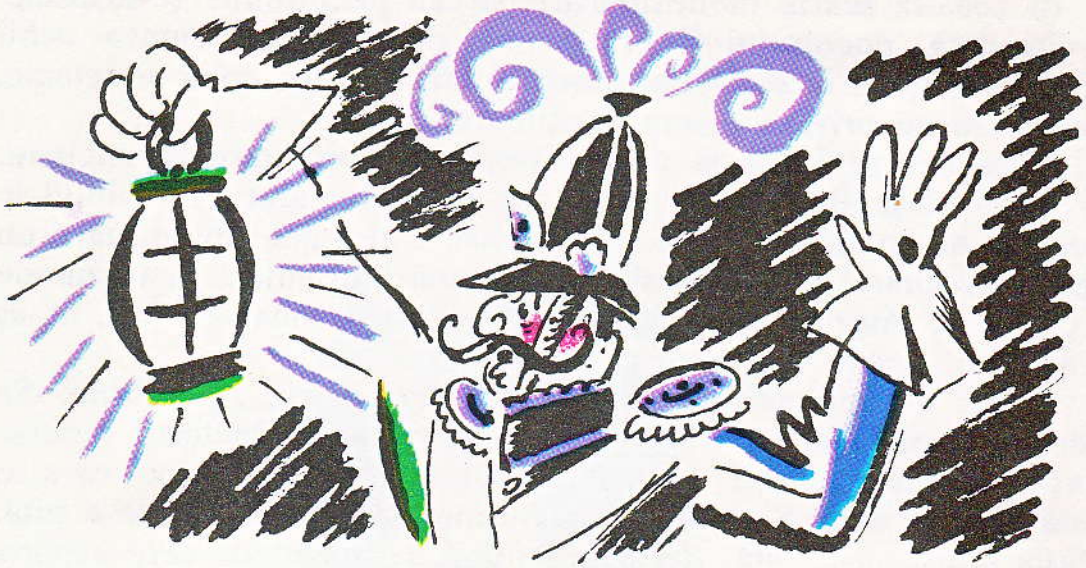

„Nu! ţipau Grăsanii. Nu! nici o îndurare! Acesta este ordinul celor Trei Grăsani!“

Ţipătul fusese atît de strident, încît doctorul se trezi.

— Acesta e ordinul celor Trei Grăsani! ţipă cineva chiar în urechea lui.

Acum doctorul nu mai dormea. Ţipătul era aievea. Doctorul îşi descoperi ochii — sau mai bine zis, ochelarii — de sub pălărie şi se uită împrejur. În timp ce dormise, noaptea se făcuse mai neagră.

Cupeul se oprise. Era înconjurat de siluete negre: ele făcuseră larmă, pătrunzînd în somnul doctorului. Siluetele agitau felinarele. Ele aruncau umbre în formă de gratii.

— Ce s-a întîmplat? întrebă doctorul. Unde ne aflăm? Cine sînt aceşti oameni?

Una din siluete se apropie şi ridică felinarul la înălţimea capului, luminînd pe doctor. Felinarul se balansa. Mîna care îl ţinea de inelul de sus era cu o mănuşă din piele aspră, cu manşete largi.

Doctorul înţelese: era gardianul.

— Acesta este ordinul celor Trei Grăsani! repetă silueta.

Lumina galbenă o destrămă în fîşii. Şapca de muşama lucea în noapte, părînd de metal.

— Nimeni nu are voie să se apropie de palat pe o rază de un kilometru. Chiar astăzi s-a dat acest ordin. În oraş e agitaţie. Nu poate merge mai departe!

— Da, însă am absolută nevoie să mă prezint la palat.

Doctorul era revoltat.

Gardianul îi vorbi cu o voce tăioasă:

— Eu sînt comandantul patrulei, căpitanul Ţerep. Nu vă dau voie să mergeţi mai departe nici un pas. Fă calea-ntoarsă! strigă el vizitiului, ridicînd felinarul.

Doctorul nu se simţea în apele sale, însă nu se îndoia că dacă se va afla cine este şi motivul pentru care trebuia să se prezinte la palat, i se va da drumul imediat.

— Sînt doctorul Gaspar Arneri, zise el.

În loc de răspuns, răsunară rîsete. Din toate părţile se mişcau felinarele.

— Cetăţene, nu sîntem dispuşi să glumim în aceste timpuri tulburi şi la o oră atît de tîrzie, zise comandantul patrulei.

— Iar eu vă repet: sînt doctorul Gaspar Arneri!

Comandantul patrulei se înfurie şi zise rar şi răspicat, însoţind fiecare cuvînt cu un zăngănit de sabie:

— Pentru a pătrunde în palat vă folosiţi de un nume străin. Doctorul Gaspar Arneri nu hoinăreşte noaptea, mai ales în noaptea aceasta. În prezent el este ocupat cu un lucru de mare importanţă: el reînvie păpuşa moştenitorului Tutti. Abia mîine dimineaţă se va prezenta la palat. Pe dumneata, ca un înşelător ce eşti, te voi aresta!

— Ce?! Aci fu rîndul doctorului să se înfurie.

„Ce?! Îşi permite să nu mă creadă? Bine. Îi voi arăta atunci păpuşa!"

Întinse mîna după păpuşă şi deodată...

Păpuşa dispăruse! În timp ce el dormea, păpuşa căzuse din trăsură. Doctorul îngheţă.

„Poate că mai visez încă?" îi trecu un gînd prin minte.

Dar vai! Era realitate.

— Ei! mugi comandantul patrulei scrîşnind din dinţi şi mişcîndu-şi degetele cu care ţinea felinarul. Du-te la dracu! Îţi dau drumul numai să nu-mi pierd timpul cu un moşneag... Piei!

Fu nevoit să se supună. Vizitiul întoarse trăsura. Aceasta scîrţîi, calul sforăi, felinarele se mai agitară pentru o ultimă oară şi sărmanul doctor plecă înapoi.

Nu mai putu să rabde şi începu să plîngă. Vorbiseră cu el atît de grosolan; i se spusese că e moşneag; iar lucrul cel mai important, pierduse păpuşa moştenitorului Tutti!

„Asta înseamnă că mi-am pierdut capul, în adevăratul înţeles al cuvîntului".

Şi plîngea. Ochelarii i se aburiseră şi nu mai vedea nimic. Îi venea să-şi îngroape capul în perne. Între timp vizitiul mîna calul. Doctorul se mai necăji încă vreo zece minute. Curînd însă îi reveni obişnuitul său bun simţ.

„Încă mai pot să găsesc păpuşa, judecă el. În această noapte sînt puţini trecători. Locul acesta e întotdeauna pustiu. Poate că între timp să nu fi trecut nimeni pe drum..."

Dădu ordin vizitiului să meargă la pas şi să cerceteze cu atenţie calea.

— Ei, ce?... ce? întreba în fiecare moment.

— Nu se vede nimic, nimic, răspundea vizitiul.

El îl înştiinţă despre tot ce vedea — lucruri nefolositoare şi care nu prezentau nici un interes pentru el.

— Un butoiaş.

— Nu... Nu asta...

— O bucată bună de geam...

— Nu.

— O gheată ruptă.

— Nu, răspundea doctorul tot mai încet.

Vizitiul se străduia din răsputeri. Îşi ostenise ochii tot uitîndu-se. Vedea atît de bine în întuneric de parcă n-ar fi fost vizitiu, ci căpitan pe un transatlantic.

— Dar păpuşa... Nu se vede? O păpuşă în rochiţă roz?

— Nu este, zise trist vizitiul cu vocea lui de bas.

— Ei, în cazul acesta, înseamnă că a fost găsită de cineva. N-are nici un sens s-o căutăm mai departe... Aici, în locul acesta am adormit... În momentul acela, ea se mai afla încă alături de mine... Vai!...

Şi doctorul din nou era gata să plîngă. Vizitiul, în semn de compătimire, smiorcăi şi el de mai multe ori din nas.

— Şi atunci ce-i de făcut?

— Vai, eu nu mai ştiu... Vai, nu mai ştiu... Doctorul stătea cu capul în mîini şi se legăna de necaz şi din pricina zdruncinăturilor trăsurii. Ştiu, zise el. Desigur... desigur... Cum de nu mi-a venit în gînd! A fugit... Această păpuşă... Am adormit, iar ea a fugit. E clar. Era vie. De la început am observat lucrul acesta. Asta însă nu-mi micşorează vina faţă de cei Trei Grăsani.

Deodată, i se făcu foame. Tăcu cîteva clipe, iar apoi zise foarte solemn:

— Astăzi nu am luat masa de prînz! Du-mă la cel mai apropiat birt.

Foamea îl mai liniști pe doctor.

Colindară mult timp pe străzile întunecoase. Toți birtașii își închiseseră ușile. Toți grăsanii treceau prin multe emoții în noaptea aceea agitată.

Ei puseseră zăvoare noi la uși și baricadaseră intrările cu scrinuri și dulapuri. Astupaseră ferestrele cu saltele de puf și cu perne vărgate. Dar nu dormea nici unul. Toți aceia care erau mai grași și mai bogați se așteptau, în noaptea aceasta, la un atac. Cîinii legați în lanțuri fuseseră lăsați să flămînzească toată ziua, ca să devină mai răi și mai atenți peste noapte. Noaptea aceea fusese o noapte îngrozitoare pentru cei bogați și grași. Erau convinși că în fiecare clipă poporul putea să se revolte din nou. Vestea că unii dintre gardieni trădaseră pe cei Trei Grăsani, străpunseseră păpușa moștenitorului Tutti și părăsiseră palatul se răspîndise în tot orașul. Lucrul acesta neliniștea grozav pe bogătași și pe mîncăcioși.

— Fir-ar al dracului! se indignau ei. Nu ne mai putem bizui pe gardieni. Ieri au înăbușit răscoala poporului, iar astăzi vor îndrepta tunurile asupra caselor noastre.

Doctorul Gaspar pierdu orice speranță de a-și potoli foamea și de a se odihni. În jur nu era nici un semn de viață.

— Oare trebuie să mă întorc acasă? îngînă doctorul. E atît de departe... Voi muri de foame.

Şi dintr-o dată simţi miros de friptură. Da, mirosea plăcut a friptură, probabil friptură de berbec cu ceapă. Şi vizitiul văzu în clipa aceea o lumină. O fîşie îngustă de lumină se legăna sub adierea vîntului.

— Ce-i asta?

— Ce bine ar fi să fie un birt! zise doctorul entuziasmat.

Se apropiară, însă nu era birt.

La o depărtare oarecare de un grup de căsuţe, pe un loc viran, stătea o casă pe roţi.

Fîşia îngustă de lumină pornea de la uşa întredeschisă a acestei case.

Vizitiul se dete jos din trăsură şi se duse în recunoaştere. Uitînd de toate necazurile, doctorul savura mirosul fripturii. Fornăia scoţînd şuierături pe nări şi îşi mijea ochii adulmecînd.

— În primul rînd, mi-e frică de cîini! strigă vizitiul din întuneric. În al doilea rînd, aci sînt nişte trepte...

Totul decurse în regulă. Vizitiul se urcă pe trepte pînă la uşă şi ciocăni.

— Cine e acolo?

Fîşia îngustă de lumină se transformă într-un dreptunghi larg şi luminos. Uşa se deschise. În prag stătea un om. În mijlocul întunericului dimprejur, pe fondul puternic luminat, el părea turtit, ca tăiat dintr-o hîrtie neagră.

Vizitiul răspunse în locul doctorului:

— Dumnealui e doctorul Gaspar Arneri. Dar dumneavoastră cine sînteţi? A cui e casa aceasta pe roate?

— Aci e teatrul de bîlci al unchiaşului Brizac, răspunse umbra chinezească din pervaz, care, nu se ştie de ce, se bucura, se agita şi dădea din mîini. Poftiţi, domnilor, poftiţi! Sîntem foarte bucuroşi că doctorul Gaspar Arneri vizitează teatrul de bîlci al unchiaşului Brizac.

Sfîrşit fericit! Destul cu călătoriile nocturne! Trăiască teatrul de bîlci al unchiaşului Brizac!

Doctorul, vizitiul şi calul găsiră adăpost, mîncare şi odihnă. Casa pe roate s-a dovedit a fi o casă primitoare. În ea locuia trupa ambulantă a unchiaşului Brizac.

Cine nu auzise acest nume! Cine nu cunoştea teatrul de bîlci al unchiaşului Brizac! Tot anul teatral dădea reprezentaţii prin pieţe, în zilele de sărbători şi de iarmaroc. Ce actori iscusiţi! Ce distractive erau reprezentaţiile lor! Mai ales că la acest teatru dansa şi gimnastul Tibul.

Noi ştim că el avea renumele de cel mai bun dansator pe sîrmă din ţară. Am fost martorii agilităţii lui în Piaţa Stelei, cînd a trecut pe sîrmă, prin bezna înspăimîntătoare, printre gloanţele gardienilor. Cîte bătături făceau palmele spectatorilor mici şi mari, atunci cînd Tibul dădea reprezentaţii în pieţele iarmarocului! Îl aplaudau frenetic vînzătorii, cerşetoarele bătrîne, şcolarii, soldaţii şi toţi, toţi... Acum însă, vînzătorii şi fercheşii regretau că-l aplaudaseră cu frenezie: „Noi l-am aplaudat, iar el acum luptă împotriva noastră".

Teatrul unchiaşului Brizac rămăsese orfan: gimnastul Tibul îl părăsise.

Doctorul Gaspar nu pomeni nimic despre tot ceea ce i se întîmplase lui Tibul. De asemenea, nu spuse nimic nici despre păpuşa moştenitorului Tutti.

Dar ce văzu doctorul înăuntru, în casa pe roţi?

El se aşează pe o tobă mare, turcească, ornamentată cu triunghiuri de culoare frez şi cu sîrme aurite, împletite ca o plasă. Casa, construită în formă de vagon, se compunea din mai multe încăperi despărţite de paravane de pînză.

Ora era tîrzie. Locatarii vagonului dormeau. Omul care deschisese uşa şi care părea o umbră chinezească, era un clovn bătrîn. Îl chema August. În noaptea aceea era de serviciu. Cînd doctorul se apropiase de teatrul de bîlci, August îşi prepara cina. Într-adevăr, era friptură de berbec cu ceapă.

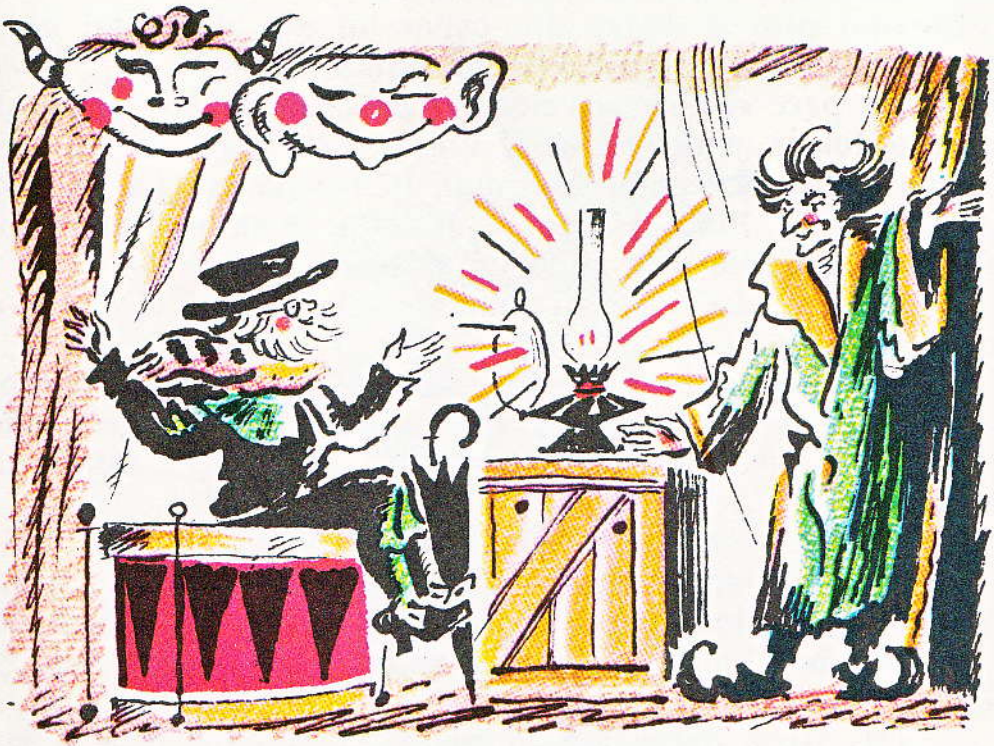

Doctorul stătea pe tobă şi examina încăperea. Pe un cufăr ardea o lampă cu gaz. Pe pereţi erau atîrnate cercuri pe care era întinsă o foiţă roz-alb, bice lungi, vărgate, cu mînere metalice, strălucitoare, costume presărate cu cerculeţe aurii şi brodate cu flori, steluţe, bucăţi de stofă multicolore de diferite mărimi. De pe pereţi priveau măştile. Unele aveau coarne, la altele nasul amintea pantoful turcesc, la altele gura era pînă la urechi. O mască avea urechi enorme. Partea caraghioasă era că urechile erau de om, însă foarte mari.

În colţ, într-o cuşcă, se afla nu ştiu ce fel de animal mic. Lîngă unul din pereţi era o masă lungă de lemn. Deasupra ei atîrnau zece oglinzi mici. Lîngă fiecare oglindă era o lumînare, lipită de masă cu ajutorul stearinei topite. Lumînările nu ardeau. Pe masă zăceau în dezordine cutii, pensule, vopsele, pufuri, peruci, pudră roz şi diferite urme de culori uscate.

— Am fugit astăzi, ca să ne salvăm de gardieni, zise clovnul. Ştiţi, gimnastul Tibul era actorul nostru. Gardienii au vrut să ne înhaţe: credeau că l-am ascuns.

Bătrînul clovn părea foarte trist.

— Nici noi nu știm unde se află gimnastul Tibul. Probabil a fost omorît sau închis în cușca de fier.

Clovnul ofta și dădea din capul lui alb. Animalul din cușcă se uita la doctor cu ochii lui ca de pisică.

— Ne pare rău că ai venit atît de tîrziu la noi, zicea clovnul. Te iubim foarte mult. Ne-ai fi liniștit. Noi știm că ești prietenul celor năpăstuiți, prietenul poporului. Îți voi povesti un caz: Dădeam reprezentații în Piața Ficatului de bou. Asta era în primăvara anului trecut. Fetița mea cînta un cîntec...

— Da, da... zise doctorul amintindu-și. Deodată el simți o emoție ciudată.

— Îți aduci aminte? Atunci erai în piață. Ai asistat la reprezentația noastră. Fetița mea cînta un cîntec despre un pateu care a preferat să ardă în cuptor decît să ajungă în stomacul unui nobil gras.

— Da, da... mi-aduc aminte... Mai departe...

— O nobilă doamnă, bătrînă, auzind acest cîntec, s-a supărat. A dat ordin slugilor ei năsoase să tragă pe fetița mea de urechi.

— Da, îmi amintesc. Eu am intervenit. Am alungat slugile. Doamna m-a recunoscut și s-a rușinat. E adevărat?

— Da. Apoi dumneata ai plecat, iar fetița mea a spus că dacă slugile nobilei bătrîne ar fi tras-o de urechi, ea n-ar mai fi putut supraviețui. Dumneata ai salvat-o. Nu va uita asta niciodată!

— Dar unde e fetița dumitale acum? întrebă doctorul foarte emoționat.

Atunci bătrînul clovn se apropie de draperia de pînză și o chemă.

Pronunță un nume ciudat, două sunete, parcă deschisese o cutiuță de lemn mică și rotundă, care se desface greu — „Suoc!"

Trecură cîteva clipe. Apoi, paravanul de pînză se dete la o parte, și de acolo apăru o fetiță cu capul puțin înclinat și buclele în dezordine. Ea se uita la doctor cu ochii săi cenușii, privindu-l parcă de jos, atent și șiret.

Doctorul ridică privirea și încremeni: era păpușa moștenitorului Tutti.

partea a III-a

*

SUOC

Capitolul VIII

Rolul dificil al micii actriţe

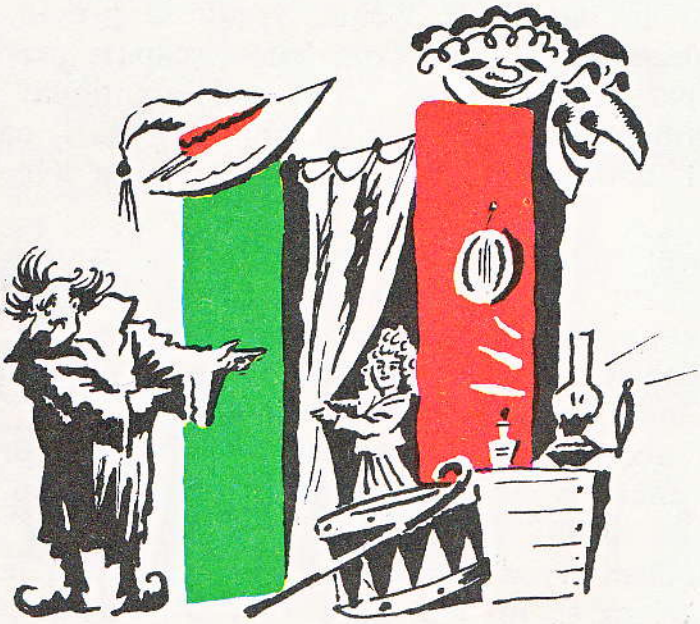

Da, chiar ea era!

Dar naiba ştie de unde apăruse? Minuni? De unde minuni? Doctorul Gaspar ştia foarte bine că minuni nu mai există. „Asta — trase el concluzia — este o adevărată înşelătorie." Păpuşa fusese vie şi, cînd el făcuse imprudenţa să adoarmă în trăsură, ea fugise, ca o fetiţă neascultătoare.

— N-ai de ce să zîmbeşti! Zîmbetul dumitale linguşitor nu-ţi micşorează vina, zise el cu severitate. După cum vezi, soarta te-a pedepsit. Întîmplător, te-am găsit acolo unde nici că m-aşteptam.

Păpuşa deschise ochii mari, apoi clipi ca un iepuraş de casă şi, buimacă, privi spre clovnul August. Acesta ofta.

— Răspunde fără ocol cine eşti!

Doctorul căuta să dea vocii lui o notă de severitate. Însă păpuşa era atît de fermecătoare încît era imposibil să te superi pe ea.

— Vedeţi, spuse ea, m-aţi uitat. Eu sînt SUOC.

— Su-oc... repetă doctorul. Doar eşti păpuşa moştenitorului Tutti!

— Ce păpușă?! Eu sînt o fetiță obișnuită!

— Ce...? Te prefaci!

Păpușa ieși de după paravan. Lampa o lumina puternic. Ea zîmbea, înclinînd într-o parte căpșorul ei ciufulit. Culoarea părului era asemenea penelor păsărelelor mici și cenușii.

Animalul mic și păros din cușcă o privea foarte atent.

Doctorul Gaspar era complet buimăcit. Peste cîtva timp cititorul va cunoaște tot adevărul. Acum, vreau să previn pe cititor asupra unui fapt deosebit de important, care-i scăpase privirii atente a doctorului Gaspar Arneri. Omul cînd este emoționat nu întotdeauna observă faptele, care, după cum spun cei mari, bat la ochi.

Și iată faptul: acum, în teatru de bîlci, păpușa avea cu totul altă înfățișare.

Ochii ei cenușii sclipeau vesel. Arăta foarte serioasă și atentă și din mîhnirea ei nu mai rămăsese nici urmă. Dimpotrivă, aș fi spus că este o ștrengăriță care vrea să pară cuminte.

Apoi mai departe. Unde dispăruse rochița ei minunată de adineauri, toată mătasea aceea roz, trandafirii aurii, dantelele, fluturașii, toaleta aceea ca-n basme, datorită căreia orice fetiță putea să semene, dacă nu cu o prințesă, în orice caz cu o jucărie de pus în pomul de iarnă? Ei, închipuiți-vă! păpușa era îmbrăcată mai mult decît modest. Avea o bluză cu guler albastru marinăresc, pantofiorii uzați, gri ca să nu mai pară albi, și încălțați pe piciorul gol. Să nu credeți că din cauza acestei îmbrăcăminți modeste păpușa devenise urîtă. Dimpotrivă, îi ședea bine. Există astfel de fetițe dezordonate: mai întîi nici nu te uiți la ele, iar apoi privindu-le mai cu atenție vezi că aceste fetițe dezordonate sînt mai drăguțe decît o prințesă, cu atît mai mult cu cît prințesele uneori se transformă în broaște, sau invers, broaștele se transformă în prințese.

Dar iată lucrul cel mai important: vă amintiți desigur că pe pieptul păpușii moștenitorului Tutti erau răni negre, înspăimîntătoare. Acum ele dispăruseră.

Era o păpușă veselă și sănătoasă!

Dar doctorul Gaspar nu văzu nimic. Poate că mai tîrziu ar fi putut vedea toate acestea, dar, chiar în clipa următoare, cineva bătu la ușă. De aci încolo lucrurile se încurcară și mai mult.

În baracă intră negrul. Păpușa țipă. Animalul din cușcă sforăi, cu toate că nu era pisică, ci un animal mai complicat.

Noi știm cine era negrul. Lucrul acesta îl cunoștea și doctorul Gaspar care făcuse acest negru dintr-un Tibul obișnuit. Nimeni altul nu cunoștea acest secret.

Buimăceala a durat puţin. Negrul se purta într-un mod îngrozitor. El apucă păpuşa şi, ridicînd-o în aer, începu s-o sărute pe obraji şi pe nas, dar obrajii şi nasul căutau să scape cu atîta energie încît îl puteai compara pe negru cu un om care vrea să muşte dintr-un măr atîrnat de o sfoară.

Bătrînul August închise ochii şi, năucit de groază, se balansa ca împăratul Chinei care caută să rezolve o problemă: să decapiteze pe criminal sau să-l forţeze să mănînce un şobolan viu, fără zahăr?

Pantofiorul zbură din piciorul păpuşii şi nimeri în lampă. Lampa se răsturnă şi îşi dădu duhul. Se făcu întuneric. Groaza atinse culmea. Atunci toţi văzură prin crăpăturile pereţilor că afară începuse să se lumineze.

— Iată, s-au ivit zorile, zise doctorul Gaspar, şi eu trebuie să merg la palatul celor Trei Grăsani împreună cu păpuşa moştenitorului Tutti.

Negrul deschise uşa. Din stradă, pătrunse înăuntru o lumină cenuşie. Clovnul stătea ca şi mai înainte cu ochii închişi. Păpuşa se ascunsese după paravan.

Doctorul Gaspar explică în cîteva cuvinte lui Tibul despre ce era vorba. Îi povesti întreaga întîmplare cu păpuşa moştenitorului Tutti, felul în care dispăruse ea şi fericirea de a o fi regăsit aici, în teatrul de bîlci.

Păpuşa asculta de după paravan şi nu înţelegea nimic.

„Îi zice Tibul! se miră ea. Ce fel de Tibul e şi acesta? Un negru îngrozitor. Tibul e frumos, alb, şi nu negru..."

Atunci, ea îşi scoase capul de după paravan şi se uită. Negru scoase din buzunarul pantalonilor lui roşii un flacon lunguieţ, îi trase dopul, din care cauză flaconul piui ca o vrabie şi începu să toarne pe el un lichid. Peste o clipă se petrecu miracolul. Negrul deveni alb. Era frumos. Nu mai era negru. Nu mai era nici o îndoială: era Tibul!

— Ura! strigă păpuşa şi se repezi de după paravan drept în braţele lui Tibul.

Clovnul, care nu văzuse nimic şi crezuse că s-a întîmplat ceva îngrozitor, căzu de acolo de unde era cocoţat şi rămase nemişcat. Tibul îl ridică de fundul pantalonilor.

Acum, păpuşa îl sărută pe Tibul fără să mai aştepte invitaţii.

— Ce bine! zicea ea sufocîndu-se de bucurie. Cum ai putut fi atît de negru? Nu te-am recunoscut...

— Suoc! zise Tibul cu severitate.

Ea sări imediat de la pieptul lui mare şi stătu smirnă în faţa lui, ca un soldat de plumb.

— Ce e? întrebă ea ca o şcolăriţă.

Tibul puse mîna pe părul ei zbîrlit. Ea se uită la el de jos în sus cu ochii plini de fericire.

— Tu ai auzit ce a spus doctorul Gaspar?

— Da. El a spus că cei Trei Grăsani l-au însărcinat să redea moştenitorului Tutti păpuşa însănătoşită. El spunea că această păpuşă a fugit din trăsura lui şi că eu sînt păpuşa aceea.

— Se înşală, spuse Tibul. Doctore Gaspar, asta nu este păpuşă, pot să te asigur. Ea este mica mea prietenă, o fetiţă, dansatoarea Suoc, tovarăşa mea credincioasă de muncă de circ.

— E adevărat! se bucură păpuşa. Doar nu o dată am mers împreună pe sîrmă.

Fetiţa era foarte mulţumită că Tibul o numise drept tovarăşa lui credincioasă.

— Dragul meu! şopti ea şi îşi frecă de mîna lui.

— Cum? întrebă încă o dată doctorul. Oare e adevărat că-i o fetiţă vie? Suoc, spui dumneata... Da! Da! Într-adevăr! Acum văd limpede. Îmi amintesc... Doar am mai văzut-o o dată pe fetiţa asta. Da... da... Eu am salvat-o de slugile bătrînei, care voiseră s-o bată cu beţele!

Aci, doctorul îşi pocni palmele:

— Ha-ha-ha! Ei, da desigur. De aceea mi se părea atît de cunoscută faţa păpuşii moştenitorului Tutti. E o asemănare uimitoare sau, cum se spune ştiinţific, un fenomen.

Spre mulţumirea tuturor, toate se lămuriră.

Se lumina din ce în ce mai mult. În spatele caselor cînta un cocoş.

Doctorul se întristă din nou.

— Da, toate-s bune. Dar asta înseamnă că nu mai am păpuşa moştenitorului Tutti. Înseamnă că într-adevăr am pierdut-o...

— Ba asta înseamnă că ai găsit-o, zise Tibul, strîngînd fetiţa la piept.

— C-u-u-m?

— Aşa... Tu mă înţelegi, Suoc?

— Mi se pare că da, răspunse încet Suoc.

— Ei? întrebă Tibul.

— Desigur, zise păpuşa şi zîmbi.

Doctorul nu înţelegea nimic.

— Îţi aminteşti cînd dădeam reprezentaţii duminicale în faţa

mulțimii? Tu stăteai pe micul postament vărgat. Eu ziceam: „Allez!" Și tu te urcai pe sîrmă și veneai spre mine. Eu te așteptam la mijloc la o mare înălțime. Întindeam un genunchi, îți spuneam din nou „Allez!", și tu urcîndu-te pe genunchiul meu, îmi săreai pe umeri... Ți-era frică?

— Nu. Îmi spuneai: „Allez!" ceea ce însemna că trebuie să fiu liniștită și să nu mă tem de nimic.

— Ei bine, zise Tibul, acum tot „Allez" îți spun. Vei fi păpușa.

— Voi fi păpușa.

— Păpușa? întrebă doctorul Gaspar. Ce înseamnă asta?

Sper, cititorule, că ai înțeles! N-ai avut ocazia să treci prin atîtea emoții și surprize ca doctorul Gaspar, de aceea ești mai liniștit și înțelegi mai ușor.

Gîndește-te: pînă acum doctorul nu a dormit cît s-ar fi cuvenit. Și așa, e de mirare cît de rezistent este organismul lui.

Nici n-apucă să se trezească al doilea cocoș, că totul era hotărît. Tibul expuse amănunțit planul de acțiune:

— Tu, Suoc, ești actriță. Eu cred că, cu toată vîrsta ta fragedă, ești o actriță bună. Astă-primăvară, cînd la teatrul nostru se dădea pantomima „Împăratul cel prost", tu jucai minunat rolul „ciocălăului de aur". Apoi, în balet, ai reprezentat minunat momentul transformării morarului în ceainic. Cînți și dansezi mai bine decît oricine, ai imaginație bogată și, mai ales, ești o fată deșteaptă și curajoasă. Suoc se îmbujoră de fericire. Ba se simțea chiar jenată de aceste laude.

— Deci, va trebui ca tu să joci rolul păpușii moștenitorului Tutti.

Suoc începu să bată din palme și săruta pe rînd pe Tibul, și pe bătrînul August, și pe doctorul Gaspar.

— Stai, continuă Tibul, asta nu e încă totul. Tu știi că armurierul Prospero e închis în cușca de fier din palatul celor Trei Grăsani. Va trebui să-l eliberezi pe armurierul Prospero.

— Să deschid cușca?

— Da. Eu cunosc secretul care îl va ajuta pe Prospero să fugă din palat.

— Secretul?

— Da. Este acolo o galerie subterană.

Apoi Tibul povesti despre vînzătorul de baloane pentru copii.

— Capătul acestei galerii este într-o cratiță, probabil în bucătăria palatului. Tu vei găsi această intrare.

— Bine.

Soarele încă nu răsărise, dar păsările se deşteptaseră, se zărea iarba verde pe pajiştea din faţa teatrului de bîlci.

La lumina zilei, animalul misterios din cuşcă se dovedi a fi o vulpe obişnuită.

— Să nu pierdem timpul! Ne aşteaptă o cale lungă.

Doctorul Gaspar zise:

— Acum, trebuie să-ţi alegi cea mai frumoasă rochiţă pe care o ai...

Suoc aduse toate gătelile sale. Erau minunate, deoarece erau confecţionate de ea însăşi. Ca orice actriţă talentată, ea avea gusturi deosebite.

Doctorul căută mult timp prin grămada de rochiţe.

— Iată, zise el, cred că această rochiţă va corespunde întocmai. Nu e cu nimic mai prejos decît aceea cu care era îmbrăcată păpuşa schiloditä. Îmbrac-o!

Suoc îşi schimbă rochiţa. În strălucirea razelor de soare, în mijlocul încăperii, ea stătea atît de gătită, încît nici o fetiţă din lume, de ziua ei onomastică, nu se putea compara cu ea. Rochiţa era de culoare roz. Iar uneori, cînd Suoc făcea cîte o mişcare, părea că plouă cu aur. Rochiţa strălucea, foşnea şi răspîndea miresme parfumate.

— Sînt gata, zise Suoc.

Despărţirea dură doar un minut. Actorilor de circ nu le plac lacrimile. Ei îşi riscă prea des viaţa. Şi, în afară de asta, fetiţa nu putea fi strînsă prea tare la piept, deoarece i s-ar fi şifonat rochiţa.

— Să te întorci cît mai curînd! şopti bătrînul August şi oftă.

— Iar eu plec în cartierele muncitoreşti. Trebuie să ne regrupăm forţele. M-aşteaptă muncitorii. Au aflat că sînt în viaţă şi în libertate.

Tibul se înfăşură în pelerină, îşi puse o pălărie cu boruri largi, ochelari fumurii, şi îşi lipi un nas mare, aşa cum se obişnuieşte la costumarea paşalei din pantomima „Marşul asupra Cairo-ului".

Era de nerecunoscut. E adevărat că nasul enorm îl sluţea, dar aşa, devenise de nerecunoscut.

Bătrînul August rămase în pragul uşii. Doctorul, Tibul şi Suoc ieşiră afară. Se făcuse ziuă de-a binelea.

— Mai repede, mai repede! îi grăbea doctorul.

Peste o clipă, el şedea în trăsură, împreună cu Suoc.

— Nu ţi-e frică? întrebă el.

În loc de răspuns, Suoc zîmbi. Doctorul o sărută pe frunte.

Străzile erau încă pustii. Rar se auzeau voci omeneşti. Deodată

răsună un lătrat puternic de cîine. Apoi, cîinele schelălăi şi mîrîi, de parcă cineva ar fi vrut să-i ia ciolanul.

Doctorul îşi scoase capul din trăsură.

Închipuiţi-vă, era acelaşi cîine care-l muşcase pe atletul Lapitup! Dar asta nu e totul.

Doctorul văzu şi altele: cîinele se lupta cu un om. Era un om înalt şi subţire, cu un cap mic, îmbrăcat într-o haină frumoasă, dar stranie, care-l făcea să semene cu un greier şi care îi smulgea cîinelui ceva roz, frumos şi de neînţeles. Zdrenţe de culoare roz zburau în toate părţile.

Omul învinse. El apucă prada şi, strîngînd-o la piept, alerga în direcţia de unde venea doctorul.

Şi cînd ajunse trăsura, Suoc, care se uita peste umărul doctorului, văzu ceva înspăimîntător. Omul cel ciudat nu fugea, ci sărea graţios, abia atingînd pămîntul, întocmai unui dansator de balet. Cozile verzi ale fracului fîlfîiau în urma lui, ca aripile unei mori de vînt. Iar în braţe... în braţe ţinea o fetiţă cu răni negre la piept.

— Asta sînt eu! strigă Suoc.

Ea se ghemui în fundul trăsurii şi îşi ascunse faţa în perna pluşată. Auzind strigătul, răpitorul se uită îndărăt şi atunci doctorul Gaspar recunoscu în el pe profesorul de dans Un-doi-trei.

Capitolul IX

Păpuşa mîncăcioasă

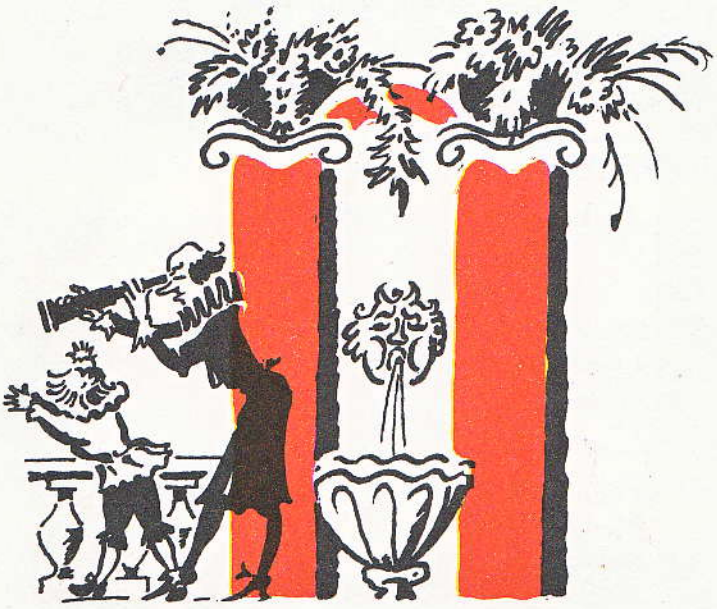

Moştenitorul Tutti stătea pe terasă. Profesorul de geografie se uita prin binoclu. Moştenitorul Tutti ceru să i se aducă busola. Dar aceasta nu-i servea la nimic.

Moştenitorul Tutti aştepta sosirea păpuşii.

De mare emoţie, dormise adînc şi dulce toată noaptea.

De pe terasă se vedea drumul ce ducea de la porţile oraşului pînă la palat. Soarele, ce se ridica deasupra oraşului, îi împiedica vederea. Moştenitorul ţinea mîna streaşină la ochi, se încrunta şi-i părea rău că nu putea strănuta.

— Nu se vede încă nimic, zicea profesorul de geografie.

Lui i se încredinţase această misiune de răspundere, deoarece, datorită specialităţii pe care o avea, ştia să se orienteze cel mai bine în spaţii, orizonturi, în puncte mobile şi în altele asemănătoare.

— Poate că totuşi se vede! insistă Tutti.

— Nu mă contrazice. În afară de binoclu, mai am cunoştinţe şi noţiunea clară a obiectelor. Iată, văd tufişuri de iasomie, care

în latineşte au o denumire frumoasă, dar greu de reţinut. Mai departe văd podurile şi gardienii, în jurul cărora zboară fluturii, iar şi mai departe se aşterne şoseaua... Ia stai! Ia stai!

Îşi potrivi binoclul. Moştenitorul Tutti se ridică în vîrful picioarelor. Inima îi bătea de jos în sus, ca atunci cînd nu ştia lecţia.

— Da, zise profesorul.

Şi, în acelaşi timp, trei călăreţi porniră din parcul palatului spre şosea. Era căpitanul Bonaventura împreună cu o patrulă, care se îndreptau spre o trăsură ce apăruse pe şosea.

— Ura! strigă moştenitorul atît de strident, încît stîrni gîştele de prin satele îndepărtate.

Jos, sub terasă, stătea la pîndă profesorul de gimnastică, gata pentru a-l prinde pe moştenitor din zbor, dacă acesta s-ar fi prăbuşit de bucurie peste balustrada de piatră a terasei.

Aşadar, trăsura doctorului Gaspar se apropia de palat. De-acum nu mai era nevoie de binoclu şi de cunoştinţele profesorului de geografie. De-acum, toată lumea vedea cu ochiul liber trăsura şi calul alb.

Fericită clipă! Trăsura se opri lîngă ultimul pod. Garda se dădu în lături. Moştenitorul îşi agita mîinile şi ţopăia, scuturîndu-şi buclele aurii. În sfîrşit, el văzu lucrul cel mai important. Un omuleţ mic, mişcîndu-se stîngaci, ca un bătrînel, coborî din trăsură. Gardienii stăteau respectuoşi în faţa lui, scoţîndu-şi săbiile şi dîndu-i onorul. Omuleţul scoase din trăsură o păpuşă minunată, ca un buchet roz, proaspăt, împletit cu panglici.

Era un tablou minunat, sub cerul albastru al dimineţii, în strălucirea ierbii şi a soarelui.

Peste cîteva clipe, păpuşa era în palat. Întîlnirea avu loc în felul următor: păpuşa se mişcă fără ajutorul cuiva.

O, Suoc îşi juca perfect rolul! Dacă ar fi nimerit în societatea celor mai autentice păpuşi, fără îndoială, ele ar fi considerat-o păpuşă ca şi ele.

Suoc era liniştită. Simţea că rolul îi reuşeşte.

„Sînt lucruri mai dificile, gîndea ea. De exemplu, să jonglezi cu lampa aprinsă sau să execuţi dublu salt mortal..."

Or, lui Suoc i se întîmplase să facă la circ şi una şi alta.

Cu alte cuvinte, ei nu-i era frică. Chiar îi plăcea acest joc. Mai emoţionat era doctorul Gaspar. El mergea în urma lui Suoc. Ea înainta cu paşi mici, ca o balerină ce merge în vîrful degetelor. Rochiţa ei se agita, tremura şi foşnea.

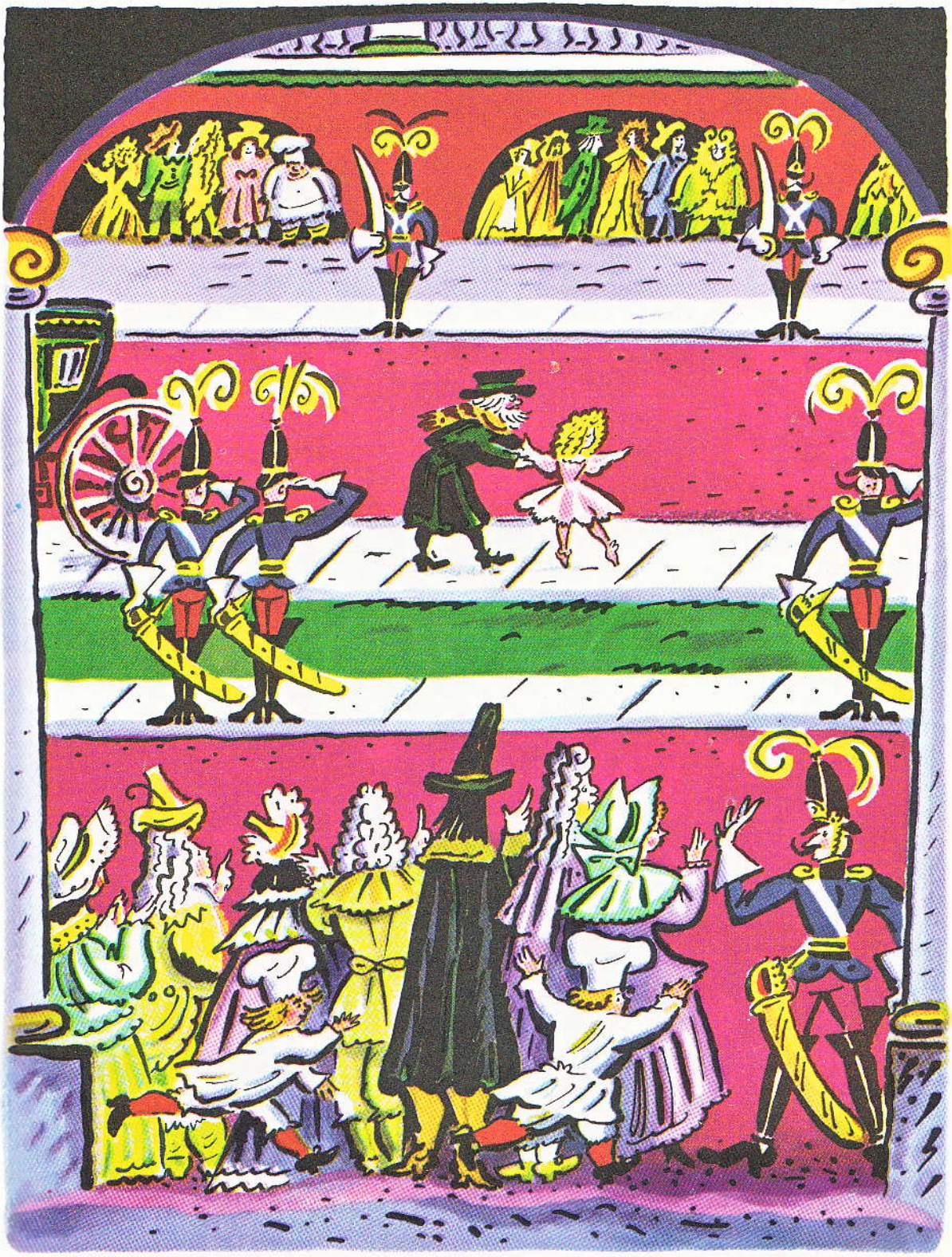

Parchetul lucea. Suoc se oglindea în el ca un nouraş roz. Era foarte mică în comparaţie cu înălţimea sălilor, care păreau şi mai înalte datorită luciului parchetului, şi mai late datorită oglinzilor.

Puteai să crezi că un coşuleţ cu flori pluteşte pe o mare liniştită.

Ea trecea veselă şi zîmbitoare pe lîngă gardieni, pe lîngă oameni îmbrăcaţi în piele şi metal, care o priveau ca fermecaţi, pe lîngă funcţionarii care zîmbeau pentru prima dată în viaţa lor. Ei se dădeau în lături, lăsîndu-i drum liber, de parcă ea ar fi fost stăpîna acestui palat, care reintra în drepturile ei.

Se făcuse atîta linişte, încît se auzeau paşii ei uşori, sunînd ca petalele cînd cad. Iar de sus, pe o scară foarte largă, la fel de mic şi zîmbitor, cobora în întîmpinarea păpuşii moştenitorul Tutti.

Erau de aceeaşi înălţime.

Suoc se opri.

„Aşadar, acesta e moştenitorul Tutti!" îşi zise ea în gînd.

În faţa ei stătea un băieţaş slab, ce semăna cu o fetiţă rea, cu ochii cenuşii şi puţin trişti, înclinîndu-şi într-o parte capul cu părul zburlit.

Suoc ştia cine era Tutti. Suoc ştia cine erau cei Trei Grăsani. Ştia că cei Trei Grăsani jefuiseră tot metalul, tot cărbunele, toată pîinea, dobîndite prin munca poporului sărac şi flămînd. Ea ţinea bine minte pe bătrîna nobilă care îşi asmuţise slugile asupra ei. Ştia că aceştia toţi formau o singură societate: cei Trei Grăsani, bătrînele nobile, fercheşii, comercianţii, gardienii, toţi aceia care l-au pus pe armurierul Prospero în cuşca de fier şi au umblat să-l prindă pe celălalt prieten al ei, gimnastul Tibul.

Cînd venea încoace, spre palat, ea credea că moştenitorul Tutti îi va părea respingător, ceva în genul bătrînei nobile, care-şi ţinea afară întotdeauna limba lungă şi subţire, de culoarea zmeurei.

Însă nu simţi nici o repulsie. Mai degrabă îi făcu plăcere cînd îl văzu.

Ea îl privea cu ochii ei cenuşii şi veseli.

— Tu eşti păpuşa? întrebă moştenitorul, întinzîndu-i mîna.

„Ce să fac? se sperie Suoc. Oare păpuşile vorbesc? Vai, nu m-au prevenit!... Nu ştiu cum se purta acea păpuşă pe care au sfîrtecat-o gardienii..."

Dar doctorul Gaspar îi veni într-ajutor.

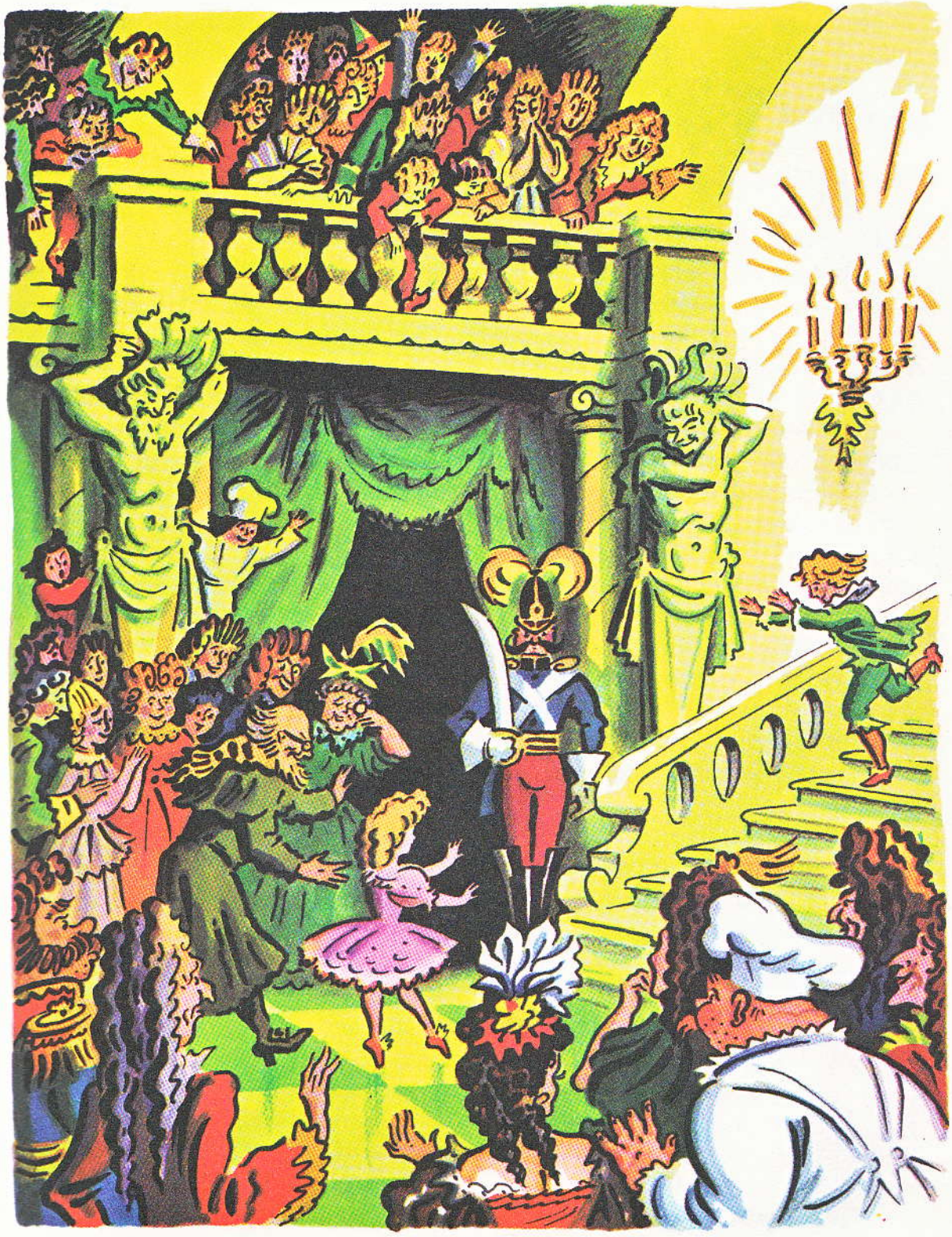

— Domnule moştenitor, zise el solemn, eu am însănătoşit păpuşa! După cum vedeţi, nu numai că i-am redat viaţa, dar am făcut ca această viaţă să fie minunată. Fără îndoială, păpuşa a devenit mai frumoasă, apoi a căpătat o rochie nouă splendidă şi, lucrul cel mai important, am învăţat-o să vorbească, să creeze cîntece şi să danseze.

— Ce fericire! zise moştenitorul încet.

„E timpul să acţionez", hotărî Suoc.

Şi aci, micuţa actriţă de la teatrul de bîlci al unchiaşului Brizac şi-a făcut debutul pe o scenă nouă.

Scena era sala principală a palatului. Iar spectatori s-au adunat mulţi. Ei se înghesuiau din toate părţile: pe palierul de sus al scărilor, prin galerii, la balcoane. Se înghesuiau la ferestrele rotunde, umpleau balcoanele, se urcau pe coloane, pentru a vedea şi asculta mai bine.

O mulţime de capete şi umeri, de cele mai diferite culori, înveşmîntate pestriţ, luceau în lumina puternică a soarelui.

Suoc vedea feţele care se uitau la ea cu zîmbete largi.

Bucătarii, cu degetele răsfirate, de pe care se scurgeau, ca răşina de pe crengi, sucuri roşii, dulci, sau sosuri grase de culoare maro; miniştrii în uniforme de gală, împodobite cu fireturi multicolore, ca nişte maimuţe travestite în cocoşi; muzicanţii mici şi grăsuţi, îmbrăcaţi în fracuri strîmte; doamnele de onoare şi cavalerii, doctorii gîrbovi, savanţii cu nasurile lungi, curieri ciufuliţi, iuţi de picior, servitorimea îmbrăcată nu mai prejos decît miniştrii.

Toată această masă de oameni se îngrămădea care pe unde apuca.

Şi toţi tăceau. Toţi, cu răsuflarea oprită, priveau fiinţa mică şi roz, care, cu liniştea şi demnitatea unei fetiţe de doisprezece ani, întîmpina sutele de priviri. Ea nu se simţea intimidată de loc. Aceşti spectatori nu erau mai severi decît spectatorii de prin pieţe, unde, aproape în fiecare zi, Suoc dădea reprezentaţii. Vai, aceia erau spectatori foarte pretenţioşi; gură-cască, soldaţii, actorii, şcolarii şi micii vînzători! Şi Suoc nu se temea nici de spectatorii aceia. Iar ei spuneau:

— Suoc e cea mai bună actriţă din lume!...

Şi aruncau pe covoraşul ei ultimii bani mărunţi. Or, cu aceste monede se putea cumpăra doar o plăcintă cu ficat, care pentru o dansatoare de circ ţinea loc de gustare de dimineaţă, de masă de prînz şi de cină.

Şi iată că Suoc începu să-şi joace rolul ei de păpuşă cu adevărat.

Ea îşi apropie vîrful picioarelor, apoi se săltă pe degete, ridică mîinile îndoite din cot spre cap şi, mişcînd degetul mic de la ambele mîini, ca mandarinii chinezi, începu să cînte un cîntec. Îşi clătina capul cînd la stînga, cînd la dreapta, în ritm cu cîntecul.

Zîmbea cochet şi şiret, însă tot timpul căuta ca ochii ei să fie rotunzi şi larg deschişi, ca la toate păpuşile...

Ea cîntă aşa:

Bunul şi iubitul nostru doctor Gaspar
Cu ştiinţa sa atotcuprinzătoare
M-a readus de la al morţii hotar
Şi iată-mă sînt vie şi surîzătoare.
Sînt iar în faţa ta, priveşte-mi bine
Zîmbetul de fericire plin
Şi ascultă-mi glasul căci numai la tine
Tot timpul m-am gîndit ca să revin.
Dar drumul eu l-am rătăcit
Te-am căutat din loc în loc
Şi iată în sfîrşit te-am regăsit
Oare ai uitat de-al sorei tale nume Suoc?
Sînt iarăşi vie, bucură-te, frate,
Eu te-am visat jelindu-mă cu foc
De multe ori în somnul meu de moarte
Ai fi putut s-o uiţi pe Suoc!
Priveşte-mi tremurul din al genelor joc
Şi părul ce pe tîmple se revarsă
Şi nu uita că surioara-ţi Suoc
Are nume ce străluminează!

— Suoc, repetă încet Tutti.

Ochii lui erau plini de lacrimi şi de aceea părea că nu are doi ochi ci patru.

Păpuşa termină cîntecul şi făcu o reverenţă. Sala răsuflă extaziată. Toţi se mişcară, dădură din cap şi plescăiră din limbă.

Într-adevăr, melodia cîntecului era fermecătoare, deşi puţin tristă pentru o voce atît de tînără, dar glasul răsuna atît de minunat, încît părea că iese dintr-un gît de argint sau de sticlă.

— Cîntă ca un înger, se auzi în liniștea din sală vocea dirijorului.

— Numai că e puțin cam straniu cîntecul ei, observă un demnitar, sunîndu-și decorațiile.

Cu aceasta, critica luă sfîrșit. În sală intrară cei Trei Grăsani. Aglomerația din sală putea să le pară neplăcută, de aceea toți s-au repezit spre ieșire. Bucătarul, în învălmășeală, se propti cu toate cele cinci degete de la o mînă, cu întreaga lor încărcătură de suc de zmeură, în spinarea unei doamne frumoase. Ea țipă și cu această ocazie se descoperi că avea dantură falsă, căci dantura îi căzu din gură. Căpitanul de gardă, gras, călcă cu cizma lui urîtă și grosolană frumoasa dantură.

Se auzi: hrșt, hrșt! și maestrul de ceremonie, întorcîndu-se, zise dojenitor:

— Ați aruncat nuci! Trosnesc sub picioare! E revoltător!

Frumoasa doamnă care-și pierduse dantura vru să țipe și chiar ridică mîinile, dar, vai, o dată cu dantura își pierduse și glasul. Bolborosi doar ceva de neînțeles.

Peste puțin, în sală nu mai rămăsese nici un om de prisos. Doar cei cu oarecari răspunderi.

Și, iată, doctorul Gaspar și Suoc se înfățișară înaintea celor Trei Grăsani.

Cei Trei Grăsani nu păreau prea tulburați de evenimentele din ziua trecută. Ceva mai înainte se jucaseră în parc cu mingea, sub supravegherea medicului de serviciu. Aceasta o făceau ca exercițiu. Erau foarte obosiți. Fețele le străluceau de transpirație. Cămășile le erau lipite de spinare, semănînd cu niște pînze umflate de vînt. Unul dintre ei avea sub un ochi o vînătaie în formă de trandafir urît sau de broască frumoasă. Alt Grăsan se uita cu teamă la acest trandafir urît.

„Să știi că acesta l-a lovit cu mingea-n față și l-a decorat cu o vînătaie", își zise Suoc în gînd.

Grăsanul accidentat răsufla amenințător. Doctorul Gaspar zîmbea încurcat. În tăcere Grăsanii examinară atenți păpușa. Înfățișarea radioasă a moștenitorului Tutti le readuse buna dispoziție.

— Ei, spuse unul dintre cei Trei Grăsani, dumneata ești doctorul Gaspar Arneri?

Doctorul se înclină.

— Ei, cum e păpușa? întrebă altul.

— Fermecătoare, strigă Tutti.

Niciodată nu-l văzuseră Grăsanii atît de însuflețit.

— Foarte bine! Într-adevăr, arată bine...

Primul Grăsan își șterse fruntea cu palma, scoase un sunet ca un măcăit sever și spuse:

— Doctore Gaspar, ai executat ordinul nostru. Acum ai dreptul să-ți ceri răsplata.

Se făcu liniște.

Micul secretar, cu peruca roșcată, ținea pana pregătită pentru a nota dorința doctorului.

Doctorul începu să-și expună dorința:

— Ieri, în Piața Justiției, au fost ridicate zece eșafoade pentru executarea rebelilor...

— Ei vor fi executați astăzi, îl întrerupse Primul Grăsan.

— Tocmai despre asta este vorba. Rugămintea mea este: să li se dăruiască tuturor prizonierilor viața și libertatea. Cer să se anuleze execuția și să fie arse aceste eșafoade...

Secretarul roșcovan, auzind această cerere, de frică, scăpă pana. Penița bine ascuțită, pătrunse în piciorul celui de al Doilea Grăsan. Acesta țipă și începu să se învîrtească într-un picior. Primul Grăsan, cel cu vînătaia, rîse răutăcios: fusese răzbunat.

— Dracu' s-o ia! urlă al Doilea Grăsan, smulgîndu-și penița din picior ca pe o săgeată. Dracu' s-o ia! Pretenția asta e criminală! Nu ai dreptul să ceri asemenea lucruri!

Secretarul cel roșcovan fugi. Vaza cu flori pe care o răsturnase în fugă zbură după el și se sparse în bucăți, ca o bombă. Ieși un adevărat scandal. Al Doilea Grăsan își smulse penița și o aruncă în urma secretarului. Dar se poate oare, cu atîta osîndă, să fii un bun aruncător de lance? Penița nimeri în fundul gardianului de pază. Acesta însă, ca un slujitor zelos, rămase nemișcat. Penița rămase înfiptă mai departe în locul acela atît de nepotrivit pînă ce gardianul fu înlocuit în post.

— Cer să se dăruiască viața tuturor muncitorilor condamnați la moarte. Cer să se ardă eșafoadele, repetă doctorul cu glas scăzut dar ferm.

Drept răspuns, se auziră țipetele Grăsanilor. Îți făcea impresia că cineva rupe niște surcele.

— Nu! Nu! Nu! Pentru nimic în lume! Ei vor fi executați!

— Mori, șopti doctorul păpușii.

Suoc înțelese ce i se cerea. Se ridică din nou în vîrful degetelor, țipă și se clătină. Rochița ei tremura ca aripile unui fluturaș prins, capul se plecă — în orice clipă păpușa era gata să se prăbușească.

Moștenitorul se repezi spre ea.

— Vai! Vai! strigă el.

Suoc ţipă şi mai trist.

— Iată, zise doctorul Gaspar, vedeţi? Păpuşa îşi va pierde din nou viaţa. Mecanismul din ea este prea sensibil. Se va defecta definitiv dacă nu-mi veţi îndeplini cererile. Eu cred că domnul moştenitor va fi foarte nemulţumit dacă păpuşa lui va deveni o cîrpă roz care nu va mai fi bună de nimic.

Pe moştenitor îl cuprinse furia. El începu să dea din picioare, ca un pui de elefant. Îşi miji ochii şi începu să dea din cap.

— Pentru nimic în lume! Auziţi? Pentru nimic în lume! ţipă el. Îndepliniţi rugămintea doctorului! Eu nu voi da păpuşa mea! Suoc! Suoc! începu el să plîngă.

Desigur că Grăsanii cedară. Ordinul fu dat. Graţierea fu anunţată. Fericit, doctorul Gaspar plecă acasă.

„Voi dormi douăzeci şi patru de ore“, îşi zicea în gînd doctorul în drum spre casă.

Intrînd în oraş, auzi discutîndu-se că în Piaţa Justiţiei ard eşafoadele şi că bogătaşii sînt adînc nemulţumiţi că execuţia nevoiaşilor răzvrătiţi nu va mai avea loc.

Şi aşa, Suoc rămase în palatul celor Trei Grăsani.

Tutti ieşi cu ea în grădină.

Moştenitorul strivea florile, intra în sîrma ghimpată şi cît p-aci era să cadă în bazin. De fericire, nu lua în seamă nimic.

„Oare el nu vede că sînt o fetiță vie? se mira Suoc. Eu nu m-aș fi lăsat păcălită astfel."

A fost adus dejunul. Suoc văzu prăjiturile și-și aminti că abia în toamna anului trecut reușise să mănînce o prăjitură. Dar și atunci bătrînul August spusese că nu era prăjitură, ci turtă dulce. Prăjiturile moștenitorului Tutti erau minunate. Zece albine zburau spre ele, luîndu-le drept flori.

„Cum să procedez? se chinuia Suoc. Oare păpușile mănîncă? Sînt diferite păpuși... Vai, ce poftă am de-o prăjitură!"

Și Suoc nu mai putu răbda.

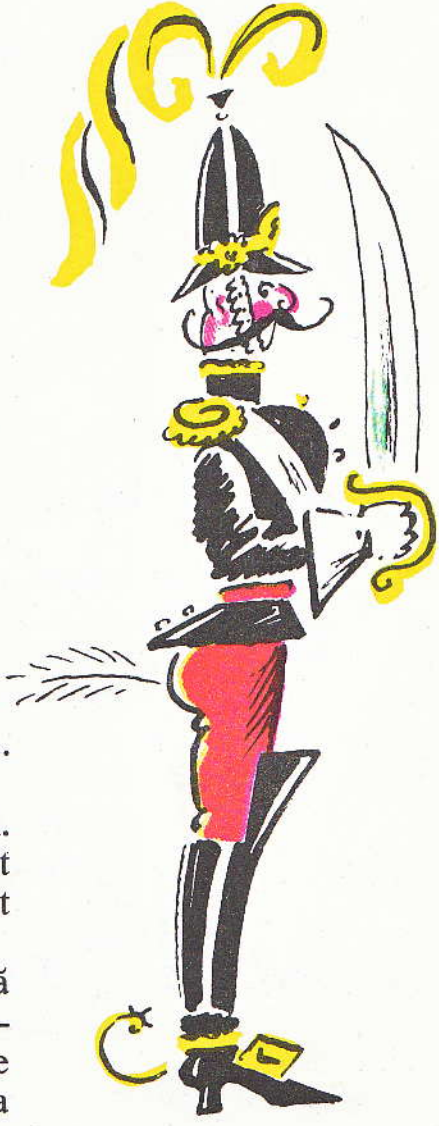

— Și eu vreau o bucățică... șopti ea. Roșeața îi îmbujoră obrajii.

— Ce bine! se bucură moștenitorul. Înainte, tu nu mîncai. Mi-era atît de urît să dejunez singur. Vai, ce bine! Ai căpătat poftă de mîncare...

Și Suoc mîncă o bucățică, apoi încă una, și încă una, și încă, și încă. Dar deodată, văzu că sluga care supraveghea de la distanță asupra moștenitorului se uita la ea; mai mult chiar, se uita la ea cu groază.

Sluga stătea cu gura căscată.

Servitorul avea dreptate.

Nu i se întîmplase niciodată să vadă păpuşi care să mănînce.

Suoc se sperie şi scăpă a patra prăjitură, cea mai fragedă şi garnisită cu un bob de strugure.

Totul se termină cu bine. Sluga îşi frecă ochii şi închise gura.

Moştenitorul vorbea întruna. Apoi, obosind, tăcu.

Se lăsă o linişte deplină, la ora aceea călduroasă. Vîntul de ieri, probabil, se dusese departe. Acum totul încremenise. Nici păsările nu mai zburau. Şi în această linişte Suoc, care şedea pe iarbă, alături de moştenitor, auzi un sunet neînţeles, ce se repeta la intervale regulate, ca tic-tacul unui ceasornic ascuns în vată. Doar că ceasul face „tic-tac", iar sunetul auzit era „tuc-tuc".

— Ce-i asta? întrebă ea.

— Ce? Moştenitorul îşi ridică sprîncenele ca un om mare într-un moment de uimire.

— Iată: tuc-tuc... E ceasul? Tu ai ceas?

Din nou se făcu linişte şi din nou, în această linişte, ceva făcea tuc-tuc. Suoc ridică degetul. Moştenitorul ascultă.

— Nu e ceasul, zise el încet. Asta-i inima mea de fier care bate.

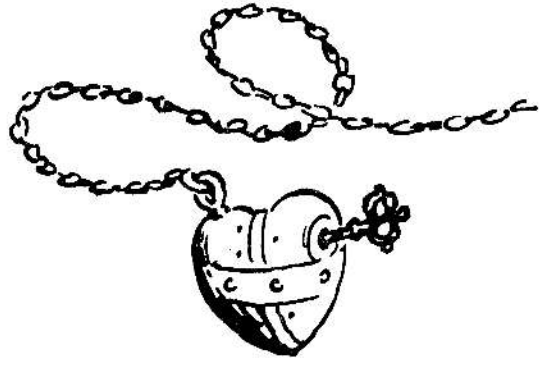

Capitolul X

Menajeria

La ora două, moştenitorul fu chemat în sala de studii. Era ora de meditaţii. Suoc rămase singură.

Desigur, nimeni nu-şi închipuise că Suoc era o fetiţă vie. După toate probabilităţile, adevărata păpuşă a moştenitorului Tutti ce se afla acum în stăpînirea profesorului de dans Un-doi-trei se purtase cu aceeaşi naturaleţe. Desigur, meşterul care crease acea păpuşă fusese foarte iscusit. E adevărat că ea nu mînca prăjituri. Însă, poate că moştenitorul Tutti avea dreptate: poate că ea pur şi simplu, nu avea poftă de mîncare.

Aşadar, Suoc rămase singură.

Situaţia ei era dificilă.

Palatul enorm, labirintul ieşirilor, scărilor, galeriilor.

Gardienii înspăimîntători, oameni străini, aspri, cu peruci de diferite culori, tăcerea şi strălucirea o înconjurau.

Pe ea nu o lua nimeni în seamă..

Stătea în dormitorul moştenitorului, lîngă fereastră.

„Trebuie întocmit un plan de acţiune, hotărî ea. Cuşca de

fier în care se află armurierul Prospero este în menajeria moştenitorului Tutti. Trebuie să pătrund în menajerie." Ştiţi deja că moştenitorului nu i se arătau copii vii. Niciodată nu fusese dus în oraş, nici chiar în vreun cupeu închis. El creştea în palat. I se făcea o anume educaţie, i se citeau cărţi despre împăraţi cruzi şi despre conducători de oşti. Oamenilor din jurul lui le era interzis să zîmbească. Toţi educatorii şi profesorii lui erau nişte bătrîni, înalţi şi slabi, cu buzele ţuguiate şi cu fălci de culoarea prafului de puşcă. Afară de aceasta, toţi sufereau de stomac. Or, în faţa acestei suferinţe omului nu-i vine să zîmbească.

Moştenitorul Tutti nu auzise niciodată un rîs vesel şi răsunător. Doar uneori ajungeau pînă la el rîsetele unui mezelar beat sau ale celor Trei Grăsani, care ospătau pe musafirii lor tot atît de graşi. Or, acestea se puteau numi rîsete? Erau răgete îngrozitoare, care te înfricoşau, nu te înveseleau.

Numai păpuşa zîmbea. Dar zîmbetul ei nu părea celor Trei Grăsani periculos. Şi afară de asta, păpuşa nu putea vorbi. Ea nu ar fi putut povesti moştenitorului Tutti despre atîtea lucruri ţinute departe de el, de parcul palatului, de garda cu tobe de la podurile metalice. De aceea, el nu cunoştea nimic despre popor, despre sărăcie, despre copiii flămînzi, despre fabrici, mine, închisori, despre ţărani şi despre felul în care bogăţaşii obligau pe nevoiaşi să le muncească şi cum îşi însuşeau tot produsul mîinilor slăbite, ale celor umili. Cei Trei Grăsani voiau să-l educe pe moştenitor în aşa fel încît el să devină cît mai rău şi mai crud. L-au izolat de lumea copiilor şi i-au amenajat o menajerie.

„Mai bine să se uite la animale, hotărîră ei. Are o păpuşă fără suflet şi va avea şi animale fioroase. Să vadă cum sînt hrăniţi tigrii cu carne crudă şi cum înghite şarpele boa iepurii vii. Să asculte răgetul fiarelor de pradă şi să privească în pupilele lor roşii, diavoleşti. Astfel va învăţa să fie crud."

Lucrurile însă nu se desfăşurau aşa cum voiseră Grăsanii.

Moştenitorul Tutti învăţa sîrguincios, asculta istorisiri îngrozitoare despre luptători şi împăraţi, se uita cu ură la nasurile buboase ale educatorilor, însă nu devenea crud.

Tovărăşia păpuşii îi plăcea mai mult decît aceea a fiarelor.

Desigur, puteţi să spuneţi că e ruşinos ca un băiat de doisprezece ani să se joace cu păpuşile. La această vîrstă, mulţi ar prefera să vîneze tigrii. Dar aci era un mister pe care-l veţi afla mai tîrziu.

Să revenim la Suoc.

Ea hotărî să aştepte seara. Într-adevăr, o păpuşă care umblă singură ziua în amiaza mare prin palat ar putea da loc la bănuieli. După lecţii s-au reîntîlnit.

— Ştii, zise Suoc, cînd eram bolnavă la doctorul Gaspar, am avut un vis ciudat. Se făcea că m-am transformat din păpuşă într-o fetiţă vie... Şi eram actriţă de circ. Trăiam într-un teatru ambulant, alături de alţi actori. Teatrul se muta din loc în loc, oprindu-se la iarmaroace, în pieţe mari, unde dădea reprezentaţii. Eu umblam pe sîrmă, dansam, ştiam să execut exerciţii dificile de acrobaţie, jucam diferite roluri în pantomimă.

Moştenitorul o asculta privind-o cu ochii mari.

— Eram foarte săraci. Deseori nu aveam ce mînca. Aveam un cal mare şi alb. Purta numele de Anra. Călăream pe el şi jonglam stînd în picioare pe şaua lui lată, acoperită cu atlas galben, zdrenţuit. Calul a murit, deoarece o lună întreagă am avut prea puţini bani pentru a-l putea hrăni bine...

— Săraci? întrebă Tutti. Nu înţeleg. De ce aţi fost săraci?

— Dădeam reprezentaţii pentru săraci. Ei ne aruncau bănuţi de aramă, iar uneori, după reprezentaţie, pălăria cu care clovnul August cutreiera printre spectatori rămînea goală.

Moştenitorul Tutti nu înţelegea nimic.

Suoc îi povesti pînă se înseră. Ea îi vorbi despre viaţa grea de mizerie, despre oraşul atît de mare, despre bătrîna nobilă care voise s-o bată, despre copiii vii, asupra cărora bogătaşii asmut ciinii, despre gimnastul Tibul şi despre armurierul Prospero, despre felul în care muncitorii, minerii, matrozii vor să nimicească puterea celor bogaţi şi graşi.

Cel mai mult i-a vorbit despre circ. Treptat, treptat, ea se însufleţi şi uită că-i povesteşte doar un vis.

— De mult locuiesc în teatrul ambulant al unchiaşului Brizac. Nici că-mi mai aduc aminte de cînd ştiu să dansez, să călăresc şi să lucrez la trapez. Vai, ce lucruri minunate am învăţat! şi ea bătu din palme. Iată, de exemplu, duminica trecută am dat reprezentaţie în port. Am cîntat un vals din sîmbure de caisă...

— Cum, din sîmbure de caisă?

— A, tu nu ştii? N-ai văzut niciodată un fluier făcut din sîmburi de caisă? E foarte simplu. Am strîns doisprezece sîmburi şi am făcut fluiere din ei. I-am frecat de piatră, pînă ce le-am făcut o gaură mică...

— Ce interesant!

— Se poate fluiera un vals nu numai cu doisprezece sîm-

buri de caisă. Eu știu să fluier și cu cheia...

— Cu cheia? Cum? Arată-mi! Am o cheie fermecată...

Cu aceste cuvinte, moștenitorul Tutti își descheie haina și scoase de la gît un lănțișor subțire, de care atîrna o cheiță albă.

— Iat-o!

— De ce o ascunzi la piept? îl întrebă Suoc.

— Această cheie mi-a fost dată de cancelar. Este cheia unei cuști din menajeria mea.

— Dar ce, tu ții ascunse la tine cheile tuturor cuștilor?

— Nu. Mi s-a spus însă că această cheie este cea mai importantă. Trebuie s-o păstrez...

Suoc îi arătă moștenitorului arta sa. Ea fluieră un cîntec minunat, ținînd cheia cu gaura în sus, în dreptul buzelor țuguiate.

Moștenitorul era atît de încîntat, încît uită de cheia ce-i fusese încredințată spre păstrare. Cheia rămase la Suoc. Ea o vîrî repede în buzunarul de dantelă roz.

Se înserase. Pentru păpușă se pregăti o cameră separată, alături de dormitorul moștenitorului Tutti.

Moștenitorul Tutti adormi și visa lucruri ciudate: măști caraghioase, cu nasuri mari; un om care purta pe spinarea lui goală și galbenă o piatră enormă, bine cioplită, în timp ce un grăsan îl lovea cu un bici negru; un copil zdrențăros care mînca niște cartofi și o doamnă nobilă, gătită în dantele, care călărea un cal alb și fredona un vals respingător, cu ajutorul a doisprezece sîmburi de caisă...

În timpul acesta, în cu totul altă parte, departe de acest dormitor mic, la unul din capetele parcului, iată ce se petrecea. Să nu credeți că se întîmpla ceva deosebit. Nu numai moștenitorul Tutti avea vise stranii în acea noapte. Un vis demn de mirare a visat și gardianul care adormise în post, la intrarea în menajeria moștenitorului Tutti.

El stătea pe un mic stîlp de piatră, proptindu-se cu spatele de gratii și moțăind plăcut. Își ținea sabia cu teaca mare și lucioasă între genunchi. Pistolul stătea liniștit la brîu într-o parte, sub eșarfa de mătase neagră. Alături, pe pietriș, stătea un felinar cu sticla prinsă într-o rețea de sîrmă care lumina cizmele gardianului și o omidă lungă, ce căzuse de pe frunze drept pe mîneca lui.

Tabloul părea cu totul pașnic.

Așadar plantonul dormea și visa un vis neobișnuit. El visa că se apropiase de el păpușa moștenitorului Tutti. Era întocmai ca și azi-dimineață, cînd o adusese doctorul Gaspar Arneri. Aceeași

rochiță roz, fundulițe, dantele, fluturași. Numai că acum, în vis, ea părea o fetiță vie. Ea se mișca ușor, uitîndu-se în stînga și în dreapta, tresărea și ducea degetul la buze.

Felinarul îi lumina figura mică. Gardianul zîmbi în vis.

Apoi oftă și se așeză mai comod, proptindu-se cu spatele în gratii și cu nasul în trandafirul de fier din ornamentația gratiilor.

Atunci, Suoc, văzînd că plantonul doarme, luă felinarul și, în vîrful picioarelor, cu mare băgare de seamă, trecu dincolo de gratii.

Gardianul sforăia zgomotos și, în somn, i se părea că în menajerie rag tigrii.

În realitate, era liniște. Animalele dormeau.

Felinarul lumina doar o mică porțiune. Suoc înainta încet, căutînd să pătrundă întunericul. Dar, spre norocul ei, noaptea nu era întunecoasă. Stelele sclipeau, iar lumina felinarelor agățate în parc ajungea în acest loc îndepărtat printre vîrfurile copacilor și ale clădirilor.

De la împrejmuire, fetița merse pe o alee îngustă, printre tufe mărunte, învăluite de flori albe.

Apoi, dintr-o dată, simți mirosul fiarelor. Îi era bine cunoscut: odată, la teatrul ambulant, lucrase un dresor cu trei lei și un dog de Ulmsc. Suoc ieși pe o platformă deschisă. Împrejur se vedeau niște umbre negre, asemenea unor căsuțe mici.

— Cuști, șopti Suoc.

Inima îi bătea puternic.

Nu-i era frică de fiare, deoarece în general, cei care dau reprezentații de circ nu sînt fricoși. Îi era frică doar ca nu cumva vreo fiară să se trezească de zgomotul pașilor ei și de lumina felinarului, să înceapă să ragă și să trezească plantonul.

Ea se apropie de cuști.

„Unde o fi oare Prospero?" se frămînta ea.

Suoc ridică felinarul mai sus și se uită în cuști. Totul era nemișcat și liniștit. Lumina felinarului se izbea de gratiile cuștilor și luneca în fîșii neregulate peste trupurile ce dormeau dincolo de aceste gratii.

Văzu urechi mari, pufoase, cîteodată o labă întinsă, altădată un spate vărgat. Vulturii dormeau cu aripile desfăcute, semănînd cu niște blazoane vechi. În fundul unor cuști se profilau niște grămezi ciudate.

Într-o colivie, îndărătul gratiilor subțiri de argint stăteau

cocoţaţi pe mici stinghii aşezate la diferite înălţimi papagalii. Şi, cînd Suoc se opri lîngă această colivie, i se păru că unul dintre papagali, care stătea mai aproape de gratii, bătrîn, cu o bărbie roşie, lungă, şi-a deschis un ochi şi s-a uitat la ea. Şi ochiul lui semăna cu un sîmbure de lămîie secat.

Mai mult chiar! El îşi închise repede ochiul, prefăcîndu-se că doarme. Lui Suoc i se păru că zîmbea în barba roşie.

„Sînt o proastă", se linişti Suoc. Totuşi i se făcu frică.

În liniştea din jur cîte ceva trosnea, ba ici, ba colo cîrîia, piuia... Încearcă să intri noaptea într-un grajd sau să asculţi lîngă un coteţ de găini; te va mira liniştea şi totodată vei auzi atîtea zgomote mărunte, ba fîşîitul unei aripi, ba un clămpănit, ba trosnetul prăjinii pe care moţăie găinile, ba un sunet subţire ce a scăpat ca o picătură din gîtlejul păsării adormite.

„Unde-o fi Prospero? se gîndi din nou Suoc, cu o nelinişte crescîndă. Dacă o fi executat cumva astăzi şi în locul lui a fost băgat un vultur?"

Şi-n acel moment, din întuneric, o voce necunoscută rosti răguşit:

— Suoc!

Fetiţa mai auzi o respiraţie grea şi accelerată şi alte cîteva sunete ce păreau scheunăturile unui dulău bolnav.

— Vai! exclamă Suoc.

Ea îndreptă felinarul spre locul de unde se auzise chemată. Acolo se vedeau arzînd două lumini roşii. O matahală neagră stătea în cuşcă, asemenea unui urs, ţinîndu-se de gratii şi cu capul lipit de ele.

— Prospero! şopti Suoc.

Şi dintr-o dată îi trecu prin minte o mulţime de gînduri:

„De ce-o fi atît de înspăimîntător? E acoperit cu o blană de urs. În ochi are scîntei roşii. Are gheare lungi şi îndoite. E dezbrăcat. Nu e om, e gorilă..."

Suoc era gata să plîngă.

— În sfîrşit, ai venit, Suoc, vorbi matahala aceea îngrozitoare. Ştiam că am să te văd.

— Bine te-am găsit! Am venit să te salvez, îngînă Suoc cu o voce tremurîndă.

— Nu voi mai ieşi din cuşcă. Astăzi, voi muri, Suoc.

Şi din nou se auziră sunetele groaznice, schelălăituri. Matahala căzu, apoi se ridică şi din nou se lipi de gratii.

— Apropie-te, Suoc!

Suoc se apropie. Chipul acela groaznic o fixa cu privirea. Desigur, nu era un chip omenesc. Semăna mai mult cu capul unui lup. Şi mai îngrozitor era că urechile acestui lup aveau forma urechilor omeneşti, deşi erau acoperite cu un păr aspru şi scurt.

Suoc vru să-şi ascundă ochii cu mîna. Felinarul îi tremura în mînă. Pete galbene de lumină zburau prin văzduh.

— Ţi-e frică de mine, Suoc... Mi-am pierdut înfăţişarea de om. Nu-ţi fie frică! Apropie-te... Ai crescut, ai slăbit. Ai faţa tristă...

El vorbea cu greutate. Se lăsă tot mai jos şi, în sfîrşit, se culcă pe pardoseala de lemn a cuştii. Răsufla tot mai des, şi mai des, deschizînd larg gura cu dinţii lungi şi galbeni.

— Voi muri curînd. Eram sigur că te voi vedea înainte de moarte...

Întinse apoi mîna lui păroasă de maimuţă, căutînd ceva în întuneric. Se auzi un zgomot de parcă ar fi fost smuls un cui, apoi mîna-i groaznică se întinse printre gratii.

În mînă ţinea o tăbliţă mică de lemn.

— Ia-o. Aci este scris totul.

Suoc ascunse tăbliţa.

— Prospero! şopti ea.

Nu primi însă nici un răspuns.

Suoc apropie felinarul. Dinţii i se crispaseră pentru totdeauna într-un rînjet. Ochii-i tulburi se uitau sticloşi prin ea.

— Prospero! strigă Suoc, scăpînd felinarul. A murit! A murit Prospero!

Felinarul se stinse.

partea a IV-a

ARMURIERUL PROSPERO

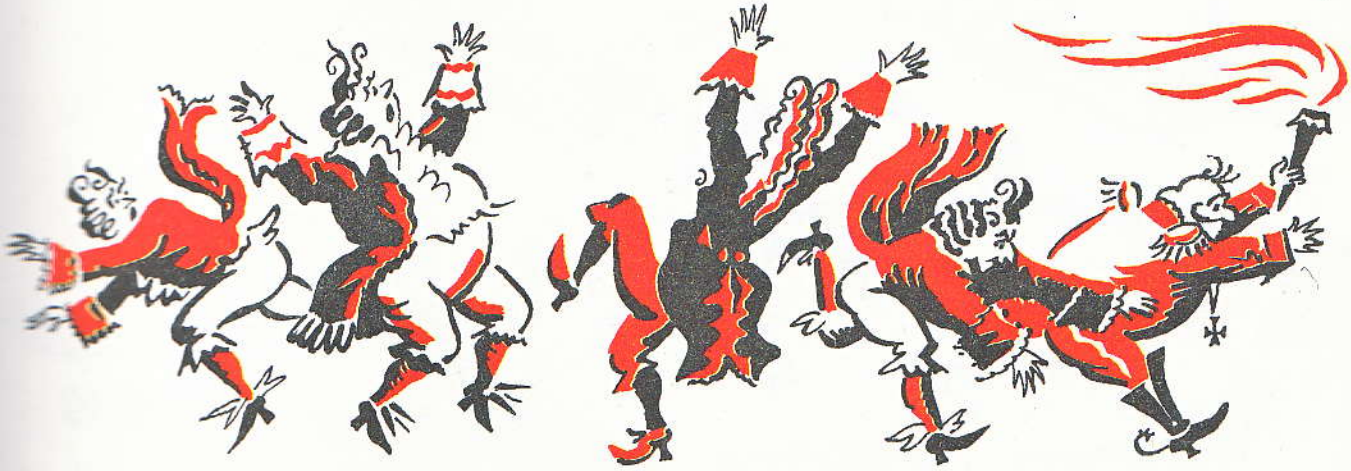

Capitolul XI

Devastarea cofetăriei

Gardianul cu care am făcut cunoştinţă, lîngă intrarea în menajerie, nu mult după ce Suoc i-a şterpelit felinarul cu sticla lui prinsă în reţeaua de sîrmă, se trezi din cauza zgomotului ce se stîrnise în menajerie.

Fiarele răgeau, urlau, ţipau, loveau cu cozile peste gratiile de fier, păsările băteau din aripi...

Gardianul căscă trosnind puternic din fălci, se întinse, lovindu-se dureros cu pumnul de grilaj, şi în sfîrşit, îşi veni definitiv în fire.

Atunci, sări în sus. Felinarul lipsea. Stelele străluceau lin. Aerul era îmbălsămat de parfumul iasomiei.

— La dracu!

Gardianul scuipă cu atîta necaz, încît scuipatul ţîşni ca un glonte şi reteză micul potir al unei flori de iasomie.

Concertul fiarelor răsuna cu o forţă crescîndă.

Gardianul dete alarma. Într-o clipă se adunară oameni cu torţele aprinse. Torţele trosneau. Gardienii se înjurau. Cineva se împiedică în sabie şi căzu spărgîndu-şi nasul de pintenul cuiva.

— Mi s-a furat felinarul!
— A intrat cineva în menajerie!
— Hoţii!
— Rebelii!

Gardianul cel cu nasul spart şi altul, cu pintenul strivit, precum şi alţi gardieni, sfîşiind întunericul cu torţele, porniră împotriva duşmanului necunoscut.

Dar nu descoperiră nimic suspect în menajerie.

Tigrii răcneau, deschizînd gurile lor roşii, puturoase. Leii se agitau prin cuşti, cuprinşi de o mare nelinişte. Papagalii făceau tărăboi... Ei se învîrteau ca un carusel multicolor. Maimuţele se balansau pe trapeze. Iar urşii mormăiau cu o voce frumoasă, de bas profund.

Apariţia torţelor aprinse şi a oamenilor tulbură şi mai mult această adunare.

Gardienii verificară toate cuştile.

Totul era în ordine.

Nu găsiră nici chiar felinarul pierdut de Suoc.

Deodată, gardianul cu nasul spart spuse:

— Stai! şi ridică în sus torţa.

Toţi se uitară în sus. Acolo se vedea coroana neagră a copacului. Nici o frunză nu se mişca. Era o noapte liniştită.

— Vedeţi? întrebă gardianul cu o voce fioroasă, agitînd torţa.
— Da, ceva roz...
— Mic...
— Stă jos...
— Proştilor! Ştiţi ce-i asta? E un papagal. A zburat din colivie şi s-a aşezat acolo. Dracu' să-l ia!

Gardianul de pază, care dăduse alarma, tăcea ruşinat.

— Trebuie să-l dăm jos. El a alarmat toate fiarele.
— Sigur. Urcă-te tu, Vurm. Tu eşti cel mai tînăr.

Cel care purta numele de Vurm se apropie de copac. Dar nu se putea hotărî.

— Urcă-te şi ia-l de barbă!

Papagalul stătea nemişcat. Penele lui roz se vedeau în desişul frunzelor, luminate de lumina torţelor.

Vurm îşi îndesă pălăria pe frunte şi se scărpină la ceafă.

— Mi-e frică... Papagalii muşcă foarte dureros.
— Prostule!

Totuşi Vurm se urcă în pom. Dar, la jumătatea trunchiului, se opri, şovăi o clipă, apoi alunecă în jos.

— Pentru nimic în lume! zise el. Asta nu este treaba mea. Nu știu să mă lupt cu papagalii.

În acest moment se auzi vocea mînioasă a unui bătrîn. Un om, tîrșindu-și pantofii, se grăbea prin întuneric spre gardieni.

— Nu trebuie să-l atingeți! strigă el. Nu-l deranjați!

Cel care striga era supraveghetorul principal al menajeriei. Era un mare savant, specialist în zoologie, adică știa la perfecție tot ce se putea ști despre animale.

Îl trezi zgomotul.

Locuia în apropiere de menajerie și alergase direct din pat, fără a-și scoate scufia, și avea o ploșniță mare și lucioasă pe nas.

Era foarte mîniat. Într-adevăr: niște soldați îndrăzniseră să se amestece în lumea lui, un nătărău oarecare vroia să-l apuce de barbă pe papagalul lui!

Gardienii se dădură la o parte.

Zoologul își ridică capul. Văzu și el de asemenea ceva roz printre frunze.

— Da, declară el, acesta este un papagal. Este cel mai bun papagal al meu. Întotdeauna e cu toane. N-are astîmpăr să stea în colivie. Acesta este Laura... Laura! Laura! începu el s-o cheme cu vocea pițigăiată. Îi place să fie tratată cu blîndețe. Laura! Laura!

Gardienii pufniră în rîs. În general, acest moșneguț îmbrăcat într-un halat înflorat, în papuci de casă, cu capul ridicat, de pe care atîrna pînă la călcîie ciucurele scufiei, apărea ca ceva amuzant printre gardienii uriași, printre torțele arzînd cu flăcări vii și urletele fiarelor.

Urmă apoi lucrul cel mai ridicol. Zoologul se căță în copac. Făcea acest lucru cu destulă agilitate — probabil nu era pentru prima oară. Un, doi, trei. În mai multe rînduri apărură de sub halat picioarele lui în lenjerie vărgată, și respectabilul moșneag se trezi sus, lîngă ținta călătoriei sale scurte, dar periculoase.

— Laura! murmură din nou el dulce și lingușitor.

Deodată un țipăt strident umplu menajeria, parcul și împrejurimile pe cel puțin un kilometru.

— E diavolul! strigă el.

Se vede că pe cracă, în loc de papagal, stătea un monstru.

Gardienii se dădură un pas înapoi. Zoologul se prăvăli de sus. Norocul, în chip de cracă, scurtă și suficient de rezistentă, îl salvă: rămase agățat de halat.

O, dacă alţi savanţi l-ar fi văzut pe respectabilul lor confrate în această postură, desigur că ei şi-ar fi întors privirile din respect faţă de chelia şi cunoştinţele lui. Halatul i se ridicase prea indecent.

Gardienii o luară la fugă. Flăcările torţelor din mîinile lor fluturau în vînt. Părea că în întuneric galopează cai negri, cu coame de foc.

Zarva din menajerie se potoli. Zoologul atîrna nemişcat. În schimb în palat începu agitaţia.

Cei Trei Grăsani, cu un sfert de ceas înainte de apariţia în copac a papagalului misterios, primiseră veşti neplăcute:

„În oraş domneşte dezordinea. Muncitorii au căpătat pistoale şi puşti. Ei trag în gardieni şi aruncă pe toţi grăsanii în rîu."

„Gimnastul Tibul este în libertate şi adună locuitorii de la periferii într-o oaste."

„Foarte mulţi dintre gardieni au plecat în cartierele muncitoreşti ca să nu mai slujească pe cei Trei Grăsani."

„Coşurile fabricilor nu mai fumegă. Maşinile stau. Minerii refuză să intre în galerii după cărbuni pentru bogătaşi."

„Ţăranii din împrejurimi se războiesc cu proprietarii moşiilor."

Iată ce raportaseră miniştrii celor Trei Grăsani.

Ca de obicei, din cauza neliniștii, cei Trei Grăsani începuseră să se îngrașe. Chiar sub ochii consiliului de stat, fiecare dintre ei își adăugă cîte o sută de grame.

— Nu mai pot! se tîngui unul dintre ei. Nu mai pot... E peste puterile mele... Of, of! Butonul de la guler mi s-a înfipt în gît...

Și pe dată i-a plesnit cu zgomot gulerul lui sclipitor.

— Mă îngraș! urla al doilea. Salvați-mă!

Iar al treilea se uita abătut la burta sa.

În felul acesta, în fața consiliului s-au ridicat două probleme: în primul rînd, să se găsească fără întîrziere mijlocul de a opri îngrășarea și, în al doilea rînd, să se înăbușe dezordinea din oraș.

În legătură cu prima problemă au hotărît următoarele:

— Dansuri!

— Dansuri! Dansuri! Da, desigur, dansuri. E cea mai bună cură de slăbire.

— Fără a se mai pierde o clipă, să fie invitat profesorul de dansuri. El va trebui să dea celor Trei Grăsani lecţii de balet.

— Da, se rugă Primul Grăsan, însă...

Tocmai în acest moment, din menajerie ajunse strigătul respectabilului zoolog, care văzuse în copac pe diavol în locul papagalului iubit, Laura.

Întregul guvern se repezi în parc, pe alei, către menajerie.

— Uf! Uf! Uf! se auzea în parc.

Treizeci de familii ale celor mai frumoşi fluturi, de culoare portocalie, cu nervuri negre, speriindu-se, au părăsit parcul.

Apăru o mulţime de torţe. O pădure întreagă de torţe aprinse

ce răspîndea miros de răşină. Această pădure alerga şi ardea. Cînd pînă la menajerie mai rămăseseră vreo zece paşi, tot ceea ce fugea rămase parcă dintr-o dată fără picioare. Şi îndată toţi, ca la o comandă, se traseră înapoi, urlînd şi ţipînd, căzînd claie peste grămadă, agitîndu-se şi căutîndu-şi scăparea. Torţele zăceau la pămînt, focul se răspîndi, fumul negru porni în valuri.

— O!

— A!

— Salvaţi-vă!

Parcul se cutremura de atîta larmă. Vîlvătaia se întinse, luminînd cu lucirile sale purpurii întreg acest spectacol al fugii şi al panicii.

Iar de acolo, din menajerie, de după gardul de fier, liniştit, cu paşi hotărîţi şi mari, înainta un om uriaş.

Şi în acea lumină, cu părul lui roşu şi cu ochii scînteind, într-o haină ruptă, el părea o vedenie înfiorătoare. Cu o mînă ţinea de zgarda împletită dintr-o bucată de lanţ o panteră. Fiara gălbuie şi zveltă, căutînd să se smulgă din zgarda oribilă, sărea, schelălăia, se zvîrcolea şi, ca un leu de pe fanionul unui cavaler medieval, ba scotea, ba înghiţea o limbă lungă, de culoarea zmeurei.

Iar cei care îndrăzniră să se uite înapoi văzură că pe celălalt braţ omul acesta ţinea o fetiţă într-o rochiţă sclipitoare, de culoare roz. Fetiţa se uita cu groază la pantera ce se zbătea furioasă, îşi trăgea picioarele în pantofiorii cu trandafiri aurii şi se lipea de umărul prietenului ei.

— Prospero! urlau oamenii fugind.

— Prospero! E Prospero!

— Salvaţi-vă!

— Păpuşa!

— Păpuşa!

Şi atunci, Prospero dădu drumul panterei.

Pantera, dînd din coadă, cu salturi mari, se aruncă după fugari.

Suoc sări de pe braţul armurierului. O mulţime de pistoale zăceau aruncate în iarbă. Suoc ridică trei pistoale. Două dintre ele le luă Prospero, iar unul îi rămase ei. Pistolul era aproape cît jumătate din înălţimea ei. Dar ea ştia cum se manevrează această drăcovenie neagră şi lucioasă: la circ învăţase să tragă cu pistolul.

— Să mergem! porunci armurierul.

Nu-i mai interesa ceea ce se petrecea în fundul parcului. Nu se mai gîndeau la ceea ce va face pantera după aceea.

Trebuia găsită ieşirea din palat. Trebuiau să se salveze.

Unde oare se află cratiţa secretă, despre care povestise Tibul? Unde-i cratiţa misterioasă prin care se salvase vînzătorul de baloane?

— La bucătărie! La bucătărie! strigă Suoc, gesticulînd cu pistolul din mers.

Alergau prin beznă, răvăşind tufele şi stîrnind păsărelele adormite. Vai, cît de mult suferise rochiţa minunată a lui Suoc!

— Miroase a ceva dulce, zise deodată Suoc, oprindu-se sub nişte ferestre luminate.

Şi, în loc de deget, aşa cum faci cînd vrei să atragi atenţia cuiva, ea ridică pistolul cel negru. Gardienii care se apropiau în fugă de dînşii îi zăriră abia cînd fură cocoţaţi tocmai în vîrful unui copac. După o clipă, de pe crengile ce se întindeau spre casă, ei trecură pe fereastra principală.

Era aceeaşi fereastră prin care ieri intrase zburînd, vînzătorul de baloane.

Era fereastra cofetăriei.

Aci, cu toată ora tîrzie şi cu toată panica, lucrul era în toi. Întreg personalul, cofetari şi băieţi ştrengari, cu tichii albe, era în plină activitate: preparau un compot special pentru masa de a doua zi în cinstea reîntoarcerii păpuşii moştenitorului Tutti. De data aceasta se hotărîse să nu se mai facă tort, de teamă ca nu cumva vreun alt musafir zburător să distrugă crema franţuzească şi fructele zaharisite, de o excepţională calitate.

În mijlocul bucătăriei se afla un cazan. În el fierbea apă. Aburul alb învăluia totul. Sub acest văl protector, ajutorii de bucătar se simţeau tare fericiţi: ei tăiau fructele pentru compot.

Şi aşa... Dar aci, prin aburi şi învălmăşeală, cofetarii văzură un tablou înspăimîntător.

În faţa ferestrei, crengile se legănară, frunzele foşniră, ca inaintea vijeliei şi pe pervazul ferestrei apărură două fiinţe: un gigant cu părul roşu şi o fetiţă.

— Sus mîinile! strigă Prospero. În fiecare mînă avea cîte un pistol.

— Nici o mişcare! zise Suoc cu o voce sonoră, ridicînd pistolul.

Două duzini de mîneci albe se ridicară fără a mai aştepta altă invitaţie mai convingătoare.

Apoi începură să zboare cratiţele.

Era o adevărată devastare a domeniului de sticlă şi de aramă fierbinte, dulce şi aromat al cofetăriei.

Armurierul căuta cratiţa cea mai importantă. În ea era scăparea lui şi a micii lui salvatoare.

El răsturna borcanele, împrăştia tigăile, pîlniile, farfuriile şi tăvile. Cioburile de sticlă zburau în toate părţile, zdrăngănind cu zgomot şi bubuituri; făina vărsată forma o trombă, aşa cum formează Simunul în Sahara; se ridicau vîrtejuri de migdale, stafide, cireşe; zahărul tos se revărsa de pe poliţe cu zgomot de cascadă; inundaţia de sirop se ridicase la trei sferturi de metru; apa împroşca, fructele se rostogoleau şi se prăbuşeau turnurile de cratiţe de aramă... Totul fu răsturnat cu fundul în sus. Aşa se întîmplă cîteodată în vis, cînd ştii că visezi, şi tocmai de aceea poţi să faci tot ce vrei.

— Este! ţipă Suoc. Iat-o!

Ceea ce căutau fu găsit. Capacul zbură peste grămada de ruine şi căzu în lacul dens, de culoare zmeurie, verde şi galben al siropurilor. Prospero văzu cratiţa fără fund.

— Fugi! strigă Suoc. Te voi urma îndată.

Armurierul intră în cratiţă. Şi, dispărînd în ea, auzi urletele celor ce rămăseseră în cofetărie.

Suoc nu mai avu timp să fugă. Pantera, care-şi continuase fuga ei înspăimîntătoare prin parc şi prin palat, apăru aci. Rănile produse de gloanţele gardienilor înfloreau blana ei ca nişte trandafiri.

Cofetarii se prăbuşiră într-un ungher. Suoc, uitîndu-şi de pistol, aruncă în panteră cu o pară ce-i căzu sub mînă.

Fiara se repezi după Prospero, cu capul în cratiţă. Se prăbuşi după el în galeria îngustă şi întunecoasă. Toţi îi văzură coada galbenă ieşind din cratiţă ca dintr-o fîntînă. Apoi dispăru totul.

Suoc îşi acoperi ochii cu mîinile:

— Prospero! Prospero!

Iar cofetarii rîseră sinistru. Apoi intrară gărzile. Uniformele lor erau rupte, feţele acoperite de sînge, pistoalele fumegau: se luptaseră cu pantera.

— Prospero e pierdut! Îl va sfîşia pantera! Atunci îmi este indiferent. Mă predau, spuse Suoc.

Ea vorbea liniştit, coborîndu-şi mînuţa în care ţinea pistolul enorm.

Deodată răsună o împuşcătură. Prospero, fugind prin galeria

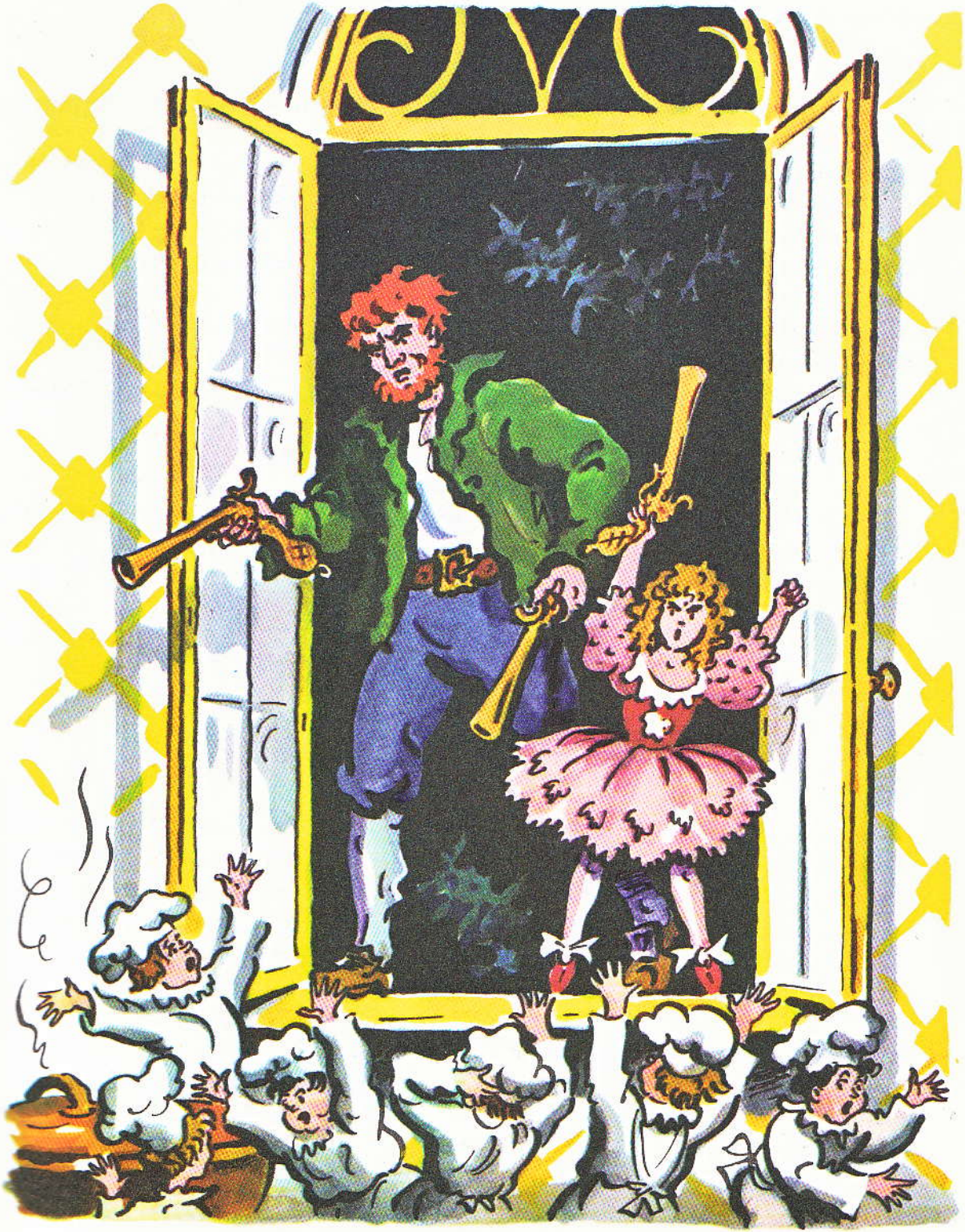

subterană, trăsese în pantera ce-l urmărea.

Gardienii se adunară la gura cratiței. Lacul de sirop le ajungea pînă la jumătatea cizmelor lor uriașe.

Unul dintre ei se uită în cratiță, apoi vîrînd mîna în ea, încercă să tragă ceva afară. Atunci îi săriră încă doi într-ajutor. Sforțîndu-se, ei au scos, trăgîndu-l de coadă, animalul mort, împușcat la intrarea în galerie.

— E mort, zise gardianul, răsuflînd greu.

— Trăiește! Trăiește! L-am salvat pe prietenul poporului!

Așa se bucura Suoc. Sărmana micuță Suoc avea rochița sfîșiată, iar trandafirii aurii din păr și de pe pantofi — mototoliți.

Se îmbujorase de bucurie.

Își îndeplinise sarcina primită de la prietenul ei gimnastul Tibul: îl salvase pe armurierul Prospero.

— Așa! zise gardianul, apucînd-o pe Suoc de mînă. Să vedem păpușă mult lăudată, ce vei face acum! Să vedem...

— Să fie dusă în fața celor Trei Grăsani...

— Te vor condamna la moarte.

— Tîmpitule! răspunse liniștită Suoc, lingînd de pe dantela roză o pată dulce de sirop, ce-i căzuse pe rochiță atunci cînd Prospero devasta cofetăria.

Capitolul XII

Profesorul de dans Un-Doi-Trei

Ce s-a mai întîmplat cu păpuşa dată în vileag nu se ştie deocamdată. Afară de aceasta, ne vom abţine pentru moment să dăm alte explicaţii, şi anume: ce papagal era în copac şi de ce se speriase venerabilul zoolog, care, poate, şi acum atîrnă de o cracă, ca o cămaşă spălată şi întinsă la uscat; cum a scăpat armurierul Prospero, şi de unde apăruse pantera; cum ajunsese Suoc în braţele armurierului; ce monstru fusese acela care avea grai omenesc; ce tăbliţă îi dăduse acesta lui Suoc şi de ce el a murit... Totul se va lămuri la timpul său. Vă asigur că nu s-au întîmplat nici un fel de minuni, ci totul s-a petrecut, aşa cum spun savanţii, după legile neclintite ale logicii. Era dimineaţă. Parcă anume pentru dimineaţa asta natura era splendidă. Chiar unei fete bătrîne, cu înfăţişare expresivă de ţap, îi trecu durerea de cap, care n-o lăsa din copilărie; aşa de minunat era aerul în acea dimineaţă. Copacii nu fremătau, ci cîntau cu voci vesele de

copii. Într-o dimineaţă ca aceasta, toată lumea voia să danseze. De aceea, nu e de mirare că sala profesorului de dans Un-doi-trei era arhiplină.

Desigur că pe stomacul gol nu-ţi vine să dansezi. De asemenea, nu vei dansa cînd eşti amărît. Însă burţi goale şi amărăciuni aveau doar cei ce se adunau în această zi în cartierele muncitoreşti, pentru a porni din nou un atac împotriva palatului celor Trei Grăsani. Iar filfizonii, doamnele, băieţii şi fetele celor lacomi şi bogaţi se simţeau cît se poate de bine. Ei nu ştiau că gimnastul Tibul organizase pe regimente muncitorii săraci şi flămînzi; ei nu ştiau că mica dansatoare Suoc îl eliberase pe armurierul Prospero, pe care-l aştepta cu nerăbdare poporul; ei

nu dădeau importanţă acelor tulburări ce se iscau în oraş.

— Fleacuri! spunea o domnişoară drăguţă, dar cîrnă, pregătindu-şi pantofii de bal. Dacă ei vor porni la atac, garda palatului îi va nimici, ca şi data trecută.

— Desigur! izbucni un tînăr filfizon, muşcînd dintr-un măr şi examinîndu-şi cu luare-aminte fracul. Aceşti mineri şi aceşti meseriaşi nespălaţi nu au arme, pistoale şi săbii. Iar gardienii au chiar şi tunuri.

Perechi-perechi, oamenii fără de griji şi mulţumiţi de sine, se îndreptau spre casa lui Un-doi-trei.

Pe uşa casei lui era o tăbliţă cu inscripţia:

PROFESOR DE DANS

UN-DOI-TREI

Predau nu numai dansul, ci în general graţia şi frumosul, eleganţa şi mişcări, bunele maniere şi modul de a privi poetic viaţa.
PLATA pentru zece lecţii ÎNAINTE

Pe parchetul de culoarea mierii, într-o sală mare, rotundă, Un-doi-trei dădea lecţii.

El însuşi cînta cu flautul lui negru, care nu se ştie prin ce minune stătea în dreptul buzelor lui, deşi el tot timpul gesticula cu mîinile, cu manşete de dantelă şi mănuşi albe din piele de căprioară. Profesorul luneca şerpuind, lua diferite poziţii, dădea ochii peste cap, bătea măsura cu tocul şi la fiecare minut fugea

la oglindă să vadă: dacă e frumos, dacă-i stau bine fundele, dacă-i lucește părul-i pomădat...

Perechile se roteau. Erau atît de numeroase și transpirau atît de mult, că-ți venea să crezi că fierbe o supă pestriță și probabil, fără nici un gust.

Cîte un cavaler, cîte o doamnă, învîrtindu-se în învălmășeala generală, semăna ba cu un nap cu coadă mare, ba cu o foaie de varză, sau cu ceva nelămurit, colorat și ciudat — ce poți găsi uneori într-o farfurie cu supă.

Iar Un-doi-trei îndeplinea în această supă funcția de lingură, mai cu seamă că era și foarte lung, subțire și încovoiat.

Vai, ce ar mai fi rîs Suoc dacă ar fi putut vedea aceste dansuri! Chiar atunci cînd juca rolul ciocălăului de aur din pantomima „Împăratul cel prost", ea dansa mult mai grațios, cu toate că trebuia să danseze ca un „ciocălău".

Dar în toiul dansului, trei pumni uriași în mănuși grosolane de piele au bătut în ușa profesorului de dans Un-doi-trei.

După aspect, acești pumni se deosebeau foarte puțin de niște ulcioare de lemn sau de pămînt.

Supa se opri.

Iar peste cinci minute, profesorul de dans Un-doi-trei era dus la palatul celor Trei Grăsani. Trei gardieni veniseră după el. Unul dintre ei l-a așezat pe crupa calului, cu spatele spre sine — cu alte cuvinte, Un-doi-trei mergea cu spatele înainte. Un gardian îi ducea cutia cea mare de carton. Era o cutie foarte încăpătoare.

— Doar trebuie să iau cu mine anumite costume, instrumente muzicale, perucile, notele și romanțele preferate, declarase Un-doi-trei, pregătindu-se de drum. Nu se știe cît timp voi fi nevoit să rămîn la palat. Eu sînt obișnuit cu grația și frumusețea și de aceea îmi place să schimb des îmbrăcămintea.

Dansatorii fugeau după cai, fîlfîiau batiste și aclamau pe Un-doi-trei.

Soarele se înălțase sus de tot.

Un-doi-trei era mulțumit că este chemat la palat. Iubea pe cei Trei Grăsani pentru faptul că aceștia erau iubiți de fiii și fiicele bogătașilor tot atît de grași. Cu cît un bogătaș era mai bogat, cu atît mai mult îi plăcea lui Un-doi-trei.

„Chiar așa, cugeta el, ce folos am eu de la săraci? Parcă aceștia învață să danseze? Ei sînt întotdeauna ocupați cu munca și niciodată nu au bani. Altceva e însă cu negustorii bogați, dom-

nişorii extra-eleganţi şi doamnele. Ei au întotdeauna mulţi bani şi nu fac niciodată nimic."

Cum vedeţi, Un-doi-trei, după propria lui părere, era un om cu scaun la cap, iar după părerea noastră era un prost.

„Suoc nu-i decît o proastă! îşi zise el, amintindu-şi de mica dansatoare. Ce rost are să danseze pentru cerşetori, soldaţi, meseriaşi şi copii zdrenţăroşi. Ei plătesc atît de puţin..."

Probabil că prostănacul Un-doi-trei s-ar fi mirat şi mai mult dacă ar fi aflat că mica dansatoare şi-a riscat viaţa ca să salveze pe conducătorul acestor cerşetori, meseriaşi şi copii zdrenţăroşi — pe armurierul Prospero.

Călăreţii galopau ca vîntul.

Pe drum s-au întîmplat însă lucruri destul de ciudate. În tot timpul, în depărtare se auzeau împuşcături. Grupuri mici de oameni agitaţi se înghesuiau lîngă porţi. Uneori, doi, trei meseriaşi traversau strada în fugă, cu pistoalele în mîini... S-ar fi zis că într-o zi atît de minunată băcanii trebuiau să tot vîndă, iar ei închideau obloanele, arătînd doar obrajii lor graşi şi lucioşi prin ferăstruici. Fel de fel de voci răsunau din cartier în cartier.

— Prospero!

— Prospero!

— E iar cu noi!

— Cu n-ooo-iii!

Alteori, zbura cîte un gardian călare pe un cal înfierbîntat, care împroşca spumă. Ici, colo, cîte un grăsan oarecare fugea gîfîind spre vreo fundătură, în timp ce pe de lături fugeau slugi roşcovane, cu ciomege, pregătite pentru apărarea stăpînului lor.

Într-un loc, asemenea slugi, în loc să-şi apere stăpînul gras, cu totul pe neaşteptate, începură să-l ciomăgească, provocînd gălăgie în tot cartierul.

Lui Un-doi-trei i s-a părut la început că cineva scutură o canapea turcească.

După ce i-au aplicat pe rînd cîte trei duzini de lovituri, slugile i-au dat pe rînd grăsanului cîte un picior în spate, pe urmă, îmbrăţişîndu-se şi agitîndu-şi în aer ciomegele, au luat-o la fugă strigînd:

— Jos cu cei Trei Grăsani! Nu mai vrem să slujim pe bogătaşi! Trăiască poporul!

Iar glasurile din depărtare strigau:

— Prospero!

— Pros-pe-ro!

Într-un cuvînt, era o zarvă de nedescris. În aer mirosea a praf de puşcă.

Şi, în sfîrşit, avu loc şi ultimul incident.

Zece gardieni au barat calea celor trei tovarăşi ai lor care duceau pe Un-doi-trei. Aceştia erau gardieni pedeştri.

— Staţi! spuse unul dintre ei. Ochii lui albaştri scăpărau mînioşi. Cine sînteţi?

— Nu vezi? întrebă cu aceeaşi mînie gardianul în spatele căruia stătea Un-doi-trei.

Caii, opriţi în plin mers, nu mai aveau astîmpăr. Harnaşamentul tremura. Tremurau şi genunchii profesorului de dans Un-doi-trei. Nu se ştia care tremurat se auzea mai tare.

— Noi sîntem soldaţi din garda palatului celor Trei Grăsani. Ne grăbim spre palat. Lăsaţi-ne imediat să trecem.

Atunci, gardianul cu ochi albaştri îşi scoase pistolul de după eşarfă şi zise:

— În acest caz, predaţi pistoalele şi săbiile. Armele soldaţilor trebuie să slujească numai poporului, şi nu celor Trei Grăsani.

Toţi gardienii care înconjuraseră pe călăreţi au scos pistoalele.

Călăreţii puseră şi ei mîna pe arme. Un-doi-trei îşi pierdu cunoştinţa şi se rostogoli de pe cal. Cînd şi-a revenit, nu se ştie precis, dar în orice caz, după ce s-a terminat lupta între gardienii care-l însoţeau pe el şi cei care-i opriseră. Se vede că au învins cei din urmă. Un-doi-trei văzu lîngă el pe gardianul în spatele căruia călărise. Acesta era mort.

— Sînge, bolborosi Un-doi-trei, închizînd ochii.

Dar ceea ce văzu el peste o secundă îl zgudui de trei ori mai puternic.

Cutia de carton era spartă. Lucrurile se răsturnaseră din sfărîmăturile cutiei. Îmbrăcămintea lui minunată, romanţele şi perucile se tăvăleau în praful străzii...

— Vai!...

În toiul luptei, gardienii scăpaseră cutia ce le-o încredinţase şi aceasta se sfărîmă de pietrele colţuroase ale pavajului.

— Ah! Vai!

Un-doi-trei se repezi spre averea lui. Examină cu febrilitate veste, fracuri, ciorapi, pantofi cu catarame frumoase la prima vedere, dar de fapt din cele ieftine, şi din nou se aşează pe pămînt. Durerea lui nu avea margini. Toate lucrurile, toată îmbrăcămintea rămăsese acolo, dar cel mai principal lucru fusese răpit.

Şi în timp ce Un-doi-trei îşi ridica spre cerul albastru pumnii

lui micuţi, ce semănau cu nişte chifle, trei călăreţi galopau cu toată viteza spre palatul celor Trei Grăsani. Caii lor aparţineau înainte de luptă celor trei gardieni care îl duceau pe profesorul de dans Un-doi-trei. După luptă, cînd unul dintre aceştia fusese ucis, iar ceilalţi se predaseră şi trecuseră de partea poporului, învingătorii au găsit în cutia spartă a lui Un-doi-trei ceva roz învelit în tifon.

Atunci, trei dintre ei au încălecat într-o clipă pe caii capturaţi şi au pornit în galop.

Cel ce galopa în frunte, gardianul cu ochi albaştri, strîngea la piept ceva roz învelit în tifon.

Cei pe care îi întîlneau în drum se dădeau grăbiţi la o parte. Pe pălăria gardianului era o cocardă roşie. Aceasta însemna că el trecuse de partea poporului.

Atunci, cei întîlniţi, dacă nu făceau parte dintre graşi sau mîncăcioşi, aplaudau. Dar, uitîndu-se cu atenţie, încremeneau de uimire: din pachetul pe care-l ţinea gardianul la piept atîrnau picioarele fetiţei cu pantofi roz, avînd trandafiri de aur în loc de catarame...

Capitolul XIII

Izbînda

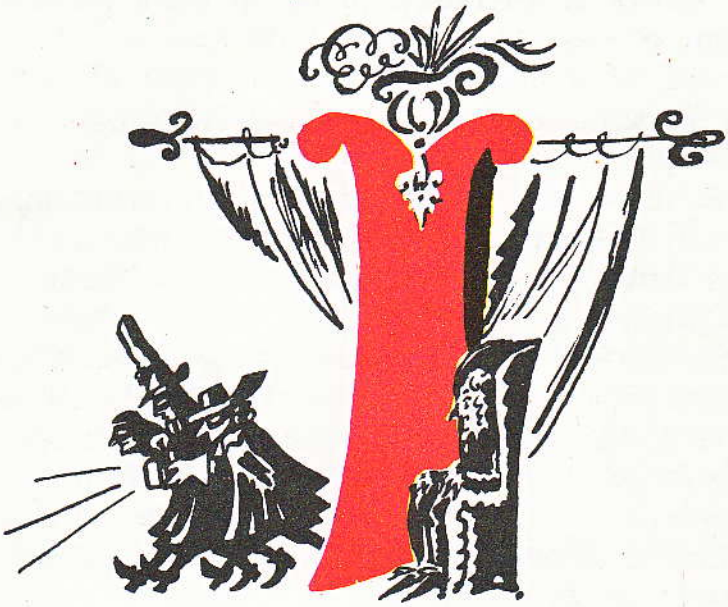

Cu puţin înainte am descris dimineaţa cu peripeţiile ei neobişnuite, iar acum ne vom întoarce în trecut şi vom descrie noaptea premergătoare acestei dimineţi, care fusese, după cum ştiţi, tot atît de bogată în peripeţii.

În noaptea aceea, armurierul Prospero fugise din palatul celor Trei Grăsani şi tot în noaptea aceea Suoc fusese prinsă la faţa locului.

Afară de aceasta, tot în acea noapte intrară în dormitorul moştenitorului Tutti trei oameni cu felinarele camuflate.

Aceasta s-a întîmplat, aproximativ cu o oră mai tîrziu, după ce armurierul Prospero devastase cofetăria palatului şi gardienii luaseră prizonieră pe Suoc, lîngă cratiţa salvatoare.

În dormitor era întuneric.

Ferestrele înalte erau înţesate cu stele.

Băiatul dormea adînc, respirînd foarte încet şi liniştit.

Cei trei oameni căutară prin toate mijloacele să mascheze lumina felinarelor.

Ce făceau ei, nu se știe. Li se auzeau numai vorbele șoptite. Plantonul de la ușa dormitorului, care păzea pe dinafară, continua să stea ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Probabil, cei trei care intraseră la moștenitor aveau oarecare drepturi să umble prin dormitorul lui.

Știți că educatorii moștenitorului Tutti nu erau deloc curajoși. Vă aduceți aminte de cazul cu păpușa. Vă amintiți cît de tare se speriase educatorul de serviciu, cînd în parc gardienii sfîrtecaseră păpușa cu săbiile. Ați văzut cît de speriat era educatorul în timp ce povestea această scenă celor Trei Grăsani.

Și de data aceasta, educatorul de serviciu s-a dovedit a fi tot atît de fricos.

Închipuiți-vă: el se afla în dormitor atunci cînd intraseră cei trei necunoscuți cu felinarele. Ședea lîngă fereastră, veghînd somnul moștenitorului și, pentru a nu adormi, privea stelele și își verifica cunoștințele în astronomie.

Deodată ușa scîrțîi, apăru o lumină și intrară trei siluete misterioase. Atunci educatorul se ascunse în fotoliu. Îi era teamă cel mai mult că îl va trăda nasul său lung. Într-adevăr, acest nas uimitor se profila clar pe fondul ferestrei înstelate și putea fi observat numaidecît.

Dar fricosul căută să se liniștească singur zicînd: „Poate îl vor lua drept un ornament al fotoliului sau o cornișă a casei de peste drum".

Cele trei siluete, abia conturate de lumina galbenă a felinarelor, se apropiară de patul moștenitorului.

— E aici, se auzi o șoaptă.

— Doarme, răspunse un altul.

— Psst!...

— Nu-i nimic. Doarme greu de tot.

— Atunci, acționați.

Ceva zăngăni.

Pe fruntea educatorului apărură sudori reci. El simți că nasul lui crește de frică.

— Gata, șopti o voce.

— Dați-mi.

Din nou zăngăni ceva, apoi ceva gîlgîi și începu să curgă. Și din nou se făcu liniște.

— Unde să torn?

— În ureche.

— Doarme pe-o parte. Asta-i foarte comod. Toarnă în ureche...

— Numai fii prudent. Cîte o picătură.

— Exact zece picături.

— Prima picătură pare foarte rece, iar a doua nu mai produce nici o senzaţie, întrucît prima picătură îşi face efectul imediat. După prima picătură dispare orice sensibilitate.

— Caută să torni lichidul în aşa fel, încît între primele două picături să nu fie nici un interval de timp.

— Altfel copilul se va deştepta ca la o atingere cu ghiaţă.

— Pst!... Torn... Unu, doi!...

Educatorul simţi deodată un miros puternic de lăcrămioare, ce se răspîndi prin toată camera.

— Trei, patru, cinci, şase... număra repede o voce în şoaptă. Gata.

— Acum va dormi adînc timp de trei zile în şir.

— Şi nu va şti ce s-a întîmplat cu păpuşa lui...

— Se va trezi cînd totul va fi sfîrşit.

— Altfel, ar începe să plîngă, să dea din picioare şi, pînă la urmă, cei Trei Grăsani ar ierta-o pe fetiţă şi i-ar dărui viaţa...

Cei trei necunoscuţi dispărură. Educatorul se sculă, tremurînd. Aprinse o lampă mică, ce ardea cu flacăra în formă de floare portocalie, şi se apropie de pat.

Moştenitorul Tutti dormea în dantele, sub cuverturile de mătase, mic şi grav.

Pe pernele enorme i se odihnea capul lui, cu bucle aurii în dezordine.

Educatorul se aplecă şi apropie lampa de faţa palidă a băiatului. În urechea lui mică lucea o picătură ca o perlă într-o scoică.

Lumina verde-aurie se reflecta în ea. Educatorul o atinse cu degetul cel mic. În ureche nu mai rămăsese nimic, iar mîna educatorului fu cuprinsă în întregime de un frig pătrunzător, de nesuportat.

Băiatul dormea scufundat într-un somn greu.

Iar peste cîteva ore veni dimineaţa aceea minunată pe care am avut deja plăcerea s-o descriu cititorilor noştri.

Noi ştim ce s-a întîmplat cu profesorul de dans Un-doi-trei în dimineaţa aceea, dar ne interesează mult mai mult ce s-a întîmplat în acea dimineaţă cu Suoc. Am lăsat-o doar într-o situaţie disperată!

La început se hotărîse să fie aruncată într-o subterană.

— Nu, asta-i prea complicat, zise cancelarul de stat. Vom

face o judecată dreaptă şi rapidă.

— Desigur, n-avem de ce să ne pierdem timpul cu o fetişcană, fură de acord cei Trei Grăsani.

Să nu uitaţi că cei Trei Grăsani au trăit momente foarte neplăcute în timp ce fugeau de panteră. Aveau absolută nevoie de odihnă. Ei vorbiră astfel:

— Vom dormi puţin, iar dimineaţa vom face judecata.

Cu aceste cuvinte se-ndreptară spre dormitoarele lor.

Cancelarul de stat, neavînd nici o îndoială că păpuşa, care în realitate era o fetiţă, va fi condamnată la moarte, dădu dispoziţii să fie adormit moştenitorul Tutti, pentru ca să nu îndulcească cu lacrimile lui groaznica sentinţă.

Cei trei oameni cu felinarul, după cum ştiţi, îndepliniseră porunca.

Moştenitorul Tutti dormea.

Suoc şedea în camera plantonului. Camera plantonului se numea

camera de gardă. Aşadar, în acea dimineaţă, Suoc stătea în camera de gardă. Era înconjurată de gardieni. Un om străin, intrînd în camera de gardă, s-ar fi mirat mult de ce acea fetiţă drăguţă şi tristă, într-o rochiţă foarte elegantă, de culoare roz, se afla printre gardieni? Înfăţişarea ei nu se potrivea de loc cu aspectul grosolan al camerei de gardă, în care erau aruncate şeile, armele, halbele de bere.

Gardienii jucau cărţi, fumau pipe urît mirositoare, se înjurau şi una-două se luau la bătaie.

Aceşti gardieni erau încă credincioşi celor Trei Grăsani. Ei ameninţau pe Suoc cu pumnii lor enormi, îi aruncau priviri înfricoşătoare şi băteau din picioare.

Suoc primea toate acestea cu linişte. Pentru a scăpa de atenţia lor şi pentru a le face plăcere, ea întorcîndu-se deodată către ei scosese limba şi rămăsese cu mutra asta o oră întreagă.

Şederea pe butoiaş i se părea destul de comodă. E adevărat că din cauza asta rochiţa ei se murdărise, dar oricum, tot îşi pierduse aspectul ei din trecut: fusese agăţată de crengi, arsă de torţe, mototolită de gardieni, stropită de sirop.

Suoc nu se gîndea la soarta ei. Fetiţelor de vîrsta ei nu le este frică de nici un pericol care le-ar ameninţa. Nu le sperie ţeava unui pistol îndreptată asupra lor, însă le e frică să rămînă singure într-o încăpere întunecoasă.

Suoc se gîndea astfel: „Armurierul Prospero este în libertate. Acum, el împreună cu Tibul vor conduce sărăcimea spre palat şi mă vor salva."

În timp ce Suoc se gîndea astfel, la palat veniră călare, în fuga mare, cei trei gardieni despre care am vorbit în capitolul precedent. Unul dintre ei, cel cu ochi albaştri, după cum ştiţi, ducea cu el un pachet misterios, din care atîrnau nişte picioare în pantofi de culoare roz, cu trandafiri de aur în loc de catarame.

Apropiindu-se de pod, unde stătea garda credincioasă celor Trei Grăsani, aceşti trei gardieni şi-au smuls de pe şepcile lor cocardele roşii.

Lucrul acesta era necesar, pentru ca să li se dea trecere liberă de către postul de gardă.

Altfel la vederea cocardelor roşii patrula ar fi deschis focul asupra acestor gardieni, care se alăturaseră poporului. Ei trecură ca fulgerul pe lîngă patrulă, gata-gata să răstoarne pe comandant.

— Probabil e vreo comunicare foarte importantă, zise comandantul, ridicîndu-şi şapca de jos şi scuturîndu-şi praful de pe uniformă.

În clipa aceea, pentru Suoc sosise ceasul din urmă. Cancelarul de stat intră în camera de gardă.

Gardienii se ridicară şi luară poziţia de drepţi, lipindu-şi mănuşile lor enorme de vipuşca pantalonilor.

— Unde-i fetiţa? întrebă cancelarul, ridicîndu-şi ochelarii.

— Vino încoace! strigă gardianul-şef către fată.

Suoc se dădu jos de pe butoiaş.

Gardianul o înşfăcă grosolan de cordon şi o ridică.

— Cei Trei Grăsani o aşteaptă în sala judecăţii, zise cancelarul, coborîndu-şi ochelarii. Veniţi după mine.

Cu aceste cuvinte, cancelarul ieşi din camera de gardă. Gardianul păşea după el, ţinînd cu o singură mînă pe Suoc suspendată în aer.

O, trandafir de aur! O, mătase roz! Totul fusese distrus de mîna aceea nemiloasă.

Suoc, pe care o durea, căci îi era incomod să stea atîrnată în mîna groaznică a gardianului, îl ciupi de deasupra cotului. Ea îşi concentrase toate forţele şi ciupitura fusese deosebit de tare, cu toate că mîneca hainei era groasă.

— Drac împielițat! înjură gardianul și scăpă fetița.

— Ce e? se întoarse cancelarul.

Și deodată cancelarul primi o lovitură neașteptată în ureche. Cancelarul căzu.

După el, imediat căzu și gardianul care cu puțin înainte se purtase urît cu Suoc.

De asemenea, fusese și el lovit în ureche. Însă, cum! Puteți să vă închipuiți ce puternică trebuie să fi fost lovitura, pentru a-l răsturna și a-l lăsa în nesimțire pe gardianul acela atît de mare și de rău.

Nici nu apucă Suoc să-și dea seama ce se petrece, cînd fu din nou ridicată în brațe și dusă pe sus.

Erau și acestea niște brațe grosolane și puternice, dar păreau mai bune și în ele Suoc se simțea mai liniștită decît în mîinile gardianului care zăcea acum pe pardoseala lustruită.

— Nu-ți fie teamă! îi șopti o voce necunoscută.

Grăsanii așteptau nerăbdători în sala judecății. Ei înșiși voiau s-o judece pe vicleana păpușă. În jur ședeau funcționarii, sfetnicii, judecătorii și secretarii. Peruci de diferite culori — de culoarea zmeurei, liliachii, verzi aprins, roșcate, albe și aurii — luceau în razele soarelui. Dar nici lumina veselă a soarelui nu putea înfrumuseța fizionomiile bosumflate de sub aceste peruci.

Cei Trei Grăsani sufereau din cauza căldurii, ca și înainte. Sudoarea curgea de pe ei ca mazărea și strica foile de hîrtie din fața lor. Secretarii le schimbau mereu hîrtiile.

— Cancelarul nostru ne face să-l așteptăm prea mult, zise Primul Grăsan, agitînd degetele ca un spînzurat.

În sfîrșit, apărură cei mult așteptați. Trei gardieni intrară în sală. Unul din ei ținea în brațe pe fetiță. Vai, cît de jalnic arăta ea! Rochița roză, care ieri uimea prin strălucirea și măiestria podoabelor scumpe, se transformase acum în niște zdrențe nenorocite. Se veștejiseră trandafirii aurii, căzuseră fluturașii, se rupsese și se șifonase mătasea. Capul fetiței atîrna trist pe umărul gardianului. Fetița era palidă ca un cadavru și ochii ei cenușii și șireți își pierduseră strălucirea.

Adunarea cea pestriță își ridică capetele.

Cei Trei Grăsani își frecau mîinile. Secretarii își scoaseră penele lungi de după urechile lor tot atît de lungi.

— Așa, zise Primul Grăsan. Dar unde este cancelarul de stat?

Gardianul care ținea fetița în brațe se apropie de adunare și raportă. Ochii lui albaștri luciră veseli:

— Domnul cancelar de stat a avut pe drum un deranjament de stomac.

Această explicaţie satisfăcu pe toţi.

Judecata începu.

Gardianul o aşeză pe sărmana fetiţă pe o bancă grosolană din faţa mesei judecătorilor. Ea şedea cu capul plecat.

Primul Grăsan începu interogatoriul.

Dar el întîmpină o dificultate deosebit de mare: Suoc nu voia să răspundă la nici un fel de întrebări.

— Foarte bine! se supără Grăsanul. Foarte bine! Cu atît mai rău pentru ea. Nu ne onorează cu nici un răspuns. Bine... Cu atît mai groaznică va fi pedeapsa.

Suoc nici nu se mişcă.

Cei trei gardieni stăteau pe de lături ca împietriţi.

— Să vină martorii! ordonă Grăsanul.

Era un singur martor. L-au adus. Acesta era venerabilul zoolog, directorul menajeriei. Toată noaptea şi-o petrecuse atîrnat de cracă. Chiar acum îl dăduseră jos de acolo. De aceea s-a prezentat aşa cum era: în halatul colorat, cu lenjeria vărgată şi cu tichie pe cap. Ciucurele tichiei se tîra după el pe podea.

Văzînd-o pe Suoc şezînd pe bancă, zoologul se clătină de frică. Îl susţinură ceilalţi din jur.

— Povesteşte cum s-a întîmplat.

Zoologul începu să povestească detaliat. Povesti cum, urcîndu-se în pom, văzuse între crengi păpuşa moştenitorului Tutti. Deoarece el niciodată nu văzuse păpuşi vii şi nu-şi închipuia că noaptea păpuşile se urcă în pomi, se sperie atît de tare, încît leşinase.

— Cum l-a eliberat ea pe armurierul Prospero?

— Nu ştiu. N-am văzut, n-am auzit. Leşinul meu era prea profund.

— Ai de gînd să ne răspunzi, fetiţă uricioasă, cum a scăpat armurierul Prospero?

Suoc tăcea.

— Zgîlţîiţi-o!

— Mai cu putere! ordonară Grăsanii.

Gardianul cu ochi albaştri zgîlţîi fetiţa de umeri. Ba mai mult chiar, el îi dădu şi-un bobîrnac în frunte.

Suoc tăcea.

Grăsanii clocoteau de mînie. Capetele multicolore începură să se agite dojenitor.

— Evident, spuse Primul Grăsan, nu vom izbuti să aflăm nici un amănunt.

La aceste cuvinte, zoologul se lovi cu palma peste frunte.

— Ştiu eu ce-i de făcut.

Adunarea deveni dintr-o dată atentă.

— În menajerie avem o colivie cu papagali. Sînt adunaţi acolo papagali din speciile cele mai rare. Desigur, ştiţi că papagalul memorează şi repetă vorbele omeneşti. Mulţi papagali au memoria şi auzul foarte bune... Eu cred că ei au memorat tot ce au vorbit în timpul nopţii această fetiţă şi armurierul Prospero... De aceea, propun să fie chemat în faţa judecăţii, ca martor, unul dintre minunaţii mei papagali.

Un murmur de aprobare trecu prin sală.

Zoologul se duse în menajerie şi reveni imediat. Pe degetul lui arătător şedea un papagal mare, bătrîn, cu o bărbiţă roşie, lungă.

Căutaţi să vă amintiţi: cînd Suoc rătăcea noaptea prin menajerie i s-a părut suspect unul dintre papagali. Vă amintiţi că văzuse cum se uită la ea şi cum, prefăcîndu-se că doarme, zîmbea în barba lui roşie şi lungă.

Şi acum, pe degetul zoologului, la fel de comod ca şi pe prăjina lui de argint, stătea acelaşi papagal cu barba roşie.

Acum, el zîmbea făţiş, bucurîndu-se că va da în vileag pe sărmana Suoc.

Zoologul vorbi cu el nemţeşte. Papagalului îi fu arătată fetiţa. Atunci, el bătu din aripi şi ţipă:

— Suoc! Suoc!

Glasul lui semăna cu zgomotul pe care îl face o portiţă veche de fier, cînd o smulge vîntul din balamalele ruginite.

Adunarea tăcea.

Zoologul triumfa.

Iar papagalul își continua denunțul. El reproducea într-adevăr tot ce auzise noaptea. Așa că, dacă vă interesează povestea eliberării armurierului Prospero, ascultați tot ceea ce va spune papagalul.

O! acesta era cu adevărat o specie rară de papagal. Merită cu prisosință să vorbești de minunata lui barbă roșie, care ar fi putut face cinste oricărui general. Papagalul, foarte dibaci, reproducea vocea omenească:

— Cine ești tu? striga el cu un glas de bărbat.

Și tot el răspundea foarte subțire, imitînd vocea fetiței:

— Eu sînt Suoc.

— Suoc!

— M-a trimis Tibul. Eu nu sînt păpușă. Sînt o fetiță vie. Am venit să te eliberez. Tu nu m-ai văzut cum am pătruns în menajerie?

— Nu. Eu, pare-mi-se, dormeam. Azi am adormit pentru prima dată.

— Te-am căutat în menajerie. Am văzut aici un monstru, care vorbea cu voce omenească. Am crezut că ești tu. Monstrul a murit.

— Ăsta e Tub. Așadar a murit?

— A murit. M-am speriat și am țipat. Au venit gardienii și eu m-am ascuns într-un copac. Sînt atît de mulțumită că ești în viață! Am venit să te eliberez.

— Cușca mea e foarte bine zăvorîtă.

— Am cheia de la cușca ta.

Cînd papagalul țipă ultima frază, indignarea îi cuprinse pe toți.

— Ah, fetiță mîrșavă! urlară Grăsanii. Acum înțelegem totul. A furat cheia de la moștenitorul Tutti și l-a eliberat pe armurier. Armurierul și-a rupt lanțurile, a sfărîmat cușca panterei și a luat-o cu el pentru a putea trece nestingherit prin curte.

— Da!

— Da!

— Da!

Dar Suoc tăcea. Papagalul dădu afirmativ din cap și bătu de trei ori din aripi.

Judecata luă sfîrșit. Verdictul fu următorul:

„Presupusa păpușă l-a păcălit pe moștenitorul Tutti. Ea l-a eliberat pe conducătorul răscoalei și dușmanul celor Trei Grăsani —

armurierul Prospero. Din cauza ei a pierit cel mai preţios exemplar de panteră. De aceea, mincinoasa este condamnată la moarte. O vor sfîşia fiarele".

Şi, închipuiţi-vă: chiar după ce fusese pronunţată sentinţa, Suoc rămase neclintită!

Toată adunarea se îndreptă spre menajerie. Urletele, ţipetele şi şuierăturile fiarelor salutară cortegiul. Cel mai emoţionat dintre toţi era zoologul: doar el era directorul menajeriei!

Cei Trei Grăsani, sfetnicii, funcţionarii şi ceilalţi curteni luară loc în tribună. Aceasta era apărată cu gratii.

Vai, ce blînd lumina soarele! Vai, ce albastru era cerul! Cum luceau mantiile papagalilor, cum se zbenguiau maimuţele, cum dansa elefantul cel verde!

Sărmana Suoc! Ea nu admira toate acestea. Probabil, ea se uita cu ochii plini de groază la cuşca murdară în care se mişcau, tîrîndu-se tigrii. Semănau cu viespile, adică aveau acelaşi colorit: galben, cu dungi maro.

Se uitau la oameni pe sub sprîncene. Uneori îşi deschideau fără zgomot gurile lor roşii, care duhneau a carne crudă.

Sărmana Suoc!

Rămîneţi cu bine — circ, pieţe, bătrîne August, vulpe din cuşcă, iubitule, puternicule şi viteazule Tibul!

Gardianul cu ochii albaştri o duse pe fetiţă în mijlocul menajeriei şi aşeză pe pardoseala fierbinte şi lucioasă de grafit.

— Îmi daţi voie, spuse deodată unul dintre sfetnici. Dar ce se va întîmpla cu moştenitorul Tutti? Dacă va afla că păpuşa lui a pierit sfîşiată de tigri, va muri de plîns.

— Tsst! îi şopti vecinul. Tsst! Pe moştenitorul Tutti l-au adormit... El va dormi un somn adînc trei zile-n şir şi poate chiar mai mult...

Toate privirile se îndreptară spre ghemuleţul roz şi jalnic ce se afla în arena dintre cuşti. Atunci intră îmblînzitorul, pocnind din bici şi fulgerînd cu pistolul. Muzica intonă marşul. Aşa a apărut Suoc pentru ultima oară în faţa publicului.

— Allez! strigă îmblînzitorul.

Uşa metalică a cuştii zăngăni. Din cuşcă ieşiră, greoi şi fără zgomot tigrii.

Grăsanii începură să rîdă în hohote. Sfetnicii chicotiră şi ei, de li se clătinau perucile. Biciul pocnea.

Trei tigri se apropiară în goană de Suoc.

Ea stătea culcată, fără să facă vreo mişcare, uitîndu-se la cer cu ochii ei cenuşii, ficşi. Toţi se ridicară. Erau gata să urle de plăcere, privind răfuiala cu micul prieten al poporului...

Dar tigrii se apropiară, unul dintre ei întinse capul lui cu fruntea înaltă, o mirosi, altul atinse fetiţa cu laba lui de pisică, al treilea nu-i dete nici o atenţie, trecu alergînd pe lîngă ea şi, oprindu-se în faţa tribunei, începu să ragă la cei Trei Grăsani.

Atunci, toţi îşi dădură seama că nu era fetiţa cea vie, ci o păpuşă — ruptă şi veche, care nu mai era bună de nimic.

Scandalul fu îngrozitor. De ruşine, zoologul îşi muşcă din limbă. Îmblînzitorul goni fiarele înapoi în cuşcă şi, lovind dispreţuitor cu piciorul păpuşa moartă, plecă să-şi schimbe uniforma de paradă, albastră, cu şnur auriu.

Întreaga adunare tăcu timp de vreo cinci minute.

Dar tăcerea fu întreruptă într-un mod cu totul neaşteptat: pe cerul albastru, deasupra menajeriei, explodă o bombă.

Toţi spectatorii se prăbuşiră cu nasurile în pardoseala tribunei. Toate fiarele se săltară pe două labe. Imediat explodă o a doua bombă. Cerul se acoperi cu rotocoale albe de fum.

— Ce-i asta? Ce-i asta? Ce-i asta? se ridicară strigăte.

— Poporul vine să ne ia cu asalt!

— Poporul are tunuri!

— Garda ne-a trădat!

— O! A!! O!!!

Parcul se umplu de zgomote, ţipete, împuşcături. Răsculaţii pătrunseseră în parc, asta era clar!

Toată lumea o luă la fugă din menajerie. Miniştrii îşi traseră săbiile din teacă. Grăsanii ţipau cît îi ţinea gura.

În parc, ei văzură următorul spectacol:

Din toate părţile, înaintau oameni. Erau foarte mulţi. Capete descoperite, frunţi însîngerate, haine rupte, feţe strălucind de fericire... Era poporul, care astăzi învinsese. Gardienii i se alăturaseră. Cocardele roşii străluceau pe pălăriile lor. Muncitorii erau de asemenea înarmaţi. Sărăcimea, în haine maron şi saboţi, înainta ca o adevărată armată. În năvalnica lor revărsare, copacii se îndoiau, tufişurile trosneau.

— Am învins! striga poporul.

Cei Trei Grăsani îşi dădură seama că nu mai e nici o scăpare.

— Nu! urlă unul dintre ei. Nu-i adevărat! Gardieni, trageţi în ei!

Dar gardienii trecuseră de partea săracilor. Şi atunci tună

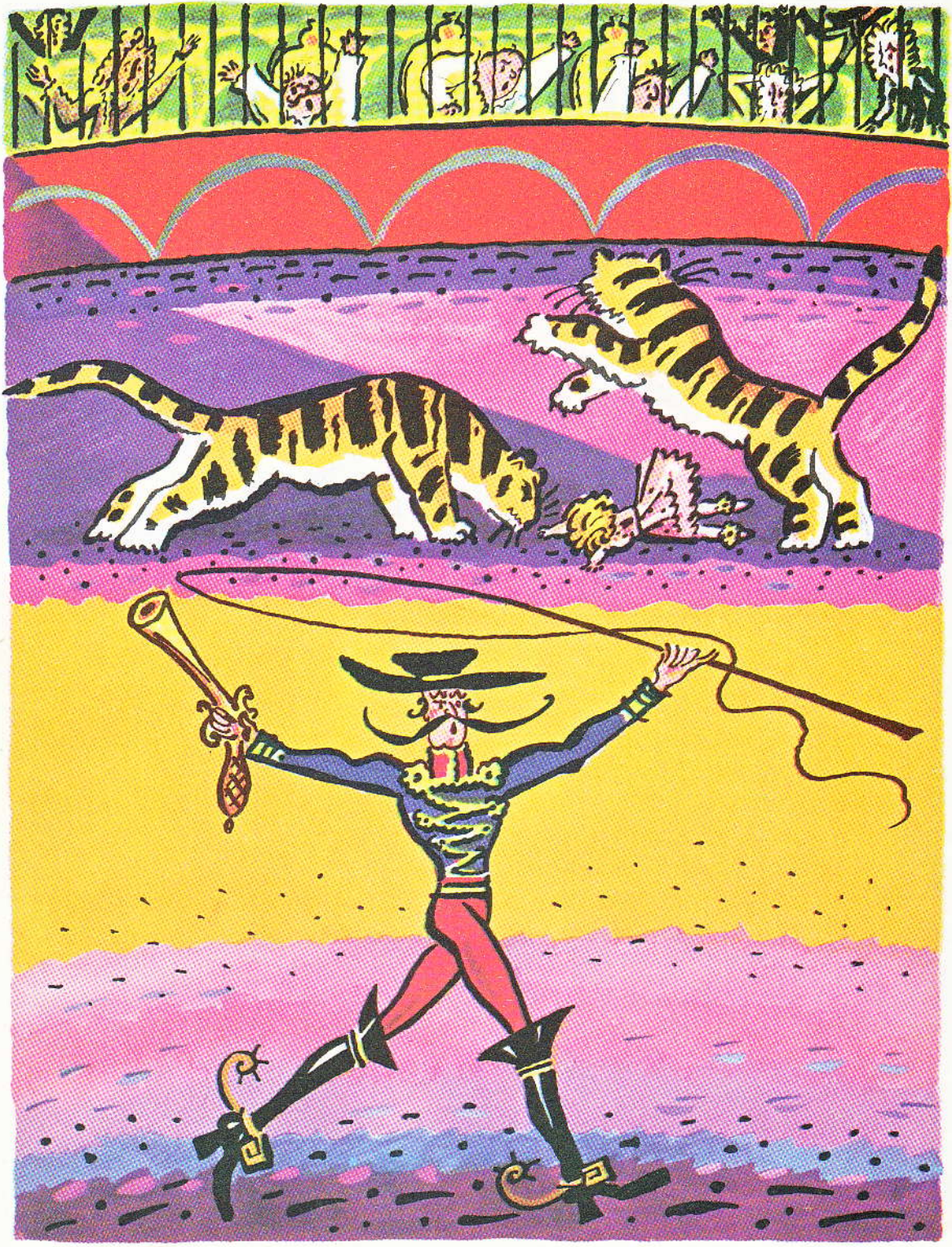

o voce care acoperi vuietul întregii mulţimi. Vorbea armurierul Prospero:

— Predaţi-vă! Poporul a învins! S-a sfîrşit cu împărăţia celor bogaţi şi mîncăcioşi. Întreg oraşul este în mîinile poporului. Toţi grăsanii au fost luaţi prizonieri.

Un zid pestriţ, de nepătruns, ce clocotea, înconjură pe cei Trei Grăsani.

Oamenii agitau steaguri roşii, ciomege, săbii, şi ameninţau cu pumnii. Deodată răsună un cîntec.

Tibul, în pelerina lui verde, cu capul legat cu o cîrpă prin care răzbise sîngele, stătea alături de Prospero.

— E un vis! strigă unul dintre cei Trei Grăsani, acoperindu-şi ochii cu mîinile.

Prospero şi Tibul începură să cînte. Mii de oameni intonară cîntecul. El se răspîndi în zbor prin tot parcul imens, trecu peste canale şi poduri. Poporul care înainta de la porţile oraşului spre palat îl auzi şi începu de asemenea să cînte. Cîntecul se rostogolea ca valurile mării, pe drum, peste porţi, prin oraş, de-a lungul tuturor străzilor, pe care înaintau muncitorii şi săracii. Şi acum, întregul oraş cînta acest cîntec. Era cîntecul poporului care învinsese pe asupritorii lui.

La sunetele acestui cîntec, nu numai cei Trei Grăsani cu miniştrii lor prinşi la palat se înghesuiau, strîngîndu-se într-o singură turmă jalnică, ci şi toţi domnişorii extraeleganţi, băcanii graşi, mîncăcioşii, negustorii, doamnele distinse, generalii cu chelie fugeau cuprinşi de panică, de parcă cuvintele ar fi fost gloanţe şi pîrjol.

Ei îşi căutau ascunzişuri, îşi astupau urechile, îşi înfundau capetele în perne scumpe, brodate.

O parte din mulţimea bogătaşilor se refugiase în port, ca să se îmbarce pe corăbii şi să fugă din ţara unde îşi pierduseră totul — putere, bani şi viaţa de huzur. Dar aci ei au fost înconjuraţi de marinari şi arestaţi. Bogătaşii îşi cereau iertare, spunînd:

— Nu ne atingeţi! Nu vă vom mai obliga niciodată să munciţi pentru noi.

Dar poporul nu le mai dădea nici o crezare, deoarece nu o dată bogătaşii îi înşelaseră pe săraci şi muncitori.

Soarele strălucea sus, deasupra oraşului. Cerul era senin şi albastru. Ai fi putut să crezi că se sărbătoreşte un eveniment deosebit, nemaipomenit.

Toate erau ale poporului: arsenalele, cazărmile, palatele, de-

pozitele de grîne, magazinele. Peste tot erau postați gardieni cu cocarde roșii la șepci. La încrucișări de străzi fîlfîiau steaguri roșii pe care era scris:

Tot, ce este făcut de mîna săracilor,
Aparține săracilor!
Trăiască poporul!
Jos cu leneșii și mîncăcioșii!

Dar ce s-a întîmplat cu cei Trei Grăsani?

Ei au fost aduși în sala principală a palatului, pentru a fi arătați poporului. Muncitorii, în bluze gri cu manșete verzi, ținînd armele în cumpănire, formau convoiul. Sala strălucea, inundată de soare. Ce mulți oameni erau aici! Dar cît de mult se deosebea această mulțime de aceea în fața căreia cîntase micuța Suoc în ziua în care cunoscuse pe moștenitorul Tutti.

Aci erau toți acei spectatori care o aplaudaseră în piețe și bîlciuri. Acum, fețele lor păreau vesele și fericite. Oamenii se îmbulzeau, se urcau unul în spinarea celuilalt, glumeau. Unii plîngeau de bucurie.

Sălile de gală ale palatului nu văzuseră niciodată asemenea musafiri și niciodată ele nu fuseseră atît de luminate de soare.

— Tss!

— Liniște!

— Liniște!

În capul scării apăruse convoiul prizonierilor. Cei Trei Grăsani se uitau în pămînt. În față mergea Prospero și Tibul.

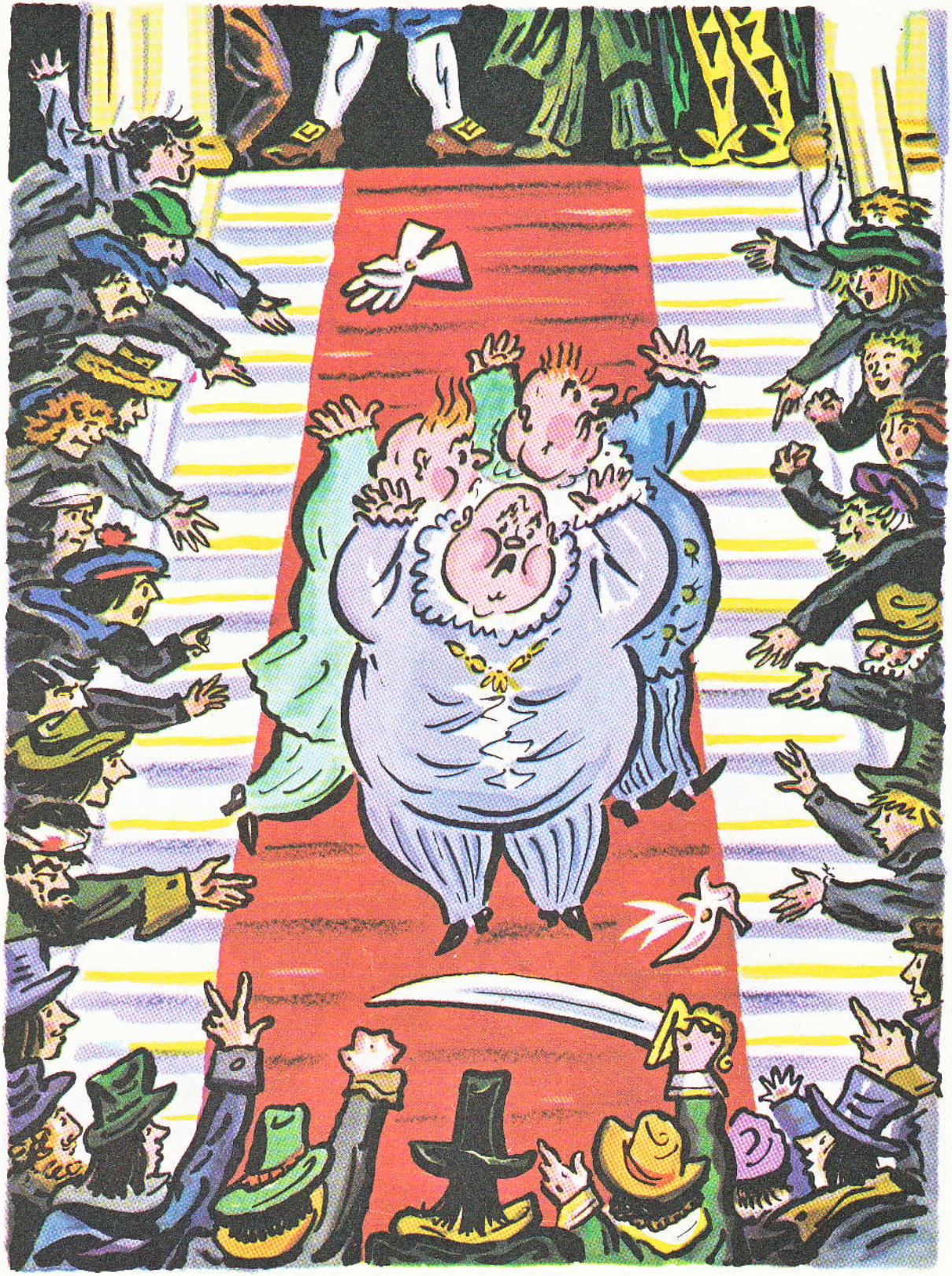

Coloanele se cutremurau din cauza strigătelor entuziasmate, iar cei Trei Grăsani asurziră. Ei fură coborîţi pe scară, pentru ca poporul să-i vadă mai îndeaproape şi să se asigure că aceşti îngrozitori Grăsani sînt în mîna lui.

— Iată... zise Prospero, stînd lîngă o coloană.

Statura lui era aproape cît jumătate din înălţimea acestei coloane imense: părul lui roşcovan strălucea la lumina soarelui ca o flacără vie.

— Iată!... zise el. Iată pe cei Trei Grăsani. Ei au asuprit poporul sărac! Ei ne forţau să muncim scăldaţi în sudoare şi sînge şi ne luau totul. Priviţi-i cum s-au îngrăşat. Noi i-am învins. Acum vom lucra pentru noi, vom fi cu toţii egali. Nu vor mai fi nici bogătaşi, nici leneşi, nici mîncăcioşi. Ne va fi bine, căci vom fi sătui şi bogaţi cu toţii. Şi dacă ne va fi rău, vom şti că nu va mai exista nimeni care să se îmbuibe, în timp ce noi flămînzim!

— Ura! Ura! răsunau strigăte.

Cei Trei Grăsani trăgeau cu zgomot aerul pe nări de ciudă.

— Astăzi este ziua victoriei noastre! Priviţi cum străluceşte soarele! Ascultaţi cum cîntă păsărelele! Cît de înmiresmate-s florile! Ţineţi minte ziua aceasta, ţineţi minte ora aceasta!

Şi cînd răsună cuvîntul „oră", toate capetele se întoarseră spre ceasornic.

El era suspendat între două coloane, într-o nişă adîncă. Aceasta era o cutie uriaşă de stejar sculptată şi cu ornamentaţii de email. În mijloc era un disc cu cifre.

„Cît o fi ora?" se gîndea fiecare.

Şi deodată (aceasta va fi ultimul „deodată" în romanul nostru)... deodată, uşa de stejar a cutiei se deschise. Înăuntru nu era nici un mecanism: toată maşinăria fusese scoasă. În locul rotiţelor de aramă şi al resorturilor, în acest dulăpior stătea Suoc, roză şi strălucitoare.

— Suoc! suspină sala.

— Suoc! ţipau copiii.

— Suoc! Suoc! Suoc!

Răsunară aplauze. Gardianul cu ochi albaştri scoase fetiţa din dulap. Era acelaşi gardian cu ochi albaştri care răpise păpuşa moştenitorului Tutti din cutia de carton a profesorului de dans Un-doi-trei. El o adusese la palat, el doborîse cu cîte o lovitură de pumn pe cancelarul de stat şi pe gardianul ce-o tîra pe sărmana Suoc, cea vie în faţa judecăţii. El o ascunsese pe Suoc în cutia ceasornicului şi o înlocuise cu păpuşa ruptă, fără viaţă. Vă aduceţi aminte cum în sala de judecată el zgîlţîise de umeri această momîie şi cum tot el o dăduse fiarelor ca s-o sfîşie?

Acum fetiţa trecea din braţe în braţe. Oamenii, care o numeau cea mai bună dansatoare din lume, care îi aruncau pe covoraş ultimii bani, o luau în braţe, îi şopteau „Suoc!", o sărutau, o strîngeau la piept. Acolo, în pieptul lor, sub bluzele grosolane şi rupte, acoperite de negreală şi catran, băteau inimi mari, pline de bunătate, inimi care suferiseră atît de mult.

Suoc rîdea, le ciufulea părul încîlcit, ştergea cu mînuţele-i mici sîngele proaspăt de pe feţele lor, zgîlţîia pe copii, le făcea mutrişoare, plîngea şi murmura ceva nedesluşit.

— Daţi-o încoace, zise armurierul Prospero, cu voce tremurătoare: multora li s-a părut că îi străluceau lacrimi în ochi. Aceasta este salvatoarea mea.

— Aici! Aici! strigă Tibul, fluturîndu-şi pelerina lui verde, asemănătoare unei frunze uriaşe de lipan. Aceasta este micuţa mea prietenă. Vino-ncoace, Suoc!

Din depărtate se grăbea făcîndu-şi loc micul şi zîmbitorul doctor Gaspar.

Cei Trei Grăsani fură băgaţi în aceeaşi cuşcă în care stătuse Prospero.

EPILOG

După un an avu loc o mare manifestaţie plină de veselie şi voie bună. Poporul sărbătorea prima aniversare a eliberării de sub puterea celor Trei Grăsani. În Piaţa Stelei era organizat un spectacol pentru copii.

Pe afişe se răsfăţa inscripţia:

SUOC! SUOC! SUOC!

Mii de copii aşteptau apariţia artistei preferate. În această zi de sărbătoare, ea nu dădea singură reprezentaţia: un băiat mic, care semăna puţin cu ea, cu părul auriu, ieşi împreună cu ea pe scenă.

Era fratele ei. Pînă acum el fusese moştenitorul Tutti.

Oraşul vuia, steagurile fîlfîiau, trandafirii proaspeţi se revărsau din coşurile florăreselor, caii împodobiţi cu pene de toate culorile galopau, căluşeii se învîrteau în viteză, în timp ce în Piaţa Stelei micii spectatori, încremeniţi, urmăreau reprezentaţia.

La sfîrşit, Suoc şi Tutti fură acoperiţi de flori. Copiii îi înconjurară.

Suoc scoase din buzunarul rochiței sale noi o tăbliță și citi ceva copiilor.

Cititorii noștri își amintesc de această tăbliță. Într-o noapte sinistră, un muribund misterios, care semăna cu un lup, îi întinsese această tăbliță, din jalnica sa cușcă de menajerie.

Iată ce era scris pe ea:

«Erați doi: soră și frate — Suoc și Tutti.

Cînd ați împlinit patru ani, ați fost răpiți din casa părintească de gardienii celor Trei Grăsani. Eu sînt savantul Tub. Am fost adus la palat. Mi-au fost arătați micuții Suoc și Tutti. Cei Trei Grăsani mi-au spus așa: „Vezi această fetiță? Fă o păpușă care să nu se deosebească cu nimic de ea". Nu știam pentru ce trebuia să fac acest lucru. Am făcut o asemenea păpușă. Eram un mare savant. Păpușa trebuia să crească ca orice fetiță vie. Suoc va împlini în curînd cinci ani, și păpușa la fel. Suoc va deveni mare, o fată drăguță și tristă, la fel va deveni și păpușa. Eu am făcut această păpușă. Apoi, voi ați fost despărțiți. Tutti a rămas cu păpușa, iar Suoc a fost dată la un circ ambulant, în schimbul unui papagal de o specie rară, cu o barbă lungă, roșie. Cei Trei Grăsani mi-au ordonat: „Scoate inima acestui băiat și pune-i în loc o inimă de fier". Am refuzat. Le-am spus că un om nu se poate lipsi de inima lui de om. Că nici o inimă — fie ea de fier, fie ea de gheață, fie ea de aur — nu poate fi dăruită unui om în schimbul inimii sale, simple, adevărate, omenești. Am fost aruncat într-o cușcă, și chiar de-atunci băiatul a fost făcut să creadă că are inima de fier. Trebuia să creadă acest lucru, trebuia să fie crud și aspru. Am trăit printre fiare opt ani. M-am acoperit cu o blană și dinții mei s-au făcut lungi și galbeni, dar nu v-am uitat. Vă rog să mă iertați. Noi toți am fost dezmoșteniți de cei Trei Grăsani, asupriți de bogătași și de mîncăcioșii cei lacomi. Iartă-mă, Tutti — ceea ce în limbajul celor dezmoșteniți înseamnă: „despărțit". Iartă-mă, Suoc — ceea ce înseamnă: „toată viața"...»